

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21Megjelenik
minden hó
1-én és 15-énElőfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengőTelefon:
1-501-90Postatakarékpénztári
csokszámla:
25.342

KÁRPÁTALJA.

Ismét leszakadt egy darabja a trianoni papírnak, a hazugságok, könny- és bánattengerek okmányának... Ott állunk megint ősi birtokunknál, a Kárpátokon, a szent kapunál, melyen ezer évvel ezelőtt beléptünk ide. Ahol azóta több küzdelemben, mint békében volt részünk. És ha akkor kevesen, de keményen és kevés szóval, ám jó karddal indultunk újabb életnek, most a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* parancsára is kevesen, de elegen, még keményebben indultunk neki az Isten által nekünk teremtett ősi földnek, hogy húsz esztendő után az Igazságnak elég tételessék itt is...

A *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* március 16-i hadparancsában így szól:

Honvédek!

Ismét történelmi napokra virradtunk!

A cseh zsoldosok országuk életének utolsó perceit is arra használták fel, hogy megrohanva határainkat, magyar véreinket és azok javait pusztítsák. E támadások azonban a Ti acélfalaitokon összetörték, a támadók véres lejjel menekültek megtorló karjaitok elől. Megelégedéssel állapítom meg, hogy ezekben a súlyos harcokban derekasan, a honvédség dicső multjához méltóan, állátok meg a helyeteket.

Most, amikor útbá indítalak Benneteket Kárpátalja húsz éven át sanyargatott népének, derék ruszin és magyar testvéreink felszabadítására, biztos vagyok benne, hogy e nagy fáradtsággal és esetleg újabb nehéz harcokkal járó feladatot épp oly tökéletesen fogjátok megoldani, mint ahogyan a cseh támadások ellen megvédtétek határainkat és vissza fogjátok vezetni ruszin testvéreinket Szent István birodalmába, ahol ezer éven át jóban, rosszban egyaránt velük együtt éltünk, örültünk és véreztünk.

Honvédek! Isten és haza nevében, kísérve népünk szeretetétől, előre az ezeréves határunkig, a Kárpátok bérceig, hogy ott kezet nyújthassatok lengyel bajtársaitoknak! Legyetek tudatában annak, hogy az egész világ szeme rajtatok van.

A Magyarok Istene segítsen benneteket!

A magyar honvédség egy töredéke nekilendült az ezeréves haza elorzott, kifosztott, kegyetlenül megsanyargatott darabjának és az egész világ csodálkozása mellett elérte a határt és birtokba vette a jussát. Útja hősokeket termelt s ezek lelegeje azok a fiúk, akik e harcokban elestek s akik talán éppen gyermekei a világháborúban e vidéken harcolt magyar honvédhősöknek, akikről a világ azóta is a legnagyobb hősokeket illető tisztelettel beszél. A fiúk méltók voltak apáikhoz...

A harcokban messze kimagaslott a gyalogos, géppuskás, tüzér és repülő és mindenki más. Megnőtt a magyar vitézek és hősök tengere. Az új, friss, nehéz viszonyok között megizmosodott magyar hadsereg olyan teljesítményt mutatott földön és levegőben, mellyel ma és ezután mindig, mindenkinek számolnia kell.

A hadsereg megtette kötelességét, a parancsnokok jelenthetik a Legfelsőbb Hadúrnak:

— A parancsot végrehajtottuk!

A magyar csendőr is ott menetelt. Ha kellett, harcolt, ha feladatául más jutott, azt is maradéktalanul ellátta. Ezek után megkezdte a nyugalom-, béke- és rendteremtés nagy munkáját. A hadparancs a magyar csendőrnek is parancs, ő a béke harcosa, akinek nem lehet más kötelessége, mint «visszavezetni» ruszin testvéreinket Szent István birodalmába, ahol ezer éven át velünk éltek, örültek és vérezték.

Munkája nem lesz könnyű. Húszéves bitorlás alatt elhanyagolt terület rendjének megalapozása és megtartása bízott rá. Az apostolok türelmével, jóságával és hitével egyrészt, másrészt a katona harckészségével és az őr résenlétével eleget fog tenni a hadparancsoknak. Tudatában van annak, hogy az egész ország szeme rajta, inkább, mint bármikor és annak is, hogy munkájával közelebb jut a nemzet teljesörömű Husvétjához, a trianoni papír elmúlásához.

A büntettek üldözésének módszerei.

(vitéz Kudar Lajos őrnagy előadása a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem büntetőjogi szemináriumán, 1939 március 8-án.)

Mindjárt előljáróban sietek kijelenteni, hogy a kérdésnek nem tételes jogi, vagyis nem a bünvádi üldözésnek a bünvádi perrendtartás szerinti jogi szabályaival, — ezt a kérdést a jogtudomány hívatottabb művelőinek engedem át — hanem a büntettek kézrekerítésének kriminalisztikai, vagyis gyakorlati nyomozástani módszereivel kívánok röviden foglalkozni.

Mélyen tisztelt hallgatóságomat e büntetőjogi szeminárium magas színvonalának tudományos sikeréről szíves engedelmeikkel elvezetem a gyakorlati életbe. Oda, ahol a mindennapi élet mélységeiben a tételes büntetőjog intencióit végrehajtó gyakorlati kriminalisták: esendőrök, nyomozók, rendőrök, detektívek, az őket irányító feletteseik és hatóságaik vívják fáradságos, verejtékes, sokszor hősi halottakat követelő csatáikat a törvényekkel, a társadalommal, a renddel folytonosan összeütköző bűnözőkkel. Ez a harc olyan régi, mint az ember. S addig fog tartani, amíg ember él a földön. A harc tehát végnélküli, ennél fogva évszázadok alatt kikristályosodott alapelvei változatlanok olyan módon, hogy mindenkor törés nélküli vetületei az ember vallásos és társadalomerkölesi felfogásának. Csak eszközei vannak a fejlődő kor örökös változásainak alávetve.

A büntetőjog anyagi szabályai meghatározzák azt, hogy az élő társadalom milyen cselekményt tart büntetendőnek.

A büntetőjog alaki szabályai, a bünvádi perrendtartások pedig körülírják azt, hogy a büntettek üldözését, a büntetés kiszabását és végrehajtását személy szerint kikre és milyen feltételek mellett bízva rá az államhatalom.

A 130.000/1899. B. M. rendelet, a Nyomozati Utasítás még ennél is részletesebben körvonalazza az alaki szabályokat. Végül legapróbb részleteiben ezeket egészítik ki a közbiztonsági testületek szolgálati utasításai.

De sem a Bp., sem a Nyom. ut. nem bocsátkozik annak a taglalásába, hogy a kiderítés gyakorlati módszereit vagy a mikénti kézrekerítés szabályait tüzetesebben körülírja. Ezeket a kérdéseket igen bőlesen és az idők folyamán átengedte a szükségszerűség parancsából fellépő és a nyomozás gyakorlati tapasztalatain felépülő kriminalisztikának, a bűnügyi nyomozástannak. Ma már olyan fokon áll a kriminalisztika egyre bővülő módszereivel, rendszereivel, szabályaival és törvényszerűségeivel, hogy bátran nevezhetjük tudománynak. Pedig még nem is olyan régen, a bünvádi perrendtartásnak lenézett mostohatestvére volt a kriminalisztika. Mint önálló, osztódásra alkalmas sejt azonban levált a Bp.-ről és azóta millió és millió sejtre továbbosztódva, hatalmas fejlődésnek indult. S amíg a Bp. a nyomozás jogi szabályaival mindössze 19 paragrafuson át végez, addig a kriminalisztikának már több százkötetes könyvtára van.

Turul madár.

Egyszer, mikor elárvult volt
és elárvult a hős magyar,
s rázuhogott kegyetlenül
egy átkos, véres zivatar,
s az örület szétrombolta
az ezeréves szent hazát,
bitang kezek összetörték
a talizmán — turul madárt.

Turul madár büszkén állott
szoborba öntve őrhelyén,
a Kárpát ormain körül,
Dévénynél és a Czenk hegyén,
Munkácson és Verecke ormán,
s mindenütt, hol magyar lakott,
mit drága vérrel öntözött
és tenger könnyel áztatott.

Szegény büszke turul madár,
Húsz évig a porba zúzva!
Mint Phönix a poraiból
feléledtél, ime, újra!
Ismét büszke szárnyat kaptál,
összeforrott széttört tested,
s a nagy magyar feltámadást
diadallal hirdetheted.

A sok széttört turul madár
mind testet ölt és szárnyat kap,
ismét őrhelyére állhat,
hogy ne bántsák a hős magyart.
Csak egyszer volt Mohács, Mohi
s kuttyavásár öreg Budán,
immár Árpád vitézei
száguldnak a hadak útján!

Már nem vagyunk elárvultak,
hajnal pirkadt az egünkre,
hiába raktak bilincset
Trianonban a kezünkre, —
nem száll soká rabsóhajlás
e szent földről a nagy égig, —
turul madár, hű madarunk,
álljál őrt új ezer évig!

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy.

Századunk rohanó fejlődésében ma oly széleskörű tudománygá növekedett, hogy pl. a svájci Lausanne-ban külön kriminalisztikai akadémiát állítottak fel. Neves külföldi egyetemek tanszékeket rendezesítettek számára. S nálunk hálával kell megemlékeznünk dr. Angyal Pál öméltsága kezdeményezéséről, hogy immár harmadik éve a büntetőjogi szeminárium keretében szóhoz juthat a kriminalisztika is.

A közbiztonsági testületeknek szaklapjai, így a „Csendőrségi Lapok“, „A Magyar Rendőr“ jelentenek meg igen komoly kriminalisztikai tanulmányokat. A Csendőrségi Lapok „Tanulságos nyomozások“ rovata alatt szorgalmas méhekként esendőrtisztek hordanak egy-egy téglát a felépülő magyar kriminalisztika óriási palotájához. Csendőrtiszti és altiszti, rendőrségi és detektív-tanfolyamokon képezik ki igen neves magyar kriminalisták a közbiztonsági testületek tagjait a bűnügyi nyomozástanra. Az egyetemi oktatás keretében a törvényszéki orvostan nyújt gyakorlati kriminalisztikai ismereteket. Épp a napokban választotta a hallei akadémia dr. Kenyeres Balázs ny. egyetemi tanárt, a törvényszéki orvostan és a kriminalisztika terén kifejtett úttörő munkássága elismeréséül, egyhangúan tagjává. Ezenfelül egyes jogi szaklapok engedik át hasábjait a kriminalisztikának. (A Jogállam, a Magyar Jogiszemle). Már több ízben merült fel indítvány hazai egyeteminkre is kriminalisztikai tanszékek felállítására. A fejlődés útja tehát nálunk is adva van.

Az érlövés.

Írta: NYÁRY ANDOR.

Azok között, akik ezt a kis történetet elolvassák, bizonyára lesznek olyanok, akik nem hiszik el. Hogy miért nem hiszik el, maguk sem tudják megmondani.

Aztán lesznek olyanok, akik a fejüket csóválják, de véleményüket nem közlik, mert maguk sem tudják határozottan, hogy elhitték-e, vagy nem. Ezzel jelezve azt, hogy nincs benne semmi olyan, amit ne lehetne elhinni.

Végül lesznek olyanok, akik szóról-szóra elhiszik, úgy, ahogyan itt áll. Hát ezeké az igazság és jóhiszeműségük azt bizonyítja, hogy bele tudják élni magukat abba a rettenetes helyzetbe, amelyben a halál kaszája suhog a harcólók feje fölött s amely néha, ha hirtelen ijedelem párosul vele, olyan kacagató helyzeteket teremt, amilyeneket kigondolni nem lehet, mert ilyeneket egyedül csak az élet, ez a bohózati nagymester csinálhat.

Ez az alábbi történet is ilyen eset volt.

Mielőtt még a századok a haretérré indultak volna, délutánonként az ezredorvos oktatta a bakákat és megmagyarázta nekik a sebesülés különböző válfajait, a seb gyógyítását és az első segélyt. Megmagyarázta az érlövés mibenlétét, s hogy mit kell csinálni, hogy az ember el ne vérezzék, ha a karján, vagy a lábán eret szakít a golyó.

A bakák nagy figyelemmel hallgatták az előadást. A legáhitatosabb hallgató azonban egy cigánylegény volt. Ez még a száját is eltátotta és úgy hallgatta az ezredorvos szavait. Félt is, ami

A bűnesetek, ha bizonyos típus szerint csoportosíthatók, osztályozhatók és ez alapon tipizálhatók is, de miként nincs két egyforma tojás és nincs két egyforma emberi ujjnyom sem (vagy legalább is csak az esetek milliárdjaiban ismétlődhetnek), éppúgy nincs két egyforma bűneselekmény sem. De főként nem folyik le teljesen egyezően két bűneselekmény. Még a két leghasonlóbb tyúklopás között is vannak különbségek. Minden ügy tehát önálló. Ebből következik, hogy minden ügyet másként és másként kell kideríteni.

Ha áll az, hogy az esetek különböznek egymástól, áll az is, hogy az esetekben, főbb vonásaikban hasonlatosságok, analógiák is vannak. Az egyik tojás a másikhoz, a krumplitól különbözően, mégis csak igen sokban hasonlít egymáshoz. Az egyik ujjnyom és a másik ujjnyom között is csak fodorszál-vastagságrajzolat vagy pórusszám-beli differenciák mutatkoznak. Bizonyos törvényszerűséggel egyes vonások tehát ismétlődnek. Ez alapon a kiderítés is szabályozható. Alapelvek felállításával, irányelvek, rendszerek és módszerek alkothatók. Ezek elsajátíthatók. Alkalmazásuk által eredményhez juthatunk el. Dr. Unger Jenő rendőrfogalmazó, jogakadémiai magántanár úr mondja: „A rendszerben dolgozó egy könynyebben szemelött tarthatja feladatait és könnyebben eligazodik az élet által teremtett számtalan útvesztőben. Nyitott szem kell a nyomozáshoz és az életnek nagyon nagy ismerete.“

Célom olyan kriminalisztikai módszerek megbeszélése, melyek a büntetettek kézrekerítését biztosítják.

viszont abból látszott, hogy beszédközben néha özszeremegett.

Előadás után az ezredorvos a cigányra mutatott és intett neki:

— Gyere csak ide!

A cigány a mellette álló bakára tekintgetett és nem mozdult. Azt hitte, hogy nem neki szól az ezredorvos intése.

— Te, te! — mutatott az ezredorvos a cigányra.

— Ne félj, nem harapom le az orrodát.

És másodszor is intett neki:

— Gyere ide!

A cigány odament.

— Hogy hívnak?

A cigány összeütötte a bakancsai sarkát és katonásan jelentette:

— Gyöngyösi Jóska.

Az ezredorvos bólintott, aztán barátságosan beszélt hozzá:

— Hát mondd meg nekem, te, Gyöngyösi Jóska, miről ismered meg az érlövést?

A cigány pár pillanatig gondolkozott, aztán okosan megfejtette a talányt:

— Arrul, hogy nágyon virzszik.

— Helyes! — ismerte el az ezredorvos, aztán tovább ment egy lépéssel. — Most ide figyelj, Jóska!

A cigány figyelt, mintha a halálos ítéletét hirdették volna ki előtte.

Az ezredorvos tovább beszélt:

— Tegyük fel, hogy a haretéren ellenséges tűzben a karodat érlövés éri... Érted a kérdést?

— Igenis, írtem!

Ezek megbeszéléséhez nem bocsátkozom most mélyebben bele abba, hogy mi a bűnvádi eljárás, mi a nyomozás és ezek miként viszonylanak egymáshoz. Mondanivalóimat én is a Ridegh-Olechváry nyomozástanra, a magyar kriminalisztikai irodalom egyik legmodernebb tankönyvére támaszkodva fejtem ki. Most csak mindössze annyit vagyok bátor megemlíteni, hogy a sikeres bűnvádi eljárás alapfeltétele az, hogy a tettes kézen legyen. A nyomozásnak — Pincesz alezredes úr bűnvádi perrendtartási kézikönyve szerint is — „mint a bűnper közigazgatási természetű, előzetes, bizonyító eljárásának mindenekfelett az a célja, hogy a tettest előkerítse.“ Enélkül a nyomozás során nagy szorgalommal összegyűjtött bármily kitűnő adatok sem válhatnak bizonyítékokká. De legfőképpen a bíróságok a bűnpert nem fejezhetik be ítélettel. Tehetnek ugyan intézkedéseket a tettes ellen annak távollétében is. De ezek legtöbbször olyan természetűek, amelyek a tettes kézrekerítését célozzák. A tettes távollétében csak az 1921. III. t.-c.-be ütköző büncselekmények esetében lehet főtárgyalást tartani, de az is csak a bűnösség megállapítására vonatkozik, büntetés kiszabása nélkül. Más esetekben még vizsgálatot, sőt még vádat sem lehet a távollévő tettes ellen emelni.

Addig is azonban, amíg a büntetett személyéig eljuthatunk, a nyomozásnak hosszú utat kell megtennie.

Én abból indulok ki, hogy arra a kérdésre: *mi történt*, a nyomozás eddigi szakaszán feleletet kapunk. Nincs tehát már az összegyűjtött, megbírált,

elrendezett feltevésekkel is ellenőrzött és következtetésekkel is helyesnek talált helyszíni adatokból kétségünk aziránt, hogy nyomozásunk tárgya emberölés, lopás, csalás, magzatelhajtás, betöréses lopás, vagy egyéb a Btk-ból jól ismert valamelyik deliktum. A sorrendben ott tartunk, hogy immár a tettes kézrekerítése a legfőbb gondunk. Nem azért, mintha már eddig is nem égtünk volna a vágytól, hogy a tettest minél előbb kézbe kaparintsuk. Mindössze azt kívántam ezzel jelezni, hogy eddigi nyomozási tevékenységünk olyannyira előrehaladt, hogy rengeteg előzetes kérdést tisztázott. Nyomozási tervünk legfőbb feladatunk megoldásánál, a tettes kézrekerítésénél tart. Eddig is foglalkoztunk már a tettesrel, de ez nem a konkrét, vagy ismert személy volt, hanem csak „a tettes“, aki csupán azt a szerepet játszotta a nyomozás eddigi folyamán, mint a matematikus műveleteibe beállított „x“ vagy „n“ ismeretlen. Én azonban a konkrét, a névleg már ismert személy üldözésének módszereit leszek bátor vázolni.

Mint már az előzményekben említettem, a sikeres nyomozás alapfeltétele az, hogy a tettes kézen legyen! A kézrekerítést a *célszerű üldözési intézkedések* és az üldözést végző közegek *legnagyobb fokú* magatartása biztosítják.

A büntetettek üldözése a csendőrségnél ennek megfelelően két nagy elv szemellett tartásával folyik. Az egyik az *állandó jellegű*, a másik az *ezt esetenként kiegészítő üldözési intézkedések*. Lássuk közelebbről mind a kettőt.

— Hát akkor mondd meg, mit csinálsz, hogy el ne vérezzél?

— Hogy el ne vérezzek?

— Ugy van!... Mert azt tudod, úgy-e, hogy az érlövés nagyon vérzik? Hiszen magyaráztam az előbb.

— Aztot is tudom, — felelte a cigány.

— Hát mit csinálsz, hogy el ne vérezz?

A cigány megint gondolkozott, aztán hirtelen felütötte a fejét:

— Sáládok! — mondta olyan hangon, mintha akkor találta volna fel a spanyolviaszkot.

Az ezredorvos elmosolyodott:

— Hova szaladsz?

— Á ketezéhelyre!

— S ha a kötözöhely nagyon messze van?

— Há á ketezéhely nagyon messire ván? — tűnődött a cigány pár pillanatig, aztán hirtelen kivágta: — Akkor nágyon sáládok!

Az egész század harsogó kacagásba tört ki.

Az ezredorvos megfogta a cigány karját és szeliden nézett rá:

— Jól van, fiam!... De nézd csak, előfordulhat az az eset is, hogy nem szaladhatsz mindjárt a kötözöhelyre, mert ha kilépsz a fedezékből, az ellenségen agyonlő. Neked hát a fedezékben kell maradnod legalább addig, amíg a tüzelés kissé szűnetel.

A cigány szemébe nézett és bátorítva kérdezte:

— Mit csinálsz ilyenkor, hogy el ne vérezz?

A cigány még a gondolatára is összeremegett, de azért halk szóval beszélt:

— Beketem á káromát.

— Ugy van! — bólintott az ezredorvos. — És hogyan kötöd be?

— Ugy, ahogyan ázs ezredorvos úr mágyaráztá.

— Igen, igen! — felelte az ezredorvos. — Csak-hogy én most azt szeretném hallani, hogy tudod-e, hogyan magyaráztam.

— Tudom! — mondta a cigány.

— Hát hogyan kötöd be a karodat?

— Elővesem á nádrágzsebbil á mádzságot, ámit már előbb odátettem, hogy kizsnil legyen, há — ne ágy Isten, — báj talál lenni ázs ír keril.

— Aztán?

— Ázstán elketem vele ázs eret á seb felett.

— Nagyon jól van! — dicsérte meg az ezredorvos. — Veszel egy kis fadarabot, úgy-e? A fadarabot a madzag alá dugod, aztán mindaddig csavarod, amíg az eret el nem szorítod vele.

— Igenisz!

A cigánynak ettől a naptól kezdve meggyült a baja az érlövessel. Semmitől sem félt annyira, mint az érlövéstől. Többször próbálgatta, hogyan s mint csinálná, ha egy golyó elszakítaná az erét s mikor aztán látta, hogy nagyszerűen ért a gyógyításához, megnyugodott.

A század rövidesen felkerült a haretérre.

A cigánynak most megint az érlövés motoszkált az eszében. Minél többet hallotta a puskák puffogását, annál inkább kínoztá az érlövés gondolata.

Mondta is a bakáknak:

— In nem bánom, ákarmimet ír izs á golyóbics, csak ázs eremet ne sákítsá el! Mert áttul in filek!

A huncut bakák persze folyton ugratták vele,

A büntettek kézrekerítését célszerű és állandó jellegű intézkedések megtervezésével intézményesen kellett megszervezni. Mert hiszen köztudomású, hogy a nyomozások során biztosan megállapított tettesek igen sokszor nem kerültek kézre. Még több azoknak a száma, akik ellen vádiratot adtak ki és emiatt rejtőztek el. A csendőr nyomozó osztályparancsnokság a nyomozókules alapján 15.665 büntetles kézrekerítését kívánja. Ennek a nagy tömegnek a kézrekerítését valahogyan biztosítani kellett. Ebből a célból létesültek az állandó jellegű üldöző intézkedések.

I. Az állandó jellegű üldöző intézkedések célszerűen a következőképpen csoportosíthatók:

1. A közbiztonsági szervek célszerű telepítése, továbbá preventív szolgálat-teljesítésük közben végzett igazoltatásai.

2. Az elkövetett bűncselekmények megszökött tetteseinek;

A) nyilvántartása a csendőrség nyomozó osztályánál;

B) Szünet nélküli kerestetése:

a) Nyomozati értesítő-vel,

b) A nyomozó osztály nyilvántartó irodája kiértékelő ale csoportjának kombinációs műveleteivel;

c) Nyomozókulesal,

d) Rádiókörözésekkel,

e) Sajtó igénybevitelével.

II. Előfordult bűncselekmények nyomozásakor megállapított tettesnek a nyomon üldöző szerv

réséről teendő kézrekerítési intézkedéseinek csoportosítása:

1. Ha a tettest a közelben tételezzük fel;

2. Ha feltevésünk szerint a tettes a helyszínről messze eltávozott.

Ez utóbbi esetben:

a) Ha a tettes menekülési iránya ismert;

b) Ha a tettes menekülési iránya ismeretlen.

Mindegyik esetben előre előkészített üldözési sé mák szerint dolgozunk.

3. Holtpontra jutás esetén a tettest:

a) bizalmi felderítők bekapcsolásaival;

b) razziával;

c) jutalomdíjjal;

d) lessel kerítjük kézre.

Lássuk ezek lényegét. Ismerkedjünk meg velük közelebbről.

ad. I. I. Az állandó jellegű üldöző intézkedések nagy gondolatát szolgálja a közbiztonsági testületek célszerű területi elosztása.

Az ország egész területét a csendőr nyomozó-osztály, csendőr nyomozóalosztályok, csendőrszakszok, csendőrőrök és különítmények, rendőrfőkapitányságok, - rendőrkapitányságok, határszéli rendőrkirendeltségek és rendőrőrszobák hálózata szövi át. Ezek mint önálló központok működnek. Belőlük naponta, óránként, sőt a szükségnek megfelelően még sűrűbben is járőrök, őrszemek, nyomozók, detektívek, mint szorgalmas méhek a kap-

hogy utóvégre már aludni sem tudott szegény feje az érlövéstől való félelmében. Minden nap megpróbálta, mit csinálna, ha a golyó elszakítaná az erét.

Egyik ütközetben történt aztán, hogy a legényünk homlokát srappnelliszilánk érte. Jelentéktelen kis sebet ejtett rajta, úgy hogy a cigány jóideig észre sem vette.

A vér lassan kacskaringózott végig a homlokán.

Azt hitte, hogy izzad. A homlokához nyúlt s mikor a pillantása a kezére esett s meglátta rajta a vért, majdnem elájult.

Nagyot kiáltott:

— Meglitt á golyótics!

Azzal ledobta fegyverét, remegve tapogatta homlokát. De minél jobban tapogatta, annál jobban megrémült, mert sebe a folytonos dörzsöléstől mindig jobban vérzett. Egyszerre csak a jajszó hirtelen elhalt ajakán s a szeme kimeredt.

Eszébe jutott az érlövés.

Meg mert volna rá esküdni, hogy a homlokán eret tépett a golyó. Azért vérzik olyan nagyon. Nem gondolkozott tovább egy pillanatig sem, hanem előrántotta zsebéből az előre előkészített madzagot és a kis fadarabot. Lázasan próbálgatta, hogyan tudná elkötni az eret. A madzag azonban sehogyan sem állt meg a homlokán.

Végre teljesen elveszítette a fejét s hogy el ne vérezzen, szörnyű nagy drukkolásában és halálfélelmében a madzagot gyorsan a nyakára kötötte, jól megszoritotta, a fadarabbal néhányszor erősen megcsavarta, azzal aztán kiugrott a fedezékből és a süvítő golyókkal mit sem törődve, rohant a segélyhely felé.

Mikorra megérkezett a segélyhelyre, már alig lélekzett. Az arca kék volt, a szemei kimeredtek, az erek pedig ujnyi vastagon dudorodtak a nyakán és a homlokán.

Az ezredorvos hozzálépett:

— Megsebesültél?

A cigány nem tudott szólni, a szája tátva volt és kétségbeesetten kapkodott a homlokához.

Az ezredorvos megnézte a homlokát:

— Kis horzsolás, — mondta. A sebet kimosta, betapasztotta s már éppen készült, hogy tovább megy, amikor a cigány összeesett és hörögni kezdett.

Az ezredorvos értelmetlenül nézett rá, a homlokát étheres vattával dörzsölte, de a cigány csak hörgött, kapálódzott.

— Mi baja lehet ennek? — tünődött s már kezdett nyugtalanzkodni.

A cigány kimeredt szemeit az orvosra emelte s a torkához kapott.

Az ezredorvos kigombolta a cigány zubbonyát s csak most látta, hogy a torkára jó kisujnyi vastagságú kötél van hurkolva. Gyorsan elvágta a kötelet, éppen az utolsó pillanatban, mert a cigány már ájuldozott. Aztán rákiáltott a ketyregő emberre:

— Ki kötötte a nyakadra ezt a kötelet?

A cigány nagyokat lélekzett, hálásan nézett az ezredorvosra, aztán beszélni kezdett:

— Én, kenyergem! — mondta alázatosan és nagyon meghatódotan. — Eret sákitott á golyótics, ost hogy el ne vérezzsek, elkettem á nyakámon!

tárból, rajzanak ki, A szilárd központok mozgó csapokat bocsátanak ki magukból. Hegytetőkön, völgyek mélyén, tavak tükren, erdők mélyén, nagyvárosi forgalomban és a Hortobágyon ennek a mammuttestnek száz és száz apró szemeként nézik végig az utakat, fésülik át az erdőket, a tanyákat, igazoltatva az útjukba kerülő gyanus egyéneket, idegeneket, hogy a büntetéseket kézrekerítsék.

A csendőrnek utasításadta joga, hogy bárkit, akit személyesen nem ismer, vagy aki előtte, valamilyen okból, gyanussá válik, vagy ha a környéken közfeltűnést keltő bűncselekmény történt, személyazonosságának igazolására felszólítson. Ha igazoltatás közben a gyanú erősödik, pl. a járőrvezető leiratja az igazolattal a nevét és személyi adatait s a leírt adatok s a birtokában levő okmányok adatai között eltérés mutatkozik, következik az alaposabb igazoltatás. Ennek részletei: a járőrnél levő igazoltató segédeszközök átnézésén felül, melyről később lesz szó, az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatalban, kerületi nyomozó alosztályhoz és a nyomozó osztályhoz, valamint tartózkodási helyének csendőrőrséhez vagy rendőrkapitányságához intézett kérdés, hogy az igazoltatottat nem terheli-e valamilyen bűncselekmény. Ezt az igazoltató eljárását priorálásnak nevezzük. Ez az eljárás a halászáshoz hasonlítható. Aki halat akar fogni, annak gyakran kell hálószerkeztét a vízbe meríteni. Sokszor hal nélkül, vagy értéktelen hallal húzzuk azt ki. De megéri a fáradságot, ha azután horgunkra egy-egy értékesebb hal akad. Így lehet esőkkenteni a nyomozókulesban keresettek nagy számát. Az igazoltatáshoz türelem, alaposág és jó nyomozóérzék szükséges.

ad. I/2. A. Az állandó jellegű üldöző intézkedések egyik legjobban bevált eszköze az elkövetett bűncselekmények megszökött tettesekének a csendőrség nyomozó osztályánál való nyilvántartása.

A csendőrségnek az örskörletekben lakó szokásos és gyanus egyéneiről örsökre felaprózott, preventív jellegű nyilvántartása nem felelt meg a háború utáni évek fokozottabb közbiztonsági követelményeinek, Gondoskodni kellett tehát arról, hogy az örskörletekből az örsök szemei elől eltűnedező bűntevők ne tűnjenek el végleg a csendőrség szeme elől. Ennek csak egy módja volt: Az eddigi örsönként vezetett nyilvántartást központosítani, országos áttekintésűvé tenni. Ezt oldja meg a csendőrség nyomozó osztályának központi nyilvántartó irodája, amely úgy fogható fel, mint az egész csendőrség minden bűncselekményre való emlékezésének megőrzítője. Nyilvántartja a nyomozó alosztályoknak és a csendőrőrsöknek jelentései és a rendőrkapitányságok közlései alapján azokat az adatokat, amelyeket a bűncselekmények további nyomozása szempontjából szükségesnek tart. Ezeket az adatokat a közönséges bűncselekmények vonatkozásaiban a nyomozóosztály központi nyilvántartó irodája, államrendészeti vonatkozásban pedig a csendőr nyomozóosztály törzsosztályának nyilvántartása gyűjti.

Lássuk a nyomozóosztály központi nyilvántartó irodájának szervezetét, rendszerét általában. Nyomozó Értesítő-jét és kiértékelő tevékenységét pedig tüzetesebben, mert ez a két utóbbi a tételünkkel szorosabban összefügg.

A csendőr nyomozóosztály központi nyilvántartó irodájának működését a csendőr nyomozóosztályparancsnokság Hírközpontjának vezetője irányítja, ellenőrzi. A nyilvántartó iroda alosportokra tagoltan végzi feladatait, Három ilyen alosport működik.

Az első alosport a fő- és melléknyilvántartást vezeti.

A főnyilvántartás alosztályai:

a) *A személyi nyilvántartás.* Ide sorolnak azok a személyek, akik bármely bűncselekménnyel egyszerűen, vagy alaposan gyanúsíthatók.

b) *A kiderítetlen bűncselekmények,* nyilvántartása a bűncselekmény neme szerinti csoportosításban.

c) *A tárgynyilvántartás* a bűncselekmények folytán vagy más módon elvesztett tárgyak nyilvántartása.

d) *A holtanyag nyilvántartása.* A kiderültnek vélelmezett anyagot eredeti helyéről kiemeljük, de még 5 évig figyelemmel kísérjük s csak azután irattárazzuk.

Melléknyilvántartás alosztályai:

A büntettek csoportosítása az alábbi szempontok szerint:

a) Foglalkozás;

b) Ismertetőjelek szerint;

c) Szokásos büntettek;

d) A pénzhamisítók;

e) Erkölesiség elleni büntettek;

f) Ember élete elleni bűntevők;

g) Vagyonbiztonság elleni büntettek és azok módszerei.

Ezt a részt még külön alosport, az úgynevezett kiértékelő alosport — és ez a második alosport — is figyelemmel kíséri. Ennek működését mindjárt gyakorlatilag is át fogjuk tekinteni.

Továbbá:

h) Az elkövetés helye szerinti betörők (templom, hivatal, tőzsde, villa stb. betörők);

i) A szokásos büntettek szeretői;

j) A kémgyanus egyének.

A harmadik alosport a Nyomozókulesot, pótlékait és az ehhez tartozó névmutatót szerkeszti. Erről később lesz szó.

Ez röviden a csendőr nyomozóosztály központi nyilvántartásának szervezete és az a rendszere, mellyel a hozzá érkező bünyügyi vonatkozású bejelentéseket, közléseket szétboncolja, anatomizálja.

A csendőrségi nyilvántartás az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal ügykörébe nem avatkozik bele. A csendőrségi nyilvántartás közrendészeti. Az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal igazságügyrendészeti feladatkört tölt be. A csendőrségi nyilvántartás azokat az adatokat gyűjti, rendszerezi és vizsgálja, amelyek még ki nem derített bűncselekményekből származnak. Az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal büntető-bíróságok és a rendőri bírások elíteltjeit tartja nyilván. A csendőrségi nyilvántartás a folyamatos nyomozásokat automatikusan és kérés nélkül is élő anyagával támogatja, kiegészíti, az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal kérdésre és csak arra nyilatkozik, hogy X. Y. volt-e és miért, mire büntetve.

A csendőrségi központi nyilvántartó iroda működését 1930 március 1-én kezdte meg, 503.943 személyt tart nyilván, 11.879 esetben adott használható adatokat.

ad. I. 2. B. a. A csendőrségi nyilvántartó irodával szorosan együtt dolgozik a csendőrségi hírközpont másik két alszerve, a Nyomozati Értesítőt szerkesztő alosport és a hírközpontnak a napi sajtóval érintkezést fenntartó alosportja. Vessünk egy pillantást ezek lényegére is.

A Nyomozati Értesítő a csendőr nyomozóosztályparancsnokság hírközpontjának vasár- és ünnepnapi kivételével minden nap megjelenő házi kiadványa, melyet a nyomozóosztályhoz beérkező bűnügyi híryanagból a csendőrség hírközpontja állít elő. Ennek felállítását a következő gyakorlati tapasztalatok váltották ki:

Köztudomású, hogy a büntettek üldözése közvetlenül a bűncselekményt követő napokban kecsesget eredménnyel. Még menekülésben vannak, utazgatnak, kóborolnak. Lelkiismeretüket nyugtalanítja, nyomja az elkövetett bűncselekmény súlya. Elfogatásuk, felfedeztetésüktől való félelmükben gyanús, izgatottan viselkednek. A zsákmányt még nem értékesítették, az náluk még feltalálható. Rajtuk, ruházatukon az elkövetett bűncselekmények nyomai még megvannak. A nyomozás eredményéről még nem tájékozottak, tehát a nyomozásnak feléjük irányuló tapogatózásait nem tudják olyan könnyen elhárítani, mint jóval később, amikor már nyugodtan felkészültek kifogásaikra, védelmükre, mentőtanuk és körülmények beállítására.

A nyomozásnak tehát igen nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy az elkövetett bűncselekményről, a tettes személyleírásáról a nyomozó és igazgató járőrök minél hamarabb értesüljenek. Szükséges volt tehát a csendőrségnél gondoskodni arról, hogy a büntettek üldözésére saját s amellettt igen gyors hírszolgálatot rendelkezzenek, amely közvetlenül a bűncselekmény elkövetése után, lehetőleg egy-két napon belül az ország összes őrséit tudomásba helyezze, hol, mi történt, kit keresnek. Ezt szolgálja a Nyomozati Értesítő. Az őrsök az elkövetett bűncselekményeket közvetlenül tudomásvétel után, tehát még a kiderítés előtt, ismert adataikkal azonnal bejelentik a nyomozóosztálynak, amely aznap megjelenő Nyomozati Értesítőben az adatokat megjelenteti.

Amint már fentebb is említettem, a bűncselekmény első nyomozásából, helyszíneléséből származó adatokat jelentik az őrsök. Később ezt a nyomozás további folyamán adatokkal kiegészítik. Vagy ha kiderítették, visszavonják.

Végül értesítések. Itt teszi közzé a csendőrség központi nyilvántartó irodájának kiértékelő alosportja azokat a tanácsait, melyeket kombinációs műveletek alapján az egyes bűncselekmények elkövetési módjainak, az egyes tettesek módszereinek tanulmányozása közben felállít és ezzel ráirányítja az érdekelt nyomozószervek figyelmét a valószínű tettesre, jelezve, hogy hol fogható el.

A Nyomozati Értesítőt tehát úgy kell felfogni, mint egy naponta megjelenő szaklapot, amely szakszerű tömörséggel az egész ország tegnapi bűnügyi krónikáját tárja elénk abból a célból, hogy az elszigetelt nyomozó tevékenységek közötti kapcsola-

tot megteremtse. Mivel a hírközpontban az aznap beérkezett híryanagot még aznap szerte is röpíti az országban, úgy, hogy azt legkésőbb a következő nap reggelén a legtávolabbi őrs is megkapja, egyúttal az eredményes nyomozáshoz szükséges gyorsaságot is megvalósítja.

Semmi szín alatt sem vindikálja magának a Nyomozati Értesítő azt a jogkört, amelyet a Bűnügyi Körözések Lapja a büntettek üldözése tárgyában betölt. A Bűnügyi Körözések Lapjában nyomozólevelek, személyleírás-körözések jelennek meg. A Bűnügyi Körözések Lapja a büntettek üldözésében az elévülést halasztó szerepet is betölti. Ugyanezt a Nyomozati Értesítő „Elfogandók” rovatáról nem lehet állítani, mert hiszen ez bűnügyi közigazgatási intézkedés, melynek elévülést halasztó hatálya nincs.

A Nyomozati Értesítő 1165 példányban jelenik meg, az összes csendőr-őrsök, nyomozó alosztályok és rendőrkapitányságok kapják. Annak rovatait a rendőrkapitányságok is igénybe vehetik, utóbbi időben fokozottan igénybe is veszik.

A Nyomozati Értesítő alapján 1930 március 1-től 1939 február 28-ig 4229 személyt fogtak el.

ad. I. 2. B. b. De lássunk egypár gyakorlati példát, hogy valóban teljes értékűnek fogadhatjuk el azt az állításunkat, hogy az állandó jellegű üldöző intézkedések egyik legjobban bevált eszköze a csendőrség nyomozó osztályparancsnokságának központi nyilvántartó irodája és azon belül a kiértékelő alosport öntevékenysége.

a) A gyulai őrs jelentette a csendőr nyomozóosztály hírközpontjának, 1938 szeptember 29-én reggel, hogy az egyik ottani tanyában lakó asszonynál megjelent egy férfi és tejet, kenyeret kért. Majd eltávozott. Rövid idő múlva a kérdéses férfi visszatért. Az asszonyra pénzt követelve pisztolyt szegezett. Az asszony egyedül lévén, megijedt, a rablónak 200 pengőt átadott. A tettes kerékpáron Békéscsaba felé eltűnt. 30—35 éves, 170 cm körüli, szőke, orra kissé görbe. Más adat nincs. A személyleírás legalább 10.000 emberre ráillik.

Az esemény kb. ezekkel az adatokkal a Nyomozati Értesítőben meg is jelenik. A kiértékelő alosport Magyarország közigazgatási térképére egy zöld zászlócskát tűzött be Gyula város határában a tanyához. A rablásról vezetett kimutatásba pedig feljegyezte, hogy a rablást nappal, előzetesen élelmiszerkérés ürügye alatt a helyszínt kikémlelve követte el az ismeretlen tettes. Feljegyezte a rendelkezésre álló személyleírást is.

1938 november 18-án a kecskeméti őrs jelentette a hírközpontnak, hogy elfogott egy oláh katonaszőkevényt. A katonaszőkevényt rablást követett el oly módon, hogy a kecskeméti határban előbb kipuhatolta áldozatainak pénzviszonyait, egyedüllétének időpontját s előbb tejet, kenyeret kért, majd rövid időre eltávozott, de visszatérve pisztolyt szegezett áldozatára, s pénzt elrabolta.

Kiértékelő alosport az eset elkövetési módjának olvasása után összehasonlította a rablási esetek elkövetési módjairól vezetett kimutatásainak adataival s úgy találta, hogy a kecskeméti és a gyulai eset között összefüggés van. A többi rablási eseteknél ilyen analógiát nem talált. Ezért távira-

tilag értesítette a gyulai örsöt, hogy a gyulai rablási esettel kit gyanúsít és az hol vehető át.

A gyulai örs november 30-án jelentette, hogy az oláh katonaszökevényben a gyulai asszony felismerte az öt szeptember 29-én kirabolt tettest. Így az eset az elkövetési analógia alapján kiderült.

De lássunk nehezebb eseteket is.

(Folytatjuk.)

Vivát, Polónia!

Kosciuskó nagyhazája,
üdvözöllek, drága föld!
Most naponkint köt ki lelkem
partjaidon, képzeletben —
érezem, amint szárnyat ölt.

Visztulátok s Varsó, Krakó
rám barátként mosolyog
s mezőitek gazdagsága,
asszonyaitok virága,
meg a dali táncotok.

Róma-küldte szentkoronánk
volt az első üzenet,
hogy Európa napkeletjén
a magyar és a lengyel vér:
legyen szívben mindig egy!

Barna turul és fehér sas
a kereszt s kard mezején
így ment harcba, egymás mellett
és így csinált történelmet —
...Lapja ma is csupa fény.

Trónotoknak mi adtuk a
karsú pálmát, Hedviget,
Báthory Istvánt, a delit,
ki hazátok elleneit
vaskezevel törte meg.

Hős Ulászló, hős Gnojensky,
Voroniewsky, Bem apó:
kardok, velők itt harcoltál,
midőn lángban állt hon, oltár
s harcba hitt a riadó.

Nagy Rákóczi és bujdosó
kurucaink otthona,
változtak bár a világok,
a magyar szív hozzád vágyott
s nem felejtett el soha!

Nekünk is fájt „felosztásod”,
(jól tudjuk, mi szörnyű seb.)
Bölcs Deákunk szót emelve
tiltakozott — s milljókat lelke
fölfigyelt, fölérzett.

Óh, ha a sas és a turul
kezet fognak, kél a Nap,
s túl a Kárpát havas ormán
a testvérnép ránk ragyog már,
a szomszédra — sugarat!

Havas István.

Csendőrjárőrök Budapesten.

Írta: HADUSFALVY ISTVÁN őrnagy.

Az 1937. évi 8. számú Csendőrségi Lapok-ban nagy általánosságban ismertettem a csendőr összekötőtiszt szervezetét és működését. Alábbi soraim célja annak megvilágítása, hogy a csendőröket az összekötőtiszt Budapesten miképpen tudja támogatni.

A városoknak, különösen Budapest székesfővárosnak az egész ország közbiztonságára gyakorolt kihatása folytán a m. kir. rendőrséggel, annak budapesti és vidéki főkapitányságával való kölcsönös és szoros érintkezés, együttműködés nélkülözhetetlen. Ezt elősegíteni a csendőrség összekötő tisztjének feladata. A Budapesten szolgálati feladataik elvégzése céljából megjelenő csendőrök minden vonatkozású támogatása, természetesen meg is történik, hogy azonban még eredményesebb legyen, ahhoz az is kell, hogy 1. a Budapesten megjelenő járőrök, 2. örsök, járőrök bárhol az országban úgy tekintsék az összekötőtisztet, mint aki nélkül budapesti vonatkozású ügyben eredményesen működni nem tudnak. Azonfelül azt is figyelembe kell venni, hogy az összesség érdeke az összekötőtiszt minél részletesebb, állandó tájékozottsága ily ügyekben, hiszen az ügyek összefüggését, okait, várható hatásait, szálait a csendőrség felé, csak akkor láthatja át és csak akkor lehet támogatója lehető legteljesebb mértékben a végzendő munkának.

A csendőr összekötőtiszt támogatását igénybeveszik az örsök s hogy ez mily mértékű, a táblázatból kivehető. (1—5. rovat.) A számadatok minden magyarázatnál jobban mutatják az egymásrataltságot s a mindkét oldalon végzett munkát.

Év	Priorálás		Vidéki telefonbeszélgetések	Büntügyi megkeresések	Postán továbbított levelek száma	Járőrjelentkezések
	beérkezett	igenlő				
	1	2	3	4	5	6
1930	3.463	1.118	391	489	1.599	1.078
1938	60.044	12.777	2.077	10.485	26.533	1.806

Ezekből az adatokból a fővárosban megforduló járőrök számáról is képet kapunk. (6. rovat.) Szeretném, ha az 1938-as adatokat olvasó bajtársaim napi átlagra számítanák át s abból mást ne, csak azt állapítsák meg, hogy vajjon hány ügy maradt volna elintézetlenül, vagy késetten elintézve, ha az örsök és járőrök nem fordulhattak volna az ő szolgálataikra rendelt csendőrszervhez?

Ezután az általános tájékoztatás után a járőrök budapesti megjelenésével és itteni ténykedésével kívánok foglalkozni.

Csendőreink budapesti szolgálati ténykedését két főcsoportba oszthatjuk: 1. nyomozó szolgálattal kapcsolatos teendők, 2. őrizet alá vett egyén (egyének) átadására, vagy átvételére.

ad 1. A tíz év előtti állapottal összehasonlítva, e téren nagy haladást, szervezethez látunk. Tíz évvel ezelőtt, ha nyomoznia kellett Budapesten a csendőrnek, szolgálatát — mondhatni — minden támogatás nélkül kellett elvégeznie s annál csak a jó

vagy balszerenese volt a támogatója, hiszen a csendőrök legnagyobb része sohasem járt a fővárosban, hiányzott a helyi- és személyi ismerete, hiányzott a bűnöző világ felőli tájékozottsága és mindezen okok miatt azt sem tudta, hogy kihez forduljon támogatásért. Az élelmesebbje felkereste a pályaudvarhoz legközelebb eső kerületi rendőrkapitányságot, ahol tőlük telhetően támogatták ugyan, de a legtöbbje megelégedett a legközelebbi rendőrőrszobán kapott felvilágosítással, illetve támogatással.

A csendőrség összekötőtisztjének a főkapitánysághoz történt kikülönítésével a helyzet megváltozott. A Nyut. 49. §-a szabályozza a csendőröknek budapesti magatartását és elrendeli, hogy minden, nyomozás céljából Budapesten megjelenő járőr először az összekötőtisztnél tartozik jelentkezni. Ezáltal főleg a szolgálati érdek kapott hathatós segítséget, de eltűntek az utcán céltalanul ódöngő, a pályaudvarok közelében vonatot váró, ácsorgó és unatkozó járőrök is. Rend és rendszer biztosítja tehát a vidékről jött csendőrök részére a támogatást.

Jelentkezés után az összekötőtiszt a járőrt meghallgatja s azután dönt arról: mily irányú segítség szükséges. A nyomozást végző járőrök mellé detektív kirendeléséről gondoskodik, aki így egyrészt az utasításban előírt bizalmi egyént is pótolja, másrészt képviseli a rendőrfőkapitányságot is, amire a Szut. 396. pontja a rendőri hatóságnak módot is nyújt. Bár a csendőrök szolgálatukat Budapesten is önállóan, az utasításaink értelmében látják el, mindamelllett a szolgálatnak nagy előnyére válik — különösen az elfogások esetében — egy helyi és személyi ismeretekkel rendelkező rendőrségi közeg jelenléte.

Számtalan esetben a nyomozó járőrök a nyomozandó egyénről csak igen hiányos személyadattal rendelkeznek avagy csak tapogatóznak a tettes vagy tanu kiléte felől. Ilyenkor az összekötőtiszt útján rendelkezésükre állanak a főkapitányság különböző nyilvántartásai, bejelentő hivatala és a rendőrség egyéb szervei, továbbá a csendőrségi központi nyilvántartás. Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalban és annak egyik alosztályát képező daktyloszkópiai nyilvántartóban részünkre a saját embe-reink dolgoznak, e téren már számtalan igen szép eredménnyel sikerült járőreinket támogatni. A nyomozásadta feladatok igen sokszor különböző közhatalóságok és hivatalok, sőt, a központi vezetés magasabb szerveinél való — a nyomozásra néha döntő fontosságú — megállapításokat tesznek szükségességé. Ezeket a megállapításokat egyrészt a csendőrök tájékoztatlansága miatt, másrészt igen nagy idővesztéssel és utánjárással tudnák a járőrök jól-rosszul elintézni, viszont az összekötőtiszt távbeszélő útján rövid időn belül megszerzi. Budapesten arra is figyelemmel kell lenni, hogy kit lehet a késő esti órákban kikérdezni és kinek a kikérdezését kell mellőzni.

Vannak oly esetek is, amikor olyan ügyek nyomozása szándékával jelenik meg a járőr, amelyeknek nyomozása elébe vágna bizonyos terveknek vagy keresztezné a már tett, vagy csak tervezett intézkedéseket és így — esetleg meghiusítaná — annak országos felgöngyölítését. Lehetnek ügyek ezeken kívül, amelyek különleges ismereteket, tapasztalatokat kívánnak, ilyenkor is az összekötőtiszt lép közbe s a tőle kapott útbaigazítás után az illetékes csendőr-

ségi szerv veszi át a további nyomozás céljából az ügyet, vagy a járőr attól kapja meg az útbaigazítást.

Az összekötőtisztnél köteles előzetes jelentkezésnek tudható be, hogy még szolgálati tulbuzgalomból sem történt hatásköri összeütközés.

De nemcsak a nyomozásuk kezdetén, hanem annak további folyamán is sűrűn veszik igénybe a járőrök az összekötőtiszt segítségét. Különösen az őrizet alá vett bűnjelek átadása körül merülnek fel kívánságok. De nem egy esetben kell a járőrt támogatni a rendőrorvos kirendelésének felkérése útján akkor, ha az őrizetbe veendő egyén különböző orvosi bizonyítványokkal akarja bizonyítani szállításkép-telenségét.

ad 2. Ha őrizet alatt lévő gyanúsítottal nyomoz a járőr, úgy nyomozását — időbelileg — nagyon megkönnyíti a B. M. úr által az 1936. évi 10. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett körrendeletével rendszeresített fogolyszállító gépkocsi. Ez a gépkocsi ezenkívül a csendőrök másik budapesti ténykedésénél, az elfogott vagy elővezetés céljából őrizet alá vett egyének átadásánál, illetve átvételénél van hivatva segítségül lenni. Budapesten ily esetben a fogolyszállító gépkocsi használata kötelező. Hogy mennyire időszerű volt eme gépkocsi beszerzése és kötelező használata, legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy az elmúlt 1938. évben a fogolyszállító gépkocsit 2354 esetben ily szolgálatra vezényelték ki s ez alkalmakkor 6140 fogolyt és 6398 csendőrt szállított. A megtett kilométerek száma: 32.029 volt!

E tekintetben megjegyzem még, hogy egyes csendőrök félremagyarázzák a B. M. úrnak a fogolyszállító gépkocsi igénybevételére kiadott rendelkezésének célját és ha előfordul olyan elővezetés vagy elfogás, ahol az illetőt nem a rendeletben felsorolt bíróságokhoz vagy hatóságokhoz kell elővezetni, úgy nem alkalmazzák értelemszerűen a rendeletet és nem veszik igénybe a gépkocsit. Senkit sem szabad gyalog vagy villamoson kísérni, bárhova is kell azt elővezetni! Kivételt természetesen a rendeletben felsorolt egyes esetek képeznek. Nyomozni is csak fogolyszállító gépkocsi igénybevétele mellett lehet elfogott vagy őrizet alá vett egyénekkel.

*

A Nyut. 49. §-a kötelezővé teszi a csendőröknek, hogy pihenőjüket és a vonat indulásáig a várakozási időt Budapesten az összekötőtisztnél levő ítvonulók szobájában töltsék el. Sajnos, még mindig előfordul, hogy egyes járőrök — az ellenőrzés alól magukat kivonva — a rendőrőrszobákon töltik az éjszakát. A megejtett kivizsgálás a csendőrökre rendszerint szomorúan végződik, miután ezen eljárásukkal valamilyen szabálytalanságot igyekeztek palástolni.

A csendőrség létszámának várható emelésével, a felvidéki területrészek visszajutásával kapcsolatban a jövőben mind több és több Budapesten sohasem járt csendőrnek kell itt szolgálatilag megjelenni és a csendőrösszekötőtisztet kérdezősködés útján megkeresni. Forduljanak ilyenkor a pályaudvarok rendőrőrszobáikhoz, vagy az itt elég sűrűen található rendőrőrszemhez, ezektől kérjenek a villamos közlekedés felől tájékoztatást. Bizalommal és azzal az érzéssel induljanak a fővárosba, hogy itt, e viszonyai miatt különleges helyen, feladatuk minél eredményesebb elláthatása céljából várja őket — az összekötőtiszt.

Kormányzó Úr Ó Főméltósága a Kárpátaljára induló egyik esapat parancsnokának jelentését fogadja.

Felvidéki riadó!

Szívünkben büszke láng lobog,
Pezsegve forr a vér:
Rákóczi földje, szép hazánk
E gyöngye visszatér.

Kassán a dóm harangja zúg,
És lázban ég Pozsony,
Hadd lengjen három szent színünk
A kéklő ormokon.

A nemzet szíve egybeforr,
Egy cél, egy akarat:
Széttépve láncait legyen
Az ősi rög szabad.

Rákóczi földje nem lehet
A szolgaság hona,
Már zúgva-zeng az esküszó,
Hogy rab nem lesz soha.

Mint egykoron Rákóczié,
Zászlónk szeplőtelen,
Hiába minden cselszövés,
Mienk a győzelem.

Hús évi hosszú éj után
Megjött a virradat:
Rákóczi földje visszatért,
Magyar lett és szabad!

Szathmári István.

EMCÉKEZZÜNK!

Szües Antal maglódi őrsbeli tiszthelyettes vasút-biztosító szolgálat alkalmával a maglódi vasútállomás közelében 1937 április 2-án egy vonat elütötte.

Császár Sándor bócsai őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségében 1915 április 5-én Soltvadkertben meghalt.

Demeter István nagyzeréndi őrsbeli népfelkelő 1917 április 5-én kőboreigányok járőrszolgálat közben agyonlőtték.

Préda György maroshévízi őrsbeli csendőr az oroszokkal vívott harcban 1916 április 6-án Osztrovecznél elesett.

Tóth József dusnoki őrsbeli tartalékos címz. őrmester 1918 április 7-én katonaszökevény kísérése közben hajókatasztrófa következtében a Dunába fulladt.

Abrahám Mihály felsőtöröcsvári őrsbeli alőrmester román hadifogságból hazatérőben, a sipotei táborban szerzett betegségében 1918 április 8-án Aradon meghalt.

Berta József tiszthelyettes, a móri őrs parancsnoka, 1914-ben ágyúlövéstől kapott dobhártyparepedés gennyesedése következtében 1930 április 8-án Budapesten meghalt.

Sztrezenszyczk János zselizi őrsbeli alőrmester a harctéren szerzett betegségében 1919 április 13-án Eszterómban meghalt.

Mérőszalaggal készített távolsági kimutatás.

írta: FELVIDÉKI NYUGDÍJAS.

Nagyon nehéz 20 éves lelki szenvedés után ismét szabadon és büszkén vallhatom magamat annak, ami vagyok: magyar királyi nyugállományú csendőrőrmesternek. 1917-ben fájó szívvel váltam meg rokkantságom miatt a testülettől s itt telepedtem meg, ebben a nagy hegyek alján meghúzódó faluban, őseim földjén. Ki gondolta volna akkor, hogy a győzhetetlen magyar katona kezéből az árny és a hazugság rövidesen kiüti a fegyvert s ezeréves örökünkbe nemsokára idegen lopakodik be. Pedig így lett! Az én falumba is bemerészkedett a cseh s az üres magyar csendőrlaktanyába tányérsapkás cseh csendőrök telepedtek be. Ez a tudat levett a lábamról, a tehetetlenség keserves érzése beteggé tett és napokig nem ettem, nem aludtam. Hej, ha kezembe vehettem volna a puskát, de hamar meggyógyultam volna! Így azonban megcsendesedtem s összeszorított szájjal élni kezdtem néhány hold földemen az „elszakított“ magyarok keserű életét. Közben megderesedett a hajam, megrokkant a derekam, de a szívem megmaradt a régiek.

Életemnek ebből a legszomorúbb szakából elmondok egy derűs esetet, amelyet eddig dehogyan is mondhattam volna el.

Jó néhány hónapja múlt már annak, hogy a csehek befészkelődtek a magyar falvakba és városokba, amikor egy szép napon beállít hozzám egy cseh csendőr s igen keresve a szavakat, tört magyarsággal megkérdezi tőlem, hogy én vagyok-e a volt magyar csendőr. No, gondoltam, befellegzett, pakkolhatok, mert biztosan visznek engem is valahová, mint már sok magyart a falumból. Hiszen sok bűnöm lehet nekem, a volt magyar csendőrnek! De igen elesodálkoztam, amikor a pisze orrú és savószemű cseh atyafi arra a válaszomra, hogy én volnék a magyar csendőr, kerekre vált mosolygós ábrázattal hozzám lépett, kezét nyújtott s valami érthetetlen, csupa mássalhangzós szót hadart el. Valószínű, bemutatkozott. Ezután szó nélkül leült az asztal mellé s olyan borzalmas hadarásba kezdett, mint egy elromlott gramofon. Boldog gyermekkorom madárnyelve jutott eszembe. Lassan-lassan azután rájöttem, hogy mit akar. Az őrsparancsnoka felsőbb helyről parancsot kapott, hogy az őrsállomástól mérve, állapítsa meg több község és tereptárgy pontos távolságát. Szóval, valami távolsági kimutatásról lehetett szó. Elmondta, hogy sokat tanakodtak rajta, vajjon miként lenne megoldható ez a nagy kérdés, de nem tudják elképzelni, hogy hol és mivel kezdjék. Azért jött hozzám, hogy megkérdezze, hogyan csinálták ezt a magyar csendőrök.

Valami azt sugta nekem, hogy ezt a nagyszerű alkalmat fel kell használnom a cseh „kollégák“

Kárpátaljára bevonuló tankesapat.

Lengyel díszszázad fogadja a vereckei hágóra érkező magyar csapatokat.

megtréfálására. Komoran hallgattam egy darabig, majd vontatottan megszólaltam, hogy jól értek én az ilyesmihez, de legnagyobb sajnálatomra, nem árulhatom el, mert ez szolgálati titok. A csehek igen elszomorodott erre, de nem tágitott. Ismét elindította hadaró madárnyelvét s én hegyezhettem a fülemet, hogy megértem. Azt mondta, hogy nagyon becsüli titoktartásomat. Előre tudták, hogy ilyen emberrel lesz dolguk, de megnyugtatták, hogy ők is tudnak titkot tartani. Igéri az őrsparancsnok nevében is, hogy soha senkinek sem mondják el, hogy tőlem tudták meg a távolság lemérésének titkát. Ezt el is hittem neki. Egy darabig még kérttem magamat, majd nagyot sóhajtván jeleztem, hogy beszélék. A cseh közelebb húzta a székét s kerekre nyitott szemmel leste szavaimat, én pedig a titkot mondó ember halk beszédjével elkezdtem magyarázni, hogy a távolságok megállapítása alapján véve egyszerű, de lassú és fárasztó munka. A dolog abban áll, hogy egy jó hosszú, kb. 100—200 m-es zsinnyal az őrsparancsnok és egy csendőr a laktanyától kezdve lemérik a kívánt távolságokat. Közben jegyzik ezt, az eredményt a végén összeadják s a métereket átszámítják kilométerekre. A cseh nagyot csapott a térdére, hogy ilyen egyszerű dologra

nem jöttek rá s megköszönve a felvilágosítást, sietett vissza az őrsre.

Másnap hallom a községben, hogy a cseh csendőrök mérik a határt. Nagyot és jóízűt nevettem. Aztán rettentő sok dolgomtól ráérvén, kimentem a színhelyre. Hát uramfia!... Ott hajladozik az őrsparancsnok söröshordó hasával az első itcahajlatnál, valami vascövek a talpai között s egy fekete-ézüst vasszalag rezeg a gyalogjáró kövein s a szalag végén az én csendőr „barátom“ kutyagol. Jobb kezében puská, baljában a szalag, hátán vascövek...

Kapukban, utcán, kerítés mögött asszonyok, férfiak némán, csak itt-ott hallatszik a hideg szó, a forró szívből kiremegő szó:

— Osztás lesz itt, földosztás!

A szalag megfeszült, a csendőr papírt vett elő, jegyzett, aztán intett a parancsnok úrnak, aki nagyot hajolt ugyan a cövek felé, mégis háromszor kapott utána, míg elkaphatta a végét. Lévén a hasa... Na, mindegy! Indultak tovább. Az utcán zengett, zörgött a vasszalag, a két „bajtárs“ tovább haladt. Az emberek szintúgy. A gyerekek még inkább s — én is. Úgy szerettem volna nevetni, hogy nevetésemet mindenki megbolondulásomnak tartsa, de nem nevettem. Kiskésit, gondoltam, ezek engem agyonvernek, ha megtudják!...

Már mindegy. A szalag tovább csúszott a földön, a cövekeket hol bevették, hol kihúzták, az őrs-

Ki tudta?

— *Olaszország afrikai gyarmatai: Abesszinia, Tripolisz, Eritrea, Szomáli és Cirenaika.*

parancsnok úr esoszogott, dohogott, hajladozott, izzadt, papír került elő s rá számot írtak, aztán súrolódott az acélszalag már a falu szélén s egy óra múlva elkanyarodtak az Ékes-tanya felé. A népség utánuk...

Én hazamentem. Napokig nem hallottam ezután a távolságot mérő csendőrökről. Kíváncsi voltam ugyan, hogy meddig folytatták a mérést s mire mentek vele, de tanácsosabbnak láttam, ha nem érdeklődöm. Már csaknem megfedekeztem az ügyről, amikor jó néhány nap múlva látom ám, hogy jön az én csehem. Igen fáradtnak látszott s nem sok jót vártam ettől a látogatástól. A „kolléga“ azonban régi ismerőseként üdvözölt s rákezdett hadaró mondókájára. Megtudtam tőle, hogy az őrsparancsnoka kölcsön kérte az őrsállomáson hivatalosan tartózkodó állami mérnökök mérő eszközeit s a mérést azzal végezték ketten, mert az őrsparancsnok öt vitte szolgálatba. A mérést egy orsóra tekert 300 méteres mérőszalaggal és vaspálcákkal végezték, melyek segítségével minden 300 méternél a földbe szúrták a mérőszalag végét. Ő fogta az orsót, az abban lévő szalagot pedig az őrsparancsnok húzta ki 300 méterre, ott leszúrta a szalag végét a földbe, feljegyezte a távolságot s azzal mentek tovább. Így folytatták ezt a műveletet végig az őrskörleten, 3 nehéz napon át. Őrsparancsnoka egész úton szidta a felsőbb parancsnokságot, amelynek ez a mérés eszébe jutott. Végül a harmadik nap es-

tén kimerülten és kiéhezve hazaértek. A sokszor feljegyzett 300 méterből egy olyan számerdő lett, hogy a papírköteget a hóna alatt kellett már hazacipelnie. Másnap összeültek, hogy a számokat összeadják s az egyes távolságokat pontosan megállapítsák. Dolgoztak is egész nap ezen, de sehogy sem sikerült a dolog. Olyan számok jöttek ki, hogy kimondani sem lehetett őket. Amikor már a fejük is szédült a sok számtól, az őrsparancsnoka fogta az egész számadást, a tűzbe dobta s kijelentette, hogy nem hagy bolondot csinálni magából. Ha kíváncsi a feljebbvaló parancsnokság a távolságokra, mérje le maga, vagy méresse le mérnökökkel.

Igen nehezemre esett, hogy komoly maradjak. Alig tudtam magamba fojtani a már-már kitörő kacagást. Szerencsére a cseh tovább ropogtatta a mássalhangzóit s nekem figyelmem kellett, hogy el ne szalasszak valamit ebből az élvezetes történetből. Elmondta még, hogy végeredményben mégis bejelentették a távolságokat, mert amikor visszavitte a főmérnöknek a kölcsönkért mérőeszközöket, megkérte azt, hogy segítsen valahogyan rajtuk. A mérnök a térképen megnézte a szóbanforgó községeket és tereptárgyakat s egy papírra lefirkantotta azok távolságát. Ennek alapján tették meg a jelentést, bár megvannak győződve, hogy sokkal pontosabb lett volna a lemérés útján végzett munka, ha bele nem zavarodnak a számításba...

A magyar-lengyel közös határon.

Kárpátaljára bevonuló motoros tüzérség.

Édes apám, mi a csendőr?

— Édes apám, kérem szépen,
Tessék megmondani nekem,
Mi a csendőr fényes nappal,
Mikor portyáz, mikor megy? —
— Édes fiam, Székely András,
Mi a csendőr, mi volna más,
Mikor portyáz, s mikor megy:
Messzelátó magas hegy! —

— Édes apám, kérem szépen,
Azt is mondja meg énnékem,
Mi a csendőr sötét éjjel,
Mikor figyel s meg-megáll? —
— Édes fiam, én gyermekem,
Ezt így magyarázták nekem:
Mikor figyel s meg-megáll:
Világító gyertyaszál! —

— Mert világít estbe, éjbe,
Korom- s szuroksötétségbe,
Vadviharba, fergegbe
És sasszeme mindent lát! —
— Értem!... Mindent lát s mindent tud.
Bejárja a puszta, falut,
Hogy nyugodtan alhassunk át
Minden áldott éjszakát.

Öreg csendőr.

Nagypihenők, kispihenők.

Irta: ROVÁS RÓVÓ.

Megmondja a Szut., megmondja határozottan, hogy minden szolgálatnak egy harmada pihenő. És a szolgálati lapok megmutatják határozottan, hogy ezt be is tartja minden csendőrrjárőr. Pontosan beírják abba mindenkor, hogy ettől-eddig npő., vagy kpő., már amint azt a helyzet megkívánja. A szakaszparancsnok láthatja, mikor a szolgálati lapot átvizsgálja, úgyszintén a szárnyparancsnok úr is, hogy nincs a pihenő körül semmi hiba, de nem is szabad hogy legyen. A pihenő jár, a járőr pihen. Pont.

De még hogy' pihen!

Próbacsendőr koromban a sok-sok paragrafus közül, — amit a nagyváradi csendőrkiskolában néhai való jó öreg Szalai járásörmester úr, meg a mérges természetű Kovács örmester úr, akinél ember magyarul szebben nem káromkodott, nemkülönben a kifürkészhetetlen akaratú Lévai örmester úr be-magoltattak velem, — átlagon felül megragadta a figyelmemet az, ami a pihenőkre vonatkozott. Egyik bajtársam, bizonyos Csernyestyán Árgyil nevezetű, meg is kérdezte Lévai örmester úrtól, hogy vajjon megvan-e a pihenő minden faluban, nevezetesen Sonkolyoson, ahova, amint ő már hal-lotta, beosztani tervezik... Az örmester úr meg-nyugtatta:

— Ne féljen semmit! Azért van közigazgatás, hogy pihenő legyen. Van is! Ami kényelmet a jó Isten embernek megadhat, a pihenőn élvezheti. Belefekszik a szép fehér, tollas ágyba, betakarózik a szép fehér dunyhával, szép oláh lány megfogja kérdezni, hogy a teát rummal vagy citrommal parancsolja-e és már hozza is ezüst tálcán, porcellán csészében, aminek az oldalára aranyszínű festékkel esőkolódzó galambok vannak rajzolva! Ezt elalvás előtt megissza, aztán a szép lány azt mondja: „Szép álmokat, domnisorula, már mint, hogy úrfika!“ Azután, amíg alszik, virágos jázminággal hajtja a legyet magáról, nehogy megzavarják a csendőr úr álmát! — Akar még valamit?

Százhusz próbacsendőrről hallgatta csillogó szemmel a csalafinta beszédet. Aki nem értette a beszédét, úgy érezte magát, mint a cigány, mikor hájjal kenegetik a hasát. Az őrmester úr pedig még egyszer ama bizonyos Csernyestyán Árgyil nevezetű próbacsendőrről felé fordult, hogy a pihenő tekintetében táplált aggodalmait eloszlassa végképen.

— A sonkolyosi őrsnek meg oszt éppen lesz jó pihenője minden faluban. Onnan tudom ilyen bizonyosan, mert jómagam is ott kezdtem a csendőri pályát.

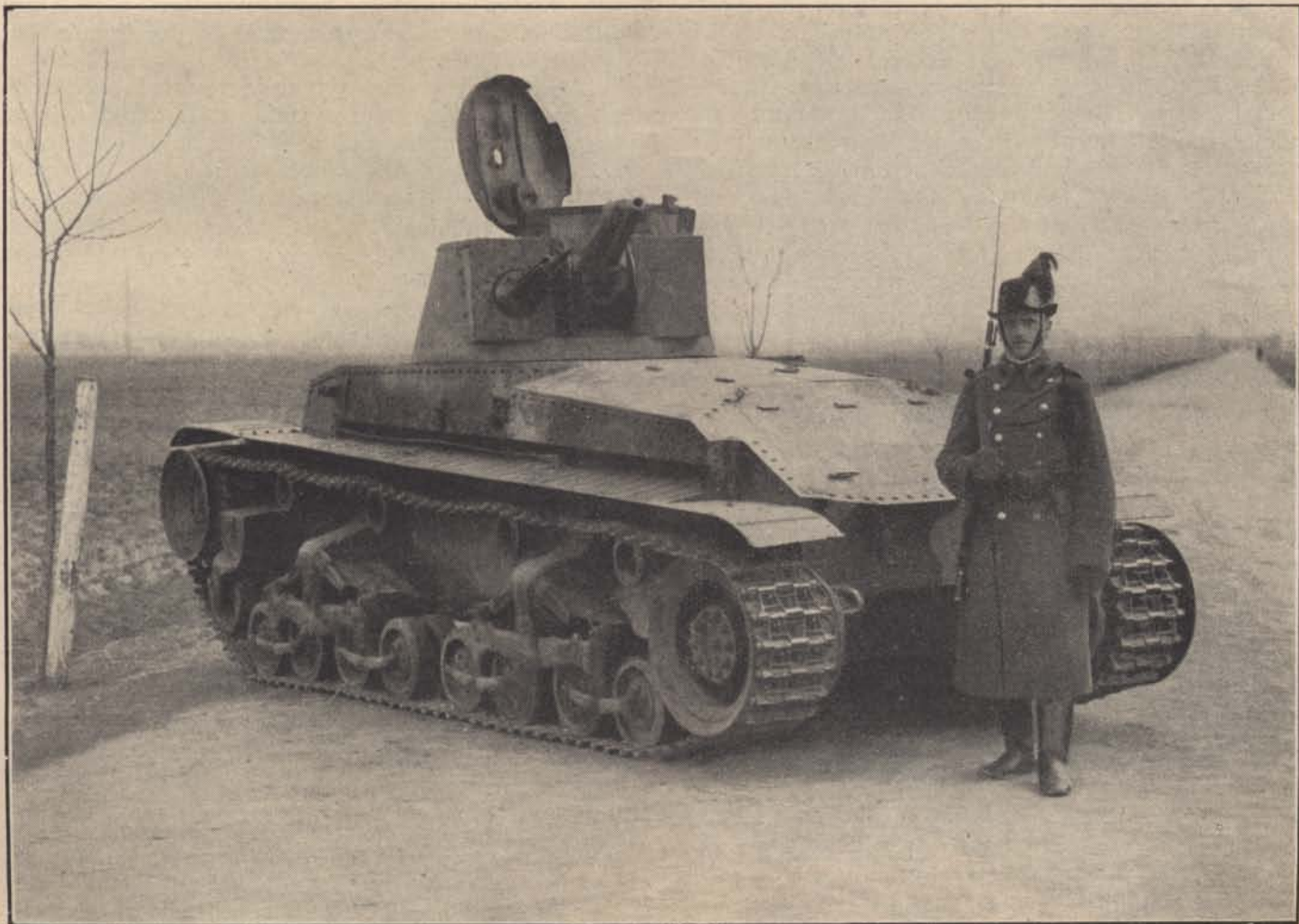
Úgy látszott, még akart valamit mondani, de meggondolta, valahogy így:

— Ezeknek beszéljek én? — „Oszolj“-t vezé-

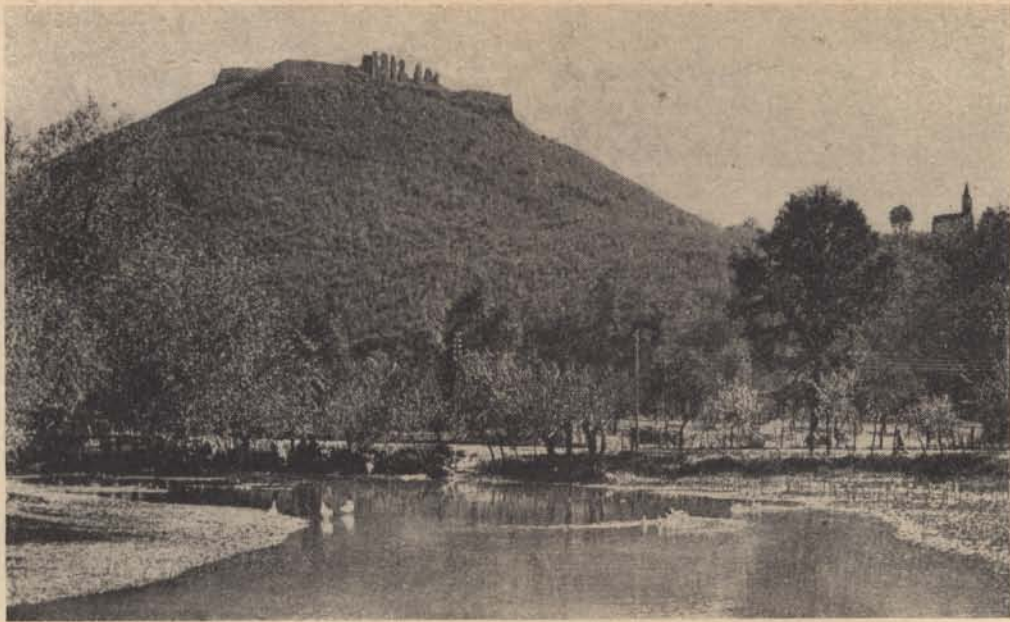
nyelt tehát és miután a felugrásból háromszor visszszakoztatott bennünket, otthagytott a faképnél.

— Te, — döfött oldalba az egyik bajtársam, Bogyoszlóba való Papp Jóska, — ahogy én sejtem, csak kutyálkodik ez az emberrel! Annyira jár ennek a szava az igazmondáshoz, mint a kékítés zsidó az Uristenhez! Ezt csak hidd meg nekem! — Igazat adtam neki.

Ezek a dolgok most úgy ötlöttek az eszembe, hogy a Felvidékre való készülődéskor történt összpontosításkor, Nyíregyházán, a csendőriskolában, a háromnapos várakozás alatt, mikor már mindenki kifogyott a mondanivalóból, egyik fiatal bajtársunk felvetette azt a kérdést, hogy vajjon a Felvidéken ki is fog pihenőről gondoskodni. Bár távolról sem olyan ékesenszólással, mint annakidején Lévai őrmester úr, megnyugtattuk, hogy míg csendőr lesz, addig pihenő is lesz, mert meg vagyunk írva, hogy aki bárányt ad, ad az annak legelőt is. Példa erre Szendrei Pista bátyánk Bogdányból, akinek adott az Isten vagy 60 darab juhot, — fele rühes, fele mételyes volt. — (Bár inkább ne adott volna, mondaná a bogdányi jegyző úr, akinek lelegettette a vetését, anélkül, hogy rá tudta volna bizonyítani.) Bizony, ha az ember megszorítaná, nem tudná ő megmondani, hol is bérel legelőt, de tény, hogy a juhái megvannak és gyarapodnak. Évről-évre keresi a legelőt Szendrei bátyánk, de soha nem talál megfelelőt. Közben a juhái az útfeleken növő fűvön

A kárpátaljai harcokban elfogott cseh tank.

Huszti várrom.

meg is gyógyultak, meg is híztak. Az útkaparók, akiknek a fű járandóságaik közé tartozik, átkozódva mennek panaszra az útbiztoshoz, az meg a szolgabíróhoz, az jelentést tesz az alispánnak. Az őrökre pedig mérges hangú, litografált felhívások mennek a „vándorjuhászok megfékezése tárgyában“, melyeket is a törzsörmester urak beiktatnak, de mert a litografált felhíváson csak itt-ott látszik valami elmosódott írás, egy kis fantáziával kiegészítik, írván: „Elvándorolt juhász nyomozására felhív.“ — Ennek ugyan a csendőrpihenőkhöz semmi köze, nem is másért, mint a hasonlat kedvéért mondtam el. Ugy van tehát, mondom, hogy akinek bárányt ad az Úr, ad ahhoz legelőt is...

Sok szó esett itt azután arról, hogy hogy is néznek ki a valóságban azok a csendőrpihenők, amelyeket Lévai örmester úr annakidején olyan szépen beharangozott. Az egyik tiszthelyettes, aki a Felvidékhez illő ünnepélyes alkalom kedvéért papírszipkából mérges színű, bűdös szívart szívott, körülbelül így mondta el az első pihenőjét:

— Mint próbacsendőrt, a komorzáni őrre osztottak be, Február eleje, csikorgó hideg, térdig érő hó volt, mikor először szolgálatba vezényeltek. Mentünk egész nap, hegynek fel, hegynek le. Este felé már alig birtam a lábam. Járőrvezetőm, aki úgynevezett császárszakált viselt és ezen a címen mindenki másnál különb esendőrnek érezte magát, úgy tett, mintha neki még csak most jött volna meg a kedve a gyalogoláshoz, azzal vigasztalt, hogy már mindössze valami nyole rongyos kilométer utat kell megtenni, abból is alig öt kilométert kell hegynek fel menni, pedig neki csak úgy ér valamit a portyázás, ha hegynek fel kell menni, mert az orvos szerint a lábai túlerősek. Azután még egy oláht ki kell kérdezni valami testisértési ügyben tanunak és már tovább semmi akadály nincs annak, hogy pihenőt tartsunk, pedig ő igazán nem lesz még akkor elfáradva, dehát már akkorra éjfél elmulik és muszáj pihenőt tartani, mert megkövetelik. — Ahogy azonban a hegynek mentünk a nagy hóban, nekem úgy rémlett, hogy az

őrsvetető úr éppen úgy már alig bír mászni, mint jó magam és az orra éppen úgy, majdnem surolja a havat, mint az enyém. Csak később tudtam meg, hogy a járőrvezetőm, teljes név és rang szerint Káprár Flórián csendőr címzetes őrsvetető úr, egyszerűs mind a testület legnagyobb hazugja és lóditója volt, dacára annak a hatványozottan tekintélyes külsőnek, amit a császárszakál és dús fekete bajusza kölcsönzött neki.

A kérdéses tanut egykettőre megtaláltuk, de az nem akart tárgyalásra járni, ezért tagadta, hogy bármit is tudna, s ezt cifra átkokkal bizonyította:

— Nem tudok semmit! Nem láttam semmit! Nem hallottam semmit! Dögöljön le a föld színéről az egész házi családom, ha nem igaz! Fűvődjak fel, mint a keeske a zöld lucernától, ha hazudok! A két szemem ugorjon ki...!

Járőrvezetőmnek nem volt érzéke a szép átkok iránt, ezért dühösen ajtót nyitott az oláhnak és miután semmirevaló hazugnak nevezte, elkergette. Mi pedig a pihenőre mentünk.

Alacsony, páfrányindával fedett ház előtt állottunk meg. A házon kémény nem volt, a füstnek tetszésére volt bízva, hogy a padlásról hol búvik ki. Éppen azért a tető koromszínű volt. Az ereszt olyan alacsony volt, hogy csak meghajolva tudtunk alábújni. Bekopogtattunk. A szobában egy évszázadokra készült tölgyfa asztalon, — más butor nem is volt, — olajméces pislogott. Megesiptem a kezemfejét, mert azt hittem álmodok: egy hatalmas termetű oláhasszony állt a szoba közepén, Éva-kosztümben, a vackon pedig, ami az egyik sarokban négy földbevert cölöpre volt megszerkesztve, egy kövéres oláh ült, — Ádám-kosztümben és mindketten barátságosan üdvözölték Káprár őrsvetető urat. A bíró, — mert ő trónolt az ágyon saját személynében, — zavaromat látva, a bírónéval együtt hahotázni kezdett, hogy csak ne szégyellősködjek, mert nem vagyok már gyermek, — se valami különöset ne gondoljak róluk, mert errefelé az a divat, hogy az emberek meztelen alusznak, ha csak azt nem akarják, hogy a „purecs“, a bolha, minden

csepp véruket elszívja... A vakablakból a kacat közül eseréppipákat kotorásztak elő és miután a Káprár őrsvezető úr dohányából mindketten rágyújtottak, megmagyarázták, hogy azért kell meztelenül aludniok, mert a purecsnek az a szokása, hogy a két hátulsó lábát nekiveti az ingnek, jól megfogózik benne és ekkor az orrát odateszi, ahol meg akarja csapolni az embert, akkor aztán rüg egyet a két hátulsó lábával, s így az ormánya tövig bemege a bőrbe és már szívja is a vért. De más célszerű oka is van ennek. Világos, ha az ember fehérműben alszik, mikor felkel, a bolha nem marad az ágyban, hanem a ruhában és nappal is dolgozik. Míg ha ruha nélkül alszik az ember, a bolha az ágyban marad.

Járőrvezetőm megrázott, mert a tudományos előadás alatt már horkolni kezdtem. Ekkor már széna volt leterítve a ház földjén, a Káprár őrsvezető úr biztatására levetkeztem, betakaróztam a köpenyemmel és már horkoltam is. Ő maga nem vetkezett le, hanem egy gyalogszékre ülve, tenyérbe hajtott fejjel aludt, mint később megtudtam, azért, mert a bolha nem szeret se a széklábon, se a csizmaszáron felmászni, meg azután mire a posztóruhán átfúrná magát, akkorra vége a pihenőnek és leseprük. A tűz a sátor alatt csendesen lobogott és jó meleget terjesztett a szobában, ahol a mélyen alvók egyenletes szuszogása hallatszott. Ezt már tudniillik én hallottam, mert az éhes bolhák ezrei rohantak meg és kezdtek megdolgolni. Hiába pró-

báltam kirázni magamból őket, nem ért semmit, gondolom: mindegyik kapaszkodott a hátsó lábával... ezért magamra szedtem a ruhámat. Vesztetre, mert az is tele volt bolhával. Egy hétig nem győztem utána magamból kifogdosni a bolhát. De megtanultam, hogy kell pihenőt tartani és azon sem ütköztem meg tovább, hogy a jó oláhok mezitelen alvással védekeznek a bolha ellen. Mert hogy tisztasággal is lehetne ellenük védekezni, azt úgy sem hinnék el, meg ha elhinnék, sem csinálnák.

— A bolha az semmi! — mondta erre az egyik törzsőrmester a hallgatóság közül. — A patkány, az a valami! Az tehet valamit a pihenőn! Egyszer nyomozás közben, a baktai határban a Triebwasser Bumi nagyságos úr tanyájára értünk és ott kellett éjjel pihenni. A zsidó ispán felajánlotta az irodát, volt benne egy ágy és egy hencser, de ott már pihentünk egyszer; poloska és svábbogár egyformában bőven volt benne. A svábbogár egész éjjel hullott a meunyezetről a nyakunk közé, a poloskák pedig úgy megdolgoltak bennünket, hogy kezünk, arcunk feldagadt. Ezért azt mondtuk az ispánnak, hogy életünk egyetlen öröme, ha istállóban, szalmán alhatunk, így azután az istállóban pihentünk el a szénatartóban. Míg vetkőztünk, az egyik béres, aki soros istállóőr volt, ujságolt:

— Kutya szerencséje van az őrmester uraknak! Ha még tegnap jöttek volna, nem tudtak volna aludni a patkányoktól. De ma itt volt a patkánybűvölő, akinek a nagyságos úr egy mázsza

Őrskörlet részlet Kárpátalján.

búzáat ígért, ha elhajtja a patkányokat. Hát ma esalta el őket, úgy mentek utána, mint a tyúkok, mikor a gazdasszony hívja őket. Kapott is egy mázsa ocsut! Na, mindegy, aki úr, az sok mindent megengedhet magának! Az a fő, hogy nincs patkány, hírmondónak sem! Nyugodhatnak az urak!

Ki tudná azt megmondani, hogy vajjon az ocsuval kifizetett patkánybűvölő esalta-e vissza a patkányokat, vagy nem érdemelte meg még az ocsut sem? Tény az, hogy mikor a friss szalmán nagyszerűen elaludtunk, egy félóra mulva arra ébredtem, hogy patkányok rágják a fületem, többen a csizmámat hersegetik a fogukkal, egy sereg meg keresztül-kasul szaladgál rajtam. Vesztemre felállottam, hogy elrugdossam magamról a fertelmes dögöket, mikor is majdnem szemem nélkül maradtam, mert a járőrtársamnak, — aki a tyúkszeme miatt lehúzta a csizmáját, — a patkányok megkezdtek a talpát s ijedtében az arcomba rugta a lábából vaesorázó dögöt. Előző éjjel sem aludtunk, ezért felszereltünk, hogy megyünk a szomszédos faluba egy kicsit aludni. Mikor a kalapot feltettük, akkor láttuk, hogy a patkányok a tollat mindkét forgóból kiették, csak a dróton maradt némi kocsány. Mikor a faluba megérkeztünk, a „strázsák“ garbancásoknak néztek bennünket, és ezért mindenáron tejet akartak velünk itatni.

Egy öreg tiszthelyettes „tette be a garast“.

— Fiaatal csendőrkoromban a morva határon szolgáltam a tótok közt, a felsőszucsai őrsön. A pihenőt télen-nyáron a padlásokon a szénában tartottuk, azon egyszerű okból, mert arrafelé az ágyat szükségtelen dolognak vélik és nincsen is egy háznál sem. Nyáron mindenki a szénában alszik, télen a „öregek és az apró gyermekek a kemencesátor tetején, az úgynevezett pőcön, a szobában, a többi akkor is a szénába bújnak a padlásra. Nyáron a szobában csak a legyek és a tengeri nyulak vannak. Új őrsparancsnok jött az őrsre. Másnap szolgálatba megyünk, kérdezősködik a pihenő felől. Mondom neki: — Kitűnő sarjú van a bíró padlásán, remek pihenő esik benne.

— Én pedig nem fekszem bele, mert nekem szobában köteles a község pihenőt „biztosítani“, még pedig ágyban!

— Kicsit bajos lesz, — mondom, — mert itt két napi járőrföldnyire nem találni ágyat. Itt nem szokás ágyban aludni.

Mikor a pihenőre értünk, az őrsvezető rávette a bírót, hogy a szobát seperje ki és ott készítsen ágyat. A bíró megcsóválta a fejét a különös kívánságra s azon a címen, hogy sepreget, felkavarta a port a szobának nevezett oduban, amibe, mint később rájöttünk, egész sereg tengerinyúlnak a bűvölyükja torkollott és éppen e miatt irtózatossz büdös volt. Még pár marék szénát hintett a bíró a földre s hogy ilyen különös kívánságokkal ne igen álljunk elő, valahová meglépett. Mi pedig, mert fáradtak voltunk, ha büdös volt is, lefeküdtünk és elaludtunk. Kis idő mulva arra ébredtünk, hogy a nyulak kijöttek a lyukakból és rajtunk keresztül-kasul ugrálva nyüzsögnek s alólunk a szénát mind megették, ezenkívül a puszkaszíjat, járőrtáskaszíjat is, — nyilván csemegének. A járőrtáskafedelekből is alig maradt valami. Az őrsvezető fohászkozott egy keserveset, — nem az ég felé szállt az, és mint a

eséphadaró, derékszíjával kezdte salapálni a nyulakat, amelyek örült ugrándozással menekültek a lyukakba. A puszkákat a vállunkon, a járőrtáskákat a hónunk alatt vittük haza. De az őrsvezető se kívánczozott többé ott szobában pihenni.

Egy öreg törzsőrmester vette át a szót:

— Csakhogy a szénában való alvásra is rá lehet ám fizetni. Egyszer a mármarosai havasokban éjjel fáradtan érkeztünk egy isztinához, s anélkül, hogy a bennlakóknak szoltunk volna, belefeküdtünk a padlásra a friss szénába. Két nap mulva a keresésünkre indult őrsparancsnok rángatott le bennünket a padlásról, s ha ő nem jön, nem is ébredtünk volna fel, csak a Gábor angyal trombitálására, úgy elkábított bennünket a friss széna. Két napig utána olyan nagynak éreztem a fejemet, mint egy löfej.

Egy tiszthelyettes fűzte tovább:

— A padlásra, szénában való pihenőtartásról én is tudnék valamit beszélni, mert egyszer Kővár vidékén, Jóháza határában egy pirománikus örült rángatott a padlást. Puskaaggal vertük ki a tűzfalat, úgy ugráltunk le az utolsó percben, hogy kivegyük az örültet az oláhok kezéből, akik a tűzbe akarták behajítani. Isten az atyám, ha nem félttem volna, hogy beleégek, nem ugrottam volna le addig, míg bele nem lökik.

Másik tiszthelyettes:

— A tűzzel nekem is volt egy kis ügyem. Nagybánya határában nyomoztunk a béreken, s éjjel a favágó oláhoknál tartottunk pihenőt. Ezek úgy éjjeleznek, hogy forgácsból féleresz kalibát csinálnak félkör alakúra, a kaliba elé úgy egy félvagónnyi fából tüzet raknak, az bemelegíti a kalibát, ami tulajdonképpen csak a szél és eső ellen van.

Ha olyan hideg van is, hogy a fákat meghasogatja és a madarak megfagyva potyognak le a levegőből, itt meg nem fázik senki. De nagyon könnyen úgy járhat, mint én, aki álomban közel görgöttem a tűzhöz és arra ébredtem, hogy a megpörkölt csizmákban a lábaim sülnék. Álmos fejjel felordítottam és futásnak eredtem, s mire észrevettem magamat, már bele is zuhantam egy mély szakadékba, ahol a nyakamat csak azért nem törték ki, mert félig volt hóval. Egy jó félórába került, míg a favágók és járőrszervezőm segítségével kievickéltem a szakadékból. Egyéb bajom nem is történt, mint hogy a megpörkölt csizmák feje letördelődött a lábaimról, ezért az egyik favágótól kölcsönkért tartalékbooskorban mentem haza. Őrsparancsnokomat a guta akarta megütni, mikor meglátott...

— Hát bíborhere pelyvában tartott-e már valaki pihenőt? — kérdezte egyik törzsőrmester, olyan büszkén, hogy azonnal észre lehetett venni, hogy ő már tartott. — Mert én tartottam, — mondta, ahogy várni is lehetett. — Az iharosberényi őrsre voltam vezényelve, ahol az őrsparancsnok, aki székely ember volt, az egyik tanyán meglátta, hogy bíborherét csépelnek, s a szép piros pelyvát behordják az egyik csürbe.

— Ebben a szép piros pelyvában nagyon jó pihenő kell hogy essen, — mondta, s attól kezdve minden járőrnek arra a tanyára írta elő a pihenőt, s meghagyta, hogy azt a bíborherepelyvában tartassuk meg. Aki pedig belefeküdt, egy hétig prüszkolt utána. Egyszer engem vezényelt ki és újra a bíborherepelyvára írta elő a pihenőt...

Itt megállott a törzsőrmester úr, mert észrevette, hogy a hallgatósága megszökött. Több volt a csendőr, mint az ágy, s mikor a pihenőtörténetek hallgatói észrevették, hogy az ágyak mind el vannak már foglalva, asztalokon, padokon igyekeztek maguknak helyet fogni. Így örök titok maradt, hogy folyt le a törzsőrmester úr kérdéses pihenője, a bíborherepelyvában. Biztos volt azonban, hogy ma éjjel nem fog ágyban aludni, de még csak lócán sem. A törzsőrmester úr azonban tapasztalt ember, aki pihenőt minden körülmények közt tud tartani. Lássuk hát mit fog csinálni? Összeszedte a csomagokon szanaszét heverő ujságokat, leteregette a padlóra, a hátbőröndjét a feje alá tette, magára terítette a köpenyegjét, fújt egyet és már aludt is.

...A napos csendőr eloltogatta a lámpákat, azután a folyósóra ment, rágyújtott egy koporsószege és sárgafedelű rémregény olvasásába fogott.

Bent pedig a csendőrök álmukban már járták a felvidéki hegyeket, ahol olyan csuda pihenőket lehet tartani...

Örskörlet területének kiszámítása.

Irtá: ERDÉLYI.

Lapunk előbbi számában Revisnyei Reviczky Zsigmond százados úr írt erről a kérdéstről.

Teendők között sok olyan van, melyeket utasítás nem szabályoz s ezért igen kívánatos, hogy ezeket lapunk hasábjain fejtegetsük és megvilágítsuk. Ettől indítva a gyakorlat szemüvegén át nézem és kívánok hozzászólni Reviczky százados úr fejtegetéséhez, hogy az örskörletek kiszámítását minél pontosabban végezhesük. Ez a cél vezette Reviczky százados urat is, amikor a négyzet kilométer beosztású oleáta segítségével végzett számítás helyett más számítási módot ajánl. Elvileg alkalmasnak is látszik a leírt mód, mert az oleátával való területmérés kétségtelenül eredményez a valóságnak meg nem felelő adatokat is. Éppúgy azonban az ajánlott módszer is fog tartalmazni a valóságtól igen eltérő számadatokat, és pedig annál nagyobbakat, minél kevésbbé közelíti meg az örskörlet alakja a négyszög (téglalap) alakot. Ezért azoknál az örskönel, melyeknél az örskörlet alakja szemmel láthatóan eltér ettől a mértani alaktól, sokkal pontosabb eredménnyel használható a négyzetbeosztású oleáta.

Az ajánlott eljárás szerint négyszöggé kell átalakítani az örskörlet alakján a dudorokat, kiszögeleéseket, elhajlásokat, hogy pontos számítást érhesünk el. Mi azonban nem kereshetjük a körülményes mértani megoldásokat, mert ez hosszadalmassá és bonyolulttá teszi a számítást.

A négyzetkilométer beosztású oleátával gondos eljárás mellett olyan megközelítő pontosságot érhetünk el rövid idő alatt, ami a mi céljainknak teljesen megfelel.

Az örskörlet területének kiszámítására egyébként aránylag ritkán kerül sor, most a felvidéken gyakori teendő lesz mindaddig, míg az örskörlet határok megállapodnak.

Jó tehát, ha kéznél tartja a parancsnok a beosztott oleáta papírt is s ezzel az egyszerű és bevált eljárással dolgozik.

Mérsékelt lúdtalp.

Irtá: NEMES BALINT tiszthelyettes. (Kunmadaras.)

Akáclobos falveskában pergette fiatal életének napjait. Atyjára nem is emlékezett már, mert őt esztendő volt, amikor édesapja sok-sok csukaszürkeruhás vitézzel együtt ott maradt örök őrségül az uzsoki szorosnál. Édesanyjától még hosszú időn át kérte számom az apját. Anyja ilyenkor mindig azt mondta, hogy apja katona volt a nagy háborúban, ahonnan már nem is tér többé vissza, mert az Égek Ura mennyei szolgálatra osztotta be. Édesanyja ilyenkor mindig sírt. Gyermeklelke előtt megfoghatatlan volt, hogy mi van azon sírni való, ha valaki örök katona marad, hiszen neki is minden vágya, hogy katona lehessen.

Édesanyjával nagy szegénységben éltek. Nemsokára iskolába került, ahol mindig az elsők között volt. Különösen a történelem hősei fogták meg gyermek-szívét, mert ezekben mindig édesapját látta. Ösztönösen megérezte, hogy minden magyar ember katonának és hősnak születik s hogy neki is köztük a helye. Amikor az elemiből kikerült, nap-számból tartotta özvegy édesanyját. A faluban mindenki szerette a szelid természetű fiút, a levante főoktató pedig alkalmi oktatónak használta, mert itt is az elsők között volt.

Igy érkezett el a várva-várt sorozás napja, melyre úgy készült, mint az ünnepre. Napokkal előtte zsebében volt már a kalapra való rózsaszínű szalag.

Boldog izgalommal lépett a sorozó-bizottság elé. Lemérték. 170 centiméter magas. Megkopogtatták széles mellét és izmos hátát. Volt rajta mit nézni. Megvizsgálták a szemét és száját. Felemeltették jobb- és ballábát. „Mérsékelt lúdtalp miatt alkalmatlan” — mondta az orvos. Először nem is értette biztosan, hogy miről van szó, majd úgy érezte, hogy forog vele a terem és amikor az ajtóküszöbét átlépte, két könnyesepp futott végig az arcán. Szédülten támolgott ki az ajtón, azt sem tudta, hová.

Élete legszebb vágya dugába dőlt. Szégyelte magát mások, de legjobban önmaga előtt. Ő, akinek apja a haza védelmében esett el, nem jó katonának?! Ezt nem tudta eddig, de most sem hitte. Úgy ment haza, kerülő úton, mint a kivert kutya. Nem mert az emberekre nézni s otthon az anyja szeme elé kerülni.

Egy zimankós napon a vasútállomáson sok fiatalember búcsuzott az anyjától, feleségétől, gyermekétől, kedvesétől. Az asszonyok, leányok, gyermekek sírtak, a férfiak pedig büszke öntudattal szálltak a vonatra, mert hívta őket a haza.

Ez a nap beteggé tette, kinlódott, szenvedett. Akkor éjszaka nem tudott aludni és reggel édesanyja az ágyában egy papírt talált. Ez állott rajta: „Ne keressenek. A Haza szólított el. Majd visszajövök”.

Mikor ment el, merre és hová?, — senki sem tudta, nem is keresték. Ment arra a földre, ahol atyja hullatta véréát és ahol porhüvelyét hagyta.

Útközben akadtak társai, öten, hatan, százan. Irány volt az ősi határ. Vezére a szíve, hite és a hazaszeretete. Fegyvere tör, bot, puska.

Szökve, bújva ment át a határon. Nappal az erdők mélyén bújt meg, de éjjel hajtotta a katona-

vére. Sokszoros túlerővel szemben egyedül harcolt, lőtt, robbantott és futott. A csehek rettegtek, pedig csak egy alkalmatlan katona volt. Egyedül egy cseh szakaszt zavart szét, a másikkal meg felvette a harcot és ekkor észrevette, hogy inge alatt egy meleg esik fut le.

Futott, ahogy csak bírt s vérétől fuldokolva bukott át a határon.

Szürkületkor két magyar csendőr portyázás közben emberi nyöszörgésre lett figyelmes. A hang irányába mentek és nem messze egy vérében fetrengő eszméletlen embert találtak. Nem kérdezték egymástól, hogy honnan kerülhetett ide. Tudták enélkül is, csak a nevére voltak kíváncsiak. Zsebeit átkutatták és abban egy sorozócedulát találtak. Ez is véres volt. Rá volt írva tulajdonosának a neve és ez: „Mérsékelt lúdtalp miatt alkalmatlan“. Sebeit bekötötték és orvoshoz vitték. Akkor már magához tért és tudta, hogy nincs sok hátra, rövidesen bevonul apjához. Kívánságára papírt tettek eléje, arra annyit írt: „Katona lettem“.

Néhányszor végignézett a csendőrökön, aztán elmosolyodott s úgy maradt...

Hernyőzés. Czeglédy J. őrnagy felv.

Házaló ügynökök ellenőrzése.

Irta: HAYPAL SÁNDOR őrmester (Komló).

1938 nyarán észrevettük, hogy örskörletünk községeiben mind gyakrabban jelentek meg házról-házra járó, különféle mintákkal megrendeléseket gyűjtő ügynökök.

Jóllehet az ellenőrzést igen alaposan végeztük, észlelnünk kellett, hogy a vonatkozó jogszabályokat igyeksenek kijátszani. Félreértések elkerülése végett meg kell jegyezmem, hogy itt nem a közönséges értelemben vett házalásról, az ú. n. házalókereskedésről (1852. évi házalási nyílt parancs) van szó. A házaló a magával vitt vagy szállított árukat a helyszínen el is adja, illetve ebből a célból viszi magával. A szóbanforgó ügynökök *mintákkal* járnak házról-házra, nem eladás, hanem megrendelések gyűjtése céljából. Az ilyenmű ipar gyakorlása azonban csak bizonyos korlátok között mozoghat s ezért a házalókereskedést üzőkhöz hasonlóan ezeket is behatóan ellenőrizni kell.

Az 1900. évi XXV. t.-c. 1. §. megmondja, hogy iparosok, kereskedők, vagy ezek megbízottai, az iparos vagy kereskedő lakhelyén kívül mintával vagy minta nélkül csak olyan iparosokat és kereskedőket kereshetnek fel megrendelések gyűjtése végett, kik üzletkörükben az illető áru eladásával és felhasználásával foglalkoznak. Aki pedig ezt a rendelkezést megszegi, a fenti törvény 4. §-ába ütköző kihágást követi el. (Tehát nem az 1852. évi nyílt parancsba ütköző kihágást.)

A törvény 2. §. szerint irodalmi és művészeti termékekre nem vonatkozik a tilalom. Tudnunk kell azt is, hogy a kereskedelemügyi miniszter bizonyos üzletágak és iparcikkek tekintetében a tilalom alól kivételt engedélyezhet. A 27.483/1901. sz. K. M. rend. 6. §. szerint szabad házalás útján megrendelést gyűjteni (persze külön engedéllyel) házi iparcikkeket is, ha a cikk háziipar jellege helyhatósági bizonyítvánnyal igazolva van.

Becsületes kenyérkereset az ügynöké is, nem is lehet okunk arra, hogy rossz szemmel nézzük és feleslegesen zaklassuk őket, de viszont kötelességünk, hogy a rájuk vonatkozó törvények és rendeletek betartását ellenőrizzük. A mi örsünknek sok dolga volt velük s így annyi tapasztalatot gyűjthettem, hogy eljárásunkat kívánatosnak tartom leírni.

Az ügynökök elsősorban örskörletünk ipartelepét keresték fel szívesen, bizonyára attól a tapasztalattól vezettetve, hogy az ipari munkás könnyebben ad ki pénzt, mint a földműves. Kedvezőnek látszó fizetési feltételek felajánlásával, rábeszélőképességükkel sok felesleges mindenfélét rendeltettek meg, sőt nem egyszer erőszakoltak rá a tapasztalatlan emberekre.

Igazoltatásuk alkalmával — kevés kivétellel — igen sokat beszéltek a járőrnek, hogy figyelmét eltereljék s a vállalatuk által kiállított igazolvány felmutatásával a járőr megelégedjék. Ha a járőr nem fogadta azt el, különféle ürügyeket hoztak fel. Hivatkoztak magasrangú egyénekre, hatósági személyekre, hogy a szükségletüket azok is náluk rendelik meg. Beismerték, hogy eljárásuk jogtalan, de szerintük az ilyen megrendelések gyűjtését mindenütt elnézik.

Mi azonban nem törődtünk a sok kibúvóval és ürüggyel, hanem csak a kötelességünket néztük. Tud-

tuk, hogy adódnak olyan emberek is, akiknél a házalás csak ürügy valamilyen bűncselekmény elkövetéséhez, vagy előkészítéséhez (agitátor, kém, stb.). Tudtuk azt is, hogy a tilos házalás ily nagymérvű elterjedése mellett sok könnyelmű ember keveredik adósságba, az adót fizető iparosok pedig elvesztik vásárlóik egy részét. Ezért az ily házalóknál talált mintákat őrizetbe vettük s ha az illetőnek állandó tartózkodási helye nem volt — akadt ilyen is — a Szut. 312. pontjának 8. alpontja alapján elfogtuk s a bűnjelekkel együtt a közigazgatási hatóságnak átadtuk. Ha az illető állandó tartózkodási hellyel rendelkezett, csak feljelentettük, az őrizetbe vett tárgyakat pedig a községi elöljáróságnak átadtuk. A Szut. 312. pontjának 13. alpontja szerinti elfogást nem alkalmaztuk, mert amint említettem, nem a közönséges értelemben vett házalással (házalókereskedéssel) állottunk szemben. Volt azonban olyan ügynök is, akit rajtaértünk a magával vitt áru eladásán, a megrendelések gyűjtésén kívül tehát árult is. Ezt a 13. pont alapján elfogtuk s kétféle kihágásért jelentettük fel (1852. évi nyílt parancs: engedély nélküli házalókereskedés és az 1900. évi XXV. t.-c. 4. §.: tilos házalás útján megrendelés gyűjtés).

Mindezzel azonban még nem elégedtünk meg. Hogy a munkánk minél eredményesebb legyen, az őrs minden tagja hírszerző egyéneket szervezett be, kik az ilyen ügynökök megérkezését figyelemmel kísérték s ezt az őrsrel azonnal közölték.

Ennek az eljárásunknak meg is lett az eredménye, mert két hónap leforgása alatt elértük azt, hogy őrskörletünket a házaló ügynökök elkerülték.

Sok kellemetlenségtől és könnyelmű adósságcsinálástól — s talán bűncselekményektől is — óvtuk meg így őrskörletünk lakosságát.

Az is bizonyos, hogy ha nem lett volna hírszerzési rendszerünk alaposan megszervezve, az ily ügynökök megjelenéséről csak elvéve s bizonyosan csak véletlenül értesültünk volna.

Az angolok kém- és kémelhárító szervezete.

Aki ismeri Angliát, tudja, hogy ebben a hatalmas világbirodalomban minden más, mint a többi országban. Valami egészen sajátos, hagyományosan konzervatív — teljesen angol szellem — uralkodik a szigetországban, mindig és mindenben annak különleges érdekeit tartva szem előtt.

Más a mértékegysége, a métert, a kilógrammot nem ismerik, pénzük komplikált, a tízes rendszert nem használják, szokásaik a legtöbbször elütnek a mieinktől stb., stb. Anglia elsősorban kereskedő és iparos ország, ennek az érdekei uralnak mindent. A jó kereskedőnek, ha hasznothozó üzleteket akar kötni, szimatjának kell lennie; vetélytársának, elenségének minden szándékáról idejekorán kell értesülnie, ezért volt és van Angliában a hírszerzőszolgálatnak már évszázadok óta igen nagy fontossága.

Az angol kém- és kémelhárító szolgálat minden ágazata a londoni ú. n.: „Intelligence Service“-ben (ejtsd „Intelizsensz Szörvisz“, a szövegben a jövőben az egyszerűség kedvéért csak I. S.-sel fogjuk megemlíteni) összpontosul. I. S. annyit jelent, mint nyilván tartó szolgálat. Az I. S. intézetét teljes titokzatlanságba burkolják, tevékenységéről, szervezetéről

nem szabad semmit a nyilvánossággal, pl. a lapok útján közölni. Az angolok ismert szabadságszereténél ez igazán nagy szó! Az I. S.-nek mindenhová belépése van, tagjai egymás létezéséről nem bírnak tudomással. A legkülönbözőbb foglalkozású emberek állnak szolgálatában, magasállású közéleti férfiak, igen előkelő nők stb. Az I. S. tevékenysége az angol politikai, katonai, főleg azonban közgazdasági életének minden ágazatára kiterjed.

A minisztériumok, régi bankházak, a híres White Hall (ejtsd „Weit Hall“) közelében egyszerű, igénytelen, viharverte ódon házban éjjel-nappal égnek a lámpák, az összes ablakok állandóan világosak, a kapu előtt sem medvesüveges óriás gránátos, sem rendőr, a közismert Bobby, nem áll őrt, hanem csak „véletlenül“ társalog az ajtóban néhány puha kalapos, aktatáskás úr — de ezek aztán folyton változtatják egymást, úgy hogy valaki mindig őrizi a kaput... ez a hivatal!

Az I. S. hat osztályra (departement) oszlik, melyek egymástól teljesen függetlenül, sőt elkülönítve dolgoznak. Az osztályoknak nincs számuk, csak nevük kezdőbetűivel jelzik őket.

Az F. O. I. D. osztály például a világ valamennyi követségét, konzulátusát, minisztériumát, fejedelmi, királyi udvarát ellenőrzi. Bizalmi embeereknek magas állásuknál, származásuknál, rangjuknál fogva, mindenhová megvan a belépési lehetőségük. A külföld összes szereplő nagy embereit, államférfiit, állandóan szemmel tartják.

A N. I. D. állandóan a brit hadi és kereskedelmi tengerészetet figyeli. Annak minden hajóját, mert lévén mindegyik a birodalomnak egy-egy úszó része. Az összes külföldi tengerészetek állandó ellenőrzése hatáskörébe tartozik. Ez az osztály a németeknek a világháború során nagy fejtörést és még nagyobb károkat okozott.

A W. O. I. D. az összes államok hadseregével foglalkozik.

A B. O. T. I. kötelessége a gazdasági, kereskedelmi, ipari élet, a titkok és találmányok, a gyárak szemmel tartása.

A T. H. I. az ú. n. belföldi osztály, a kémelhárító szolgálatot végzi és a belpolitikai mozgalmakat kíséri figyelemmel.

A C. I. D. departement-nek végre hivatása, a gyarmatok összes ügyeit nyilvántartani.

Az egyes departementek élén kitűnő szakemberek állnak, de ezek is csak saját osztályukba mehetnek, máshová tilos a bejárás. Az egyes osztályok szolgálata részben nyílt — statisztika-gyűjtés — nagyrészt azonban titkos. Az utóbbit az ú. n. „Secret Service (ejtsd „Szekrét Szörvisz“)“ végzi. Ezek az osztályok a mi fogalmaink szerint óriási pénzüsszegekkel dolgoznak, ügynökeik a világ legügyesebb embereiből kerülnek ki. Az egyes osztályvezetők azután eldöntik, a beérkezett hírek felülbírálása és ellenőrzése után, mely minisztérium, vagy más központi hatóság kapja meg azokat. Az I. S.-nek fentebbi hat osztálya, mely az anyagot hová tartozandósága szerint dolgozza fel, ellenőrzés céljából még hét földrajzi csoportba tartozik. Ezek viszont a területek szerint is ellenőrzik a különböző jelentéseket.

A Secret Service legfőbb feladata, titkos terveket leleplezni, az illetékesek tudomására hozni, még

mielőtt azok valóvá lettek volna. London ma is a világ pénzügyi központja, tehát érdeke mindennemű, főleg gazdasági hírt, titkot előbb megtudni, mint a többiek, — ezért kész nagy áldozatokat hozni.

Az egész I. S.-nek elnöke titokzatos személyiség. A nyilvánosság előtt egyáltalán nem szerepel. Ha megválasztották — mert az osztályvezetők, igazgatók, vagy más bevált bizalmi emberek közül szokták kikeresni — még más nevet is szokott felvenni, jelezve, hogy ezáltal multjával is teljesen szakított. Igen nagy súlyt helyeznek rá, hogy az I. S. bizalmi emberei, már tekintettel soknak társadalmi állására, egymást ne ismerjék. A Secret Service, a titkos osztály embereinek megválogatására különösen nagy súlyt helyeznek. *Főkövetelmény: tehetség és jellem! Főleg az utóbbira helyeznek nagy súlyt.* A jelentkezőket, kik a társadalom különböző rétegeiből jönnek, alaposan megrostálják és csak ha jellemük *tökéletesnek, megbízhatóknak látszik*, hívják be őket 3 évi tanfolyamra Devonshirebe, ahol jövendő szolgálatukra kiképezik. A tulajdonképpeni magasabb szakkiképzés csak a harmadik évben kezdődik. Az iskola teljes elvégzése után veszik át a jelölteket, kiknek aztán tíz évi szolgálatra kell magukat kötelezni a Secret Service kebelében. Tehetsége, tudása, hajlama szerint osztják be az új tagot. Ha szükséges, egy-egy ügyes ügynök halálhírért is keltik, valahol „öngyilkosságot követett el“. Ruháit átadják hozzátartozóinak stb. Az illető személy a nagyvilág elől eltűnt, megszűnt, hogy azután 5—10—15 év múlva ismét felbukkanjon, ha feladatát elvégezte. De ekkor már egészen más neve van... Az angol titkosrendőrség ügynökei kitűnőek.

A Secret Service nem válogatós az eszközökben, ha valamit meg akar tudni, vagy meg akar akadályozni... Ma természetesen, a politikai hírszolgáltatól eltekintve, a katonai érdeklő a legjobban a szigetországot.

A katonai nyilvántartást a következő szempontok szerint intézik:

- a) Országok (pl. japán, olasz, német),
- b) mozgósítás, hadfelszerelés, újítások, találmányokat illetőleg,
- c) katonai szervezés, kiképzés,
- d) repülés, légmentes stb., stb.

A Secret Service óriási összegekkel dolgozik, melyet a hadügyi kormányzat nem tudna rendelkezésére bocsátani. Megértően és nagyvonalúan kapcsolódnak be az angol közgazdasági tényezők, a kereskedelmi, ipari vállalatok stb. stb., pénzügyi támogatással az osztály munkájába. A jó üzletemberek gondosságával kiszámították, hogy a hírek épp oly fontosak számukra, mint a hadseregnek. Tehát meg is kell őket fizetni. Az angolnál a haszon, a business (ejtsd: bizness) mindig vezetőhelyen áll; ezt helyezik mindenképp fölé!

Az Intelligence Service, ez a maga nemében egyedülálló, óriási szervezet teszi lehetővé, hogy a hatalmas birodalom a 150 millió négyzetkilométeres imperium, a maga 500 millió lakosával mindig megbízhatóan és idejekorán kapja meg a legfrissebb híreket.

Az angol kém- és kémelhárító szervezet, melyet már a neves Cromwell szervezett meg néhány évszázad előtt, utolérhetetlen... Tanulhatunk tőle.

S—y.

CSENDŐR LEKSZIKON.

9. Kérdés. *Tárgyaláson a terhelt azt állítja, hogy a csendőrségi feljelentés valótlan adatokat tartalmaz, valamint, hogy a járőr sem az ő, sem pedig a tanuk vallomását nem úgy tárgyalja, amint elhangzottak, hanem azokat „elcsavarta“. Feljelenthetik-e a járőr tagjai a terheltet rágalmazás miatt azon az alapon, hogy a valótlan jelentés a csendőr ellen fegyelmi eljárás megindításának oka lehet?*

Válasz. Ha valaki nem bírósági tárgyalás alkalmával, hanem azon kívül, pl. magántársaságban azt a kijelentést teszi, hogy az őrs vagy valamelyik csendőr feljelentése valótlan volt, hogy a tanuvallomásokat a feljelentésben „elcsavarta“ adták vissza, hogy az őrs tagjai törvénytelenül szöveget elkövetni stb., az ilyen állítás rágalmazásként üldözhető, mert az, amit állít, valósága esetén fegyelmet, sőt bűnvádi eljárást okozhat az illető csendőrök ellen.

Más a helyzet azonban, ha valaki ezt a kijelentést bírósági tárgyaláson, mint terhelt teszi. A törvény betűje szerint, persze, itt is rágalmazásnak lehetne minősíteni minden olyan nem bizonyított állítást, amely a csendőrök feljelentésének valóságát kétségbevonja, a gyakorlatban azonban lehetetlen volna rágalmazás miatt eljárást indítani, mert ez egyet jelentene azzal, hogy a terheltet megfosztjuk a védekezés szabadságától. A kir. ügyészség rendszerint a csendőrségi feljelentésben foglaltak alapján vádol, a terhelt, illetőleg a vádlott pedig védekezik a vád ellen, elsősorban azáltal, hogy a vádló által állított ténykörülmények valóságát kétségbevonja, tagadja, a történeteket másként állítja be stb. Védekezésének jórésze természetesen a csendőrségi feljelentésben foglaltak ellen irányul s ha a bíróság arra az álláspontra helyezkedne, hogy a vádlottnak csendőrségi eljárását, a csendőrségi feljelentésben foglaltakat nem szabad bíráltnia, akkor valóban nem maradna hátra egyéb a számára, mint szóról-szóra beismerni azt, amit a csendőrök jelentettek.

Eppen arra való a tárgyalás, hogy a bíróság a felek ellentétes állításaiból kihámozza a való tényállást és annak alapján tegyen igazságot. A csendőr sem csalhatatlan: elég gyakran előfordul, hogy őt is félrevezetik, téves nyomon indul el, nem minden csendőr egyformán alapos stb., lehetetlen a terheltől azt kívánni, hogy az ilyen lehetőségek ellen ne védekezzék.

Ha minden vádlott ellen rágalmazás miatt eljárás indulna, aki a csendőrségi feljelentésben foglaltak valóságát a főtárgyaláson kétségbevonja, minden második ilyen tárgyalást rágalmazás miatt indított eljárásnak kellene követnie, amelyek, természetesen, mind felmentéssel végződnek, feltéve persze, hogy a kir. ügyészségek egyáltalán vállalnák a vád képviselőt. De a kir. ügyészség sem jutna el a csendőrnek a vádlott ellen rágalmazás miatt tett feljelentése; már a közbeeső parancsnokságok visszautasítanak és így még a bűnvádi üldözéshez szükséges felhatalmazást sem tudná megszerezni, annyira erőltetett a dolog.

10. Kérdés. *Bagi János rabészeli Lánccz Józsefet, hogy Pintér Mihályt, aki Baginak haragosa, gyilkolja meg. Jutalmul nagyobb pénzösszeget ígér. Lánccz József vállalkozik a gyilkosság elkövetésére, de csak azzal a feltétellel, hogy Bagi János a megígért jutalomra nagyobb összegű előleget ad. Bagi az előleget ki is fizeti. Lánccz Józsefnek azonban eszéjében sem volt, hogy a gyilkosságot elkövesse, arra csak színteg vállalkozott azért, hogy az előleget megkapja. Bagi egyideig sürgeti a gyilkosság elkövetését, majd, amikor Lánccz kijelenti, hogy nem fogja elkövetni, visszaköveteli az előleget. Lánccz azonban nem hajlandó visszafizetni. Milyen büncselekmény terheli Bagit és milyen Láncczot?*

Válasz. Bagi Jánost gyilkosságra felbujtás büntette terhelné, ha Lánccz a gyilkosságot elkövette volna. Így azonban, hogy nem követte el, a felbujtót sem terheli büntetőjogi felelősség, mert az eredménytelen felbujtást a törvény nem bünteti, amiből következik, hogy a felbujtásnak nincs

kísérlete sem. Hiányossága ez a törvénynek, mert a felbujtó aztalja, hogy mást büncselekmény elkövetésére reábir, a felbujtás tényelemeit kimerítette. Megvolt benne ugyanis a büncselekmény elkövetésének szándéka, megvalósította az elkövetési cselekedetet (a rábírást) is, az eredmény pedig rajta kívülállók okból (a felbujtott elállása folytán) maradt el. Nekünk azonban a törvény rendelkezéséhez kell alkalmazkodnunk s így Bagi ellen nem lehet feljelentést tenni.

A felbujtó által a gyilkosság elkövetéséért ígért ellenszolgáltatás és az adott előleg tekintetében a jogi helyzet a következő:

A felbujtó és a felbujtott között ú. n. jogügylet (szóbeli szerződés) jött létre, amely szerint Lánéz József kötelezettséget vállalt arra, hogy Pintér Mihályt pénzért, tehát ellenszolgáltatásért meggyilkolja. Ez a szerződés azonban mint meg nem engedett jogügylet érvénytelen. A magánjog szerint ugyanis minden jogügylet, amely törvényes tilalomba ütközik, már kezdettől fogva és magában véve semmis; nem is kell megtámadni, a bíróság hivatalból érvénytelenné nyilvánítja. Mihelyt a bíróság látja a per adataiból, hogy érvénytelen jogügylettel van dolga, ezt kimondja és az üggyel többé nem foglalkozik.

Az ilyen szerződésekből származó követelések vagy visszakövetelések bíróság előtt nem peresíthetők. A bíróság nem nyújthat jogsegélyt ahhoz, hogy a felek valamelyike törvénytelen módon keletkezett követeléséhez hozzájusson. Hasonlóképpen nem lehet peres úton érvényesíteni az olyan követeléseket sem, amelyek nem ugyan törvénybe, de a jó erkölcsökbe ütköző módon, ú. n. aljas indokból keletkeztek. Ilyen pl. a szerződés, amelyben a felek szerelmi viszony folytatását kötötték ki. Nem ítéli meg a bíróság a szerencsejátékából, vagy a fogadásból származó követeléseket sem. Törvényes tilalom következtében nem ítéltetők meg a kocsmai hitelből vagy az uszorás szerződésből származó követelések. Bagi János tehát hiába fordulna a bírósághoz, hogy a gyilkosság elkövetése végett Lánéznek adott előlegét ítélje vissza, a bíróság az üggyel nem is foglalkoznék.

Bizonyára minden csendőr érzi azonban, hogy a Lánéz József, vagyis a felbujtott magartatása körül valami még sincsen rendben. Ha büncselekmény, tehát tiltott cselekmény elkövetéséről volt is szó, ő Bagi, a felbujtót mégis csak becsapta, mert azt, amire színlag vállalkozott, eszeágyában sem volt elkövetni s az elkövetési szándékát csak azért színlag, hogy az előleghez hozzájusson. Vagyis Bagi fondorlattal tévedésbe ejtette s ezáltal magának jogtalan vagyoni hasznót, Baginak pedig vagyoni kárt okozott. A cselekménye tehát csalás. Ne tévesszen itt meg senkit az, hogy a felbujtott büncselekményt követett volna el, ha a gyilkosság elkövetésére vállalkozott volna s hogy helyesen cselekedett, amikor nem követte el; az is közömbös, hogy Bagi is ludas a dologban, mert csalást olyan személy sérelmére is el lehet követni, aki maga is büncselekményt követ el. Jó példája ennek az, amikor valaki mást azzal áztat, hogy pénzt tud hamisítani s ezen a címen az illetőtől pénzt esal ki anélkül, hogy a pénzhamisítást szándékában lenne elkövetni.

Lánéz Józsefet tehát csalás miatt kell feljelenteni és pedig a kapott előleg összege szerint csalás büntette, vagy vétsége miatt. Ha pedig a bíróság öt csalás miatt elítéli, akkor Bagi is visszakapja a pénzét, de nem visszakövetelés, hanem kártérítés címén. A tettes ugyanis azt a kárt, amit a büncselekménnyel okozott, a sértettnek megtéríteni köteles. A per végső kimenetele tehát az, hogy: 1. a bíróság Bagi nem ítéli el; 2. Lánézot csalás miatt elítéli és 3. kötelezi, hogy a felvett előlegét, mint kártérítést, fizesse vissza.

11. Kérdés. *A határszálen portyázó járőr a szomszédos ország területére téved. Ott egy külföldi járőr megállítja és le akarja fegyverezni. Mi a járőr tennivalója?*

Válasz. A határszálen portyázó járőröknek alapos helyi ismeretük kell, hogy legyen. Pontosan ismerniük kell a határvonalat és gondosan ügyelniük kell, hogy szomszédos állam területére ne tévedjenek. Csendőrijárőröknek amúgyis csak a határvonalon belül 100 m távolságban szabad portyázniok; ha ezt betartják, az idegen állam területére tévedés veszélye is kisebb.

Ha azonban mégis megtörténik, hogy a járőr (pl. nagy sötétben, ködben) idegen állam területére téved, igyekezzék feltűnés nélkül mielőbb visszakerülni. Ha azonban az idegen állam járőrével találkozik és az a fegyverek átadására felszólítja, ennek ellenkezés nélkül eleget kell tenni, a fegyvereket át kell adni és az idegen járőrt vonakodás nélkül követni kell. Az ellenszegülésnek nem volna értelme s még akkor is kerülni kell, ha járőrünk az idegen járőrnél erősebb s így a

fegyveres ellenállás eredményes lehetne. Az ellenállást ugyanis az idegen állam súlyos határsértésnek minősítené, főként, ha igazolni tudná, hogy az ő területén történt. Az eltévedt járőröket be szokták kísérni valamelyik határszáli parancsnoksághoz s ha a véletlen eltévedés igazolva van, néhány órán belül visszaadják a fegyvereit és visszaengedik. Az esetleges kikérdezésnél óvatosnak kell lenni a választásban és nem szabad semmiféle felvilágosítást adni, ami az idegen állam szerveinek felőlünk való katonai tájékozottságát növelheti.

Ugyanígy kell eljárunk akkor, ha idegen állam járőre téved magyar területre. Le kell fegyverezni és a határőrség legközelebbi tiszti parancsnokságának át kell adni. Ha az idegen járőr a lefegyverezésnek ellenszegül vagy ha szökést kísérel meg, fegyvert kell ellene használni.

Ez a felvilágosításunk csak a rendes békeviszonyokra vonatkozik. Különleges esetekben (határviellongások stb.) a határszáli járőrök magartatására az esetenként kiadott különleges rendelkezések mértékadóak.

12. Kérdés. *Házasságközvetítéshez kell-e hatósági engedély? Ki foglalkozhatik házasságközvetítéssel?*

Válasz. Házasságok közvetítéséhez semmiféle engedély nem szükséges, sőt a kereskedelemügyi miniszter ki is mondta, hogy erre iparengedély nem adható. Házasságközvetítéssel tehát bárki foglalkozhatik; ez a foglalkozás akkor sem esik hatósági ellenőrzés alá, ha valaki hivatásszerűen űzi.

Kétféle házasságközvetítő van: alkalmi és hivatásos. Az alkalmi házasságközvetítők különösen zsidó családokban szoktak házasságokat közvetíteni s ebből a célból utazgatnak is. Rendszerint nem tartanak irodát, sőt a közvetítést többnyire csak mellékfoglalkozásként űzik (pl. úgynökök). Az alkalmi házasságközvetítőt a zsidók „Schadchen“-nek nevezik. Hivatásos házasságközvetítők csak nagyobb városokban működnek. Irodát tartanak; rendszerint hirdető irodára szoktak iparengedélyt kérni, az általuk feladott vagy közvetített hirdetések azonban csak házasságközvetítésre vonatkoznak.

A házasságközvetítés díjazása szabad megegyezés tárgya, a közvetítő tehát annyit kérhet, amennyit akar, illetve amennyit neki a felek megfizetni hajlandók. Házasságközvetítésből származó követelést azonban a bíróság előtt nem lehet peresíteni.

13. Kérdés. *Egy csendőr a tulajdonostól lakóházát és ahhoz tartozó 600 négyszögöles kertét bérelt és a bérösszeget ez év június 30-ig kifizette. A tulajdonos a házat eladta. Joga van-e a vevőnek, vagyis az új tulajdonosnak a bérletet megszüntetni? Követelhet-e a bérlő a régi tulajdonostól kártérítést, ha a felmondás folytán kárt szenved (mert pl. a kertét nem tudja kihasználni).*

Válasz. Ilyen esetben, amikor t. i. a tulajdonos a bére adott ingatlant a bérlet tartama alatt másra ruhazza át, két eset lehetséges. Vagy átvállalta az új tulajdonos a régi tulajdonossal kötött szerződésében a bérbeadást, vagy nem. Ha átvállalta, akkor őt a bérleti szerződés éppen úgy kötelezi, mintha azt a bérlő vele kötötte volna meg. Ha nem vállalta át a bérbeadást, akkor jogában áll a bérlőnek felmondani, még pedig lakásnál a lakbérleti szabályrendeletben megállapított időre, haszonbérletnél (tehát pl. kertnél is) a gazdasági év végére. A felmondásnak a gazdasági év letelése előtt annyi idővel kell megtörténnie, hogy a haszonbérletnek figyelmeztetésül szolgáljon, hogy a következő gazdasági évre az ingatlanra beruházást ne eszközöljön és arra munkát ne teljesítsen. A felmondást az új tulajdonos az első lehető alkalommal köteles a haszonbérlettel közölni; ha a lehető első alkalommal nem mondja fel, a bérlet vele mint bérbeadóval szemben az egész kikötött bérleti időn át folytatódik. Felmondás nélkül a bérlő csupán a tulajdonos változás miatt nem köteles a bérletből eltávolozni; ha megteszi, a bérbeadótól nem követelhet kártalanítást. Ha azonban a bérlő a tulajdonosváltozás következtében történt felmondás folytán a kikötött időnél előbb kénytelen a bérletből távozni és ebből kára származik, a bérbeadótól, vagyis a régi tulajdonostól e kárának megtérítését követelheti.

A kérdésben foglalt esetben tehát az új tulajdonos a haszonbérletet csak a folyó gazdasági év végére mondhatja fel, tekintet nélkül arra, hogy a bérösszeg meddig van kifizetve. Ha a bérlet eredetileg több évre szólt, a régi tulajdonos perelni lehet ugyan azért, hogy a bérlő a kertét csak rövidebb időn át hasznosíthatja, de nem ajánljuk a pert, mert az ily módon keletkezett kárt nehéz bizonyítani, másodszor pedig, mert a per hosszadalmas és költséges dolog és a kimenetele bizonytalan. Ha esetleg megtérítene is a bíróság ilyen címen valamit, az egy 600 négyszögöles kertnél olyan kis összeg lesz, hogy még a per költségeket sem fogja fedezni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Magzatelhajtás kiderítése.

Írta: LAKI FERENC őrmester. (Tatatóváros.)

1935. évi január 25-én 17—18 óra közötti időben, a devecseri kórház igazgató orvosa, telefonon arról értesítette az ajkai őrsöt, hogy Lendvai Imréné*, molnárné reggel óta eszméletlen állapotban fekszik a kórházban. A vizsgálat eredménye szerint tiltott műtétet hajtottak rajta végre. A nő jegyzőkönyvi kihallgatása ezideig még nem volt lehetséges. Állapota súlyos. Az őrs azonnali intézkedését kéri. Egyéb felvilágosítást adni nem tud.

Őrsparancsnokom ennek az ügynek a kinyomozására engem és Mészáros Ferenc II. csendőrt bízott meg.

Lendvai Imre lakóhelye (malom) a községen kívül volt. Háza tereptárgyunk volt. Így nem tűnt fel Lendvainak, hogy lakásán a kórházi értesítés után, körülbelül fél óra múlva megjelentünk.

Lendvait 3 gyermekével a szerényen berendezett hideg konyhában találtuk. Most is, mint más alkalommal — több minden szoba került. — Többek között a családját és anyagi helyzetét érintő dolgok képték a beszéd tárgyát. Lendvai a családjára vonatkozó kérdések hatása alatt látszólag kínos helyzetbe került. Ezt igyekezett leplezni, majd hirtelen — mintha gondolatait akarná rendezni, pillanatnyi szünet után, az eddigi beszéd tárgyaktól — teljesen eltérő dolgokról kezdett beszélni. Én azonban továbbra is csak a felesége után érdeklődtem. „Amióta itt vagyunk, még nem láttam“, mondtam. Lendvai azt felelte, hogy felesége a szomszéd községben van. Amikor Lendvai legidősebb kb. 4—5 éves gyermeke, — aki két kis testvérkéjével az ágyon heverészt — enni kért, megjegyeztem, hogy „az úton találkoztunk anyukáttal — mindjárt itthon lesz, — csomagot is láttam nála“. Lendvai a nem várt kijelentésem hatása alatt — örömmel s szinte önfeledten kérdezte, tényleg találkoztak vele?

Most már nyíltan felleptem Lendvaival szemben és kérdőre vontam. Még próbált ellenvetéseket tenni, de rövid szünet után előadta, hogy két nappal ez előtt a felesége rosszul érezte magát, hogy a reggeli vonattal a devecseri kórházba szállította be. Nem tudja, hogy a felesége betegségét mi okozhatta. Egyebet nem tud mondani. Láttam, hogy Lendvai továbbra is kitarat tagadása mellett, — felszólítottam, hogy a feleségén elkövetett magzatelhajtáshoz használt eszközöket, szereket és az azzal kapcsolatos egyéb tárgyakat azonnal adja elő, — mert

ellenkező esetben házkutatást fogok tartani. Lendvai a kért tárgyakat nem adta elő. A házkutatást a velünk jött bizalmi egyének jelenlétében, akik eddig kint voltak, megtartottam. Az éléskamrában, a földre kiöntött burgonya között egy kékre szománcozott bádoffazékban 2 darab véres lepedőt, 1 véres női inget és női nadrágot, — valamint a magzatburok egy részét találtam. Egyelőre többet megtudni — mint amennyit a házkutatás eredményezett — nem sikerült. A magzat után a malom környékét, patakmedrét és vizét lámpafény mellett (és ezenkívül másnap még nappal is) sikertelenül kutattuk át. A magzatot Lendvainé valószínű a patakba dobta, amit a víz magával sodort. A megtalált bűnjelvényeket őrizetbe vettem és az illetékes helyre átadtam. Lendvai őrizetbe vételét az apró gyermekeire való tekintettel — mellőztem. B. egyénnel azonban figyelttem.

Még hátra volt a tettes, az esetleges tanúk felkutatása, a kórházban levő Lendvainé meglátogatása, és ha lehet jegyzőkönyvi kihallgatása.

Tanukat azok között szándékoztam keresni, akik a malomban megfordultak. Arra számítottam, hogy az öröltetők nevét és lakhelyét az öröltetésről és vámszedésről vezetett naplóból pontosan megtudhatom. A két naplót egy hónapra visszamenőleg lemásoltam.

A könyvekben a környékbeli helyiségek, többek között Pusztamiske község neve is szerepelt. Pusztamiske község kivételével, a felsorolt községek örskörletünkhöz tartoztak. Az örskörlet községeiben teljes helyi és személyi ismerettel rendelkeztem, — míg Pusztamiskére vonatkozólag csak általános ismereteim voltak, mivel ez már a szomszédos — devecseri — örskörlethez tartozott. A naplómásolat sorain keresztül gondolatban sorrajártam a községeket. A feljegyzett személyek erkölcsi értékét kezdtem mérlegelni. A naplóban, az utolsó, vagyis a magzatelhajtás hetében sokkal több pusztamiskei egyén volt bevezetve — mint az előbbi községekből. Elhatároztam tehát, hogy először Pusztamiskére megyünk. Pusztamiskére Devecseren keresztül vezet az út. Devecserben bementünk a kórházba, ahol a kórházi főorvosnál megtudtam, hogy Lendvainé a magzatelhajtásból folyólag vérmérgezést kapott. Mióta a kórházban van, az eszméletét egy pillantra sem nyerte vissza. Halála minden percben bekövetkezhetik. A főorvos engedélyével Lendvainét felkerestem. A beteg szobájába egy ápolónő vezetett be. Megtudtam tőle, hogy Lendvainé több ízben értelmetlen és összefüggéstelen szavakat ejtett el. Az értelmüket nem tudta felfogni. Ezek után arra gondoltam, hogy huzamosabb ideig bent maradunk a betegnél, esetleg azokat a szavakat meg is ismételhethi, vagy mást fog mondani — amit én a magam részére értékesíteni tudok. A beteget az ágyban találtuk félig felemelkedve, a karjait szétártta, mintha áldást akarna ránk adni, majd visszaesett párnáira. Elkezdett nevetni és beszélni. Semmit nem értettünk meg belőle. Egymás után többször egy-egy szót ejtett ki, melynek csak az elejét lehetett érthetően kihallani. Mi... mis... Mivel úgy láttam, hogy nincs kilátás arra, hogy a haldoklótól többet megtudjunk, a főorvostól elköszöntünk és a kórházat azonnal elhagytuk. Ezt megelőzőleg még a főorvost megkértem, hogy ez ügyben tegye meg a jelentést oly formában, hogy a nyomozás már fo-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

lyamatban van, ha pedig a beteg jobban lenne, jegyzőkönyvileg történjen a kihallgatása.

A kórházat elhagyva, járőrtársammal törtük a fejünket a „mis“ szó jelentőségén. A „Mis“ szó, Pusztamiskén fordul elő. A község nevét „Pusztá“ elhagyásával, nagyon sokan csak „Miske“ néven említik. Így Miske, vagyis Pusztamiske lehetett az, amit Lendvainé eszméletlen állapotában emlegetett. Elővettük a malom naplójáról készült másolatot és újból mérlegeltük a Pusztamiskére vonatkozó feljegyzéseket.

Ezután elindultunk Pusztamiskére. Ott megállapítottuk, hogy a naplómásolatban felsorolt egyének mind köztisztviselőben és jöhrben állóak. Előéletükhöz semmi kétség nem fér. Valamennyit részletesen kikérdeztem. Nem gyanúsítottam őket, de arra rámutattam, hogy rajtuk keresztül újabb személyekhez jutunk. Egyiküktől megtudtam, hogy kb. 5–6 nappal ezelőtt a Lendvai-féle malom felé vezető úton, a kora reggeli órákban találkozott Gerő Istvánné pusztamiskéi lakos, a férjétől különváltan élő nővel, aki az arcát erősen eltakarva — Lendvai malma felé haladt. Ebben a találkozásban semmi különösöt nem talált, mert úgy gondolta, hogy talán öröltetni megy. A reggeli levegő elég hűvös volt, s talán ezért takarta el Gerőné még az arcát is. Utánanéztem a naplómásolatban. Gerőné neve nem fordult elő. Ez gyanus volt.

Gerőné öröltetni volt, miért nincs a neve az öröltetési naplóba feltüntetve és mit keresett a kora reggeli órában a Pusztamiskétől távolos malomban? Ezek után Gerő Istvánné összeköttetései, életkörülményei és vagyoni állapota után nyomoztam. Megállapítottam, hogy férjétől kb. 8 éve már külön váltan él. Férje, évekkal ezelőtt azért hagyta el, mert mint szépasszony igen kapós nő volt. Egyébként a nyomozásom a következő adatokat eredményezte:

Egy háza, 3–4 hold földje, egy fia és egy lánya van. Az anyagi helyzetükhöz mérten költséges életet élnek. Az utóbbi években ingatlant vásárolt és lakóházán nagyobb átalakításokat végeztetett, de mindezekkel arányban álló jövedelme nincs. A községben ezzel szemben az a hír járja, hogy férje küldi Amerikából a pénzt. Ez sem felelt meg a valóságnak. Értékküldeményeket a községi bíró előzetes igazolása nélkül — a postával történt megállapodás folytán — a posta nem szolgáltat ki. Kikérdeztem a bírót, aki előadta, hogy Gerőné részére Amerikából és máshonnan sem érkezett érték-küldemény.

Gerőné a község házához hívtam, és ott előre elkészített terv alapján részletesen kikérdeztem.

Tagadta, hogy a Lendvai-féle malomban járt volna. Az ingatlanok vásárlására fordított pénz hol szerzését elfogadhatóan igazolni nem tudta, sőt tíz hónapra visszamenőleg még amerikai levelet sem tudott felmutatni. Továbbá nem tudta megmondani, hogy mennyi lisztje, korpája és egyéb örölt terménye van. Valamint azt sem tudta kellően iga-

zolni, hogy az örölt gabonáját hol kapta, vagy öröltette. Ezek után most már biztosra vettem, hogy Gerőné örölményei Lendvaitól származnak.

Az általános tagadásával és ingadozásával szemben, határozottan kijelentettem előtte, hogy ő a Lendvai Imre feleségén eszközölt méhmagzatelhajtás tette. Kijelentésemre kissé megingott. Választ nem vártam, hanem nyomban közöltem vele Lendvainé súlyos állapotát. Közöltem vele, hogy elmegyünk Lendvainéhoz a kórházba — készüljön fel és jön velünk. Gerőné a székről — melyen ült — hangos sikoltozással ugrott fel és mély megindultsággal sirt. Hagytam amíg magához tér. Kb. egy órahosszáig sirt, ezután arra kért, hogy ne menjünk el a kórházba, mert nem akarja látni Lendvainét. Kérése teljesítését attól tettem függővé, ha mindent őszintén és nyíltan elmond. Gerőné töredelmes beismerést tett. Örölés alkalmával ismerkedett meg Lendvainéval, aki megkérte őt, hogy segítsen rajta. Három gyermeke van — panasolta — és nem szeretne ismét gyereket. Nem akart erre a szerepre vállalkozni, de Lendvainé siránkozó hangú kérésének nem tudott ellentállni. — teljesítette.

Ezideig nem tudta, hogy Lendvainé belebetegedett a műtétbe. Cselekményéért Lendvaitól vámkedvezményt és lisztet kapott. Lakásán olyan tárgy vagy szer, amelyet magzatelhajtáshoz használni lehet, vagy ahhoz használt volna, — nincs. Ezt a megtartott házkutatás is igazolta. Beismerte, hogy a hegyes pácikát, mellyel a műtétet végezte, elégette.

A nyomozás még nem volt befejezve, amikor arról értesültünk, hogy Lendvainé a kórházban, anélkül, hogy eszméletét egy pillanatra is visszanyerte volna — meghalt.

Gerőné igaz vallomását különben a boncolás igazolta.

Gerőné elfogtam és tényvázlattal együtt a veszprémi kir. ügyészségnek átadtam. A tényvázlatban Lendvait, mint bűnsegédet tárgyaltam.

A nyomozás befejeztével Gerőné testben és lélekben teljesen meg volt törve. Gerőnére még 18 rendbeli magzatelhajtás derült rá.

A leírt nyomozást mintaszerűen folytatták le. A magzatelhajtás olyan büncselekmény, amely a magyarságot létérdekeiben támadja. A szigorú büntetés, amelyet a törvény erre a büncselekményre megállapít, elrettentőleg hat. Tapasztalat az, hogy amikor a csendőrség egy-egy úgynevezett angyalesináló asszonyt az igazságszolgáltatás kezére juttat, hosszú időre megszűnik ez a bűnös tevékenység az egész környéken. Ilyenkor a csendőrség a kötelességén felül, nemzetmentő munkát is végzett. Sok anyát és a jövő magyar nemzedék sok kis magyarját megmentette az életnek.

Ki tudja?

Kik voltak a szerajevói merénylet tettesei?

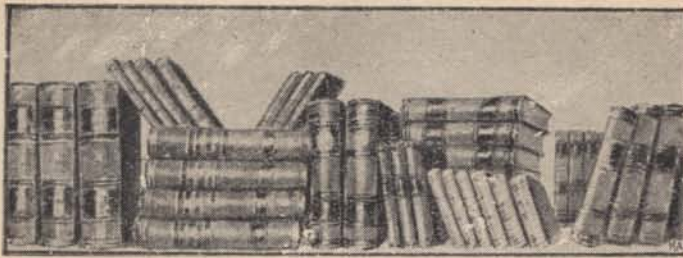
MEGJELENT 1939 ÉVI FŐÁRJEGYZÉKÜNK! K É R J E. B É R M E N T V E M E G K Ü L D J Ü K

Mezőgazdák
Magja
indig
inóság

K Ö Z P O N T:
BUDAPEST, V. KERÜLET.
ALKOTMÁNY-U. 29. SZÁM.
Telep: Nyugati p. u. XX. r.

K I R E N D E L T S É G E K:
Debrecen - Győr - Lepsény - Nyiregyháza - Szolnok - Szombathely.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
TELEFON: *1-273-88. 1-112-36.

KÖNYVISMERTETÉS.

A nyugati hadszíntér.

Dacára a világháború óriási irodalmának, magyar közönségünk a nyugati hadszíntér eseményeivel elég idegenül áll szemben, csak igen nagy vonásokban ismeri azokat. Az ott működő hadvezérekről alig tud valamit. A nyugati borzasztó csatákat, főleg a német és francia fegyverek mérkőzésének tekintti. A franciák propagandájukkal valahogyan háttérbe szorították szövetségeseiket; különösen az angolok tevékenységét és sikereit hallgatják el, pedig néhányszor csak a brit hadsereg önfeláldozása mentette meg a helyzetet Franciaországban.

Duff Cooper, a híres történélemírő, volt angol hadügy-, majd tengerészminiszter, „Haig” című művében iparkodik a nagy angol hadvezérnek és főparancsnoknak elégtételt szerezni és a brit hadsereg áldozatkészségére és vitészségére reámutatni.

Közismert történetrónk, Balla Antal, — a Singer és Wolfner cég áldozatkészsége folytán — Duff Cooper művét, „A nyugati hadszíntér” címen magyarra fordította. Munkája kitűnően sikerült. A nagy mű előtérben álló személyiségek egész sorát ismerhetjük meg a könyvből: V. György királyt, Kitchener-t, Lloyd George-ot, Robertson-t, Clemenceau-t, Churchill-t, Foch-ot, French-et, Joffre-t, Pershing-et, stb. Látniuk, milyen volt az élet a háborús Párisban és Londonban. De a nyugati hadszíntéren történt dolgokat is megismerhetjük. Haig feljegyzései nyomán a műből megtudhatjuk, hogy ellenfeleink néha egészen közelálltak már az összeomláshoz és mérhetetlen erőfeszítés kellett ahhoz, hogy a háborút a maguk javára tudták befejezni. Flandriában pl. a helyzetet

1914-ben csak az angol csapatok önfeláldozó magatartása mentette meg.

1917-ben is, midőn több francia csapat lázadt fel, az angolok önzetlenül siettek a franciák segítségére. Midőn a közös fővezérlet kérdése aktuálissá vált, Haig ellene volt, hogy az angol hadsereget francia tábornoknak rendeljék alá. Majd Lloyd George angol miniszterelnök is beleavatkozott, követelve, hogy Haig teljesítse Nivelle francia fővezér utasításait.

A politikusok beavatkozása a hadműveletekbe, mint azt a történelem állandóan mutatja, sohasem járt jó eredménnyel. Így volt ez 1917-ben is. Nivelle offenzívája, mint tudjuk, kudarcot vallott. Az események teljes mértékben Haig-et igazolták. Haig-nak csak egy gondolata volt, hadseregét kimélni. Ha Nivelle marad, a francia támadásokat folytatják; ha távozik, a támadások megszüntetésével kell számolni. Haig a mulat elfelejtette, személyes sérelmet nem ismert, emelkedett jelleméből hiányzott a bosszúvágy. Csak egy cél lebegett a szeme előtt, a háborút megnyerni.

Haig fővezér mindig emberséges volt. Az egész háborún keresztül ragaszkodott ahhoz a meggyőződéséhez, hogy védtelen városok bombázása mind katonai, mind pedig etikai szempontból egyformán elítélendő. Katonai életét is kímélte, akárhányszor rendelvén el, hogy a támadás mindaddig elmaradjon, amíg megfelelő tüzérségi munkával elő nem készítették.

A francia és angol tábornokok közt éppenséggel nem volt valami különös jó egyetértés. Az angoloknál pedig hozzájárult az is, hogy a fővezér dolgába nemcsak Lloyd George, hanem a vezérkar főnöke és más vezető egyéniségek is bele szóltak. Az üzenetek elég különösek voltak. Így pl. 1918 szeptember 1-én Haig Henry Wilson-tól, a vezérkar főnökétől, a következő bizalmas táviratot kapta: „Figyelmeztető szót szeretnék Önhöz intézni, nehogy a Hindenburg-vonalon veszteségeink nagyobbak legyenek, mint azok, amelyek az ellenségnek erre a vonalra való visszavonulásánál voltak. Nem azt akarom ezzel előre állítani, hogy Ön ilyen veszteségnek teszi ki magát, de a háborús kormány aggódik amiatt, hogy a Hindenburg-vonalon eredménytelenül szenvedünk el súlyos veszteségeket...”

A fegyverszüneti tárgyalásoknál is Foch nézete győzött az angolok mérsékeltbb követeléseivel szemben. A brit hadsereg képviselője nem is volt jelen, amikor november 11-én, reggel a korai órákban a német kiküldöttek alávetették magukat Foch követeléseinek, a compignei erdőben.

Haig naplója 1918 november 11-én megszakad. A nagy győzelem diadalittas mámorának egy szót sem szentelt.

Mivel Haig tábornoknak a fegyverszünetről való nézeteit nem vették figyelembe, a békeszerződésre vonatkozólag pedig meg sem kérdezték, nemzetközi kérdések ettől az időponttól

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendő **ELŐLEG NÉLKÜL** **harminc egyenlő havi részletre,**

vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

A Mezőgazdasági Kiállítás látogatóinak figyelmébe ajánljuk a Dohány-jövedék aktualitásait. A szivarosoknak a JOVIALES SZIVART, a cigarettásoknak a FELVIDÉK CIGARETTÁT. Mind a két gyártmány úgy áránál, mint minőségénél fogva minden dohányos igényét kielégíti. Aki Felvidék cigarettát vásárol, nemcsak saját magának szerez élvezetet, hanem egyúttal a „Magyar a Magyarért” akció javára is áldoz.

TÁMOGASD

HANGYA

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL

magad és családod

JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

fogva többé nem érdekelték és minden figyelmét azokra a problémákra összpontosította, melyek otthon vártak megoldásra. Nem volt jobb anyag a forradalom számára, mint a háborúból visszatérő katonaság. Ezért 1918-ban a hadsereg leszerelése a leggondosabb tanulmányt igényelte és a lehető legelőrelétebb kezelést. A leszerelés azon alapelvek szerint ment végbe, melyeket Haig kezdettől fogva helyeseknek ismert el.

Duff Cooper könyvéből nemcsak a közelmúltat ismerjük meg új oldaláról, hanem sok tekintetben a forrongó jelent is megértjük.

Hálásak lehetünk Balla Antalnak és a kiadónak, hogy ezt az érdekes, kitűnő könyvet magyarul is olvashatjuk.

Küzdelem a kaucsukért.

A nyersanyagokért világszerte folytatott harc vezérli évtizedek óta a közgazdaságot. Nyersanyag nemcsak a kereskedelemnek és az iparnak, hanem az államnak is kellett, hogy politikai céljait könnyebben elérhesse.

Minden nyersanyagért késhegyekig menő harc fejlődött ki a népek között. A modern világ nyersanyagszükségletének első helyét az olaj és a kaucsuk foglalja el. E kettő nélkül nincs autó, repülőgép, kerékpár, — hogy csak a legfontosabbakat említsük — s nem is tudnók nélkülük elképzelni a XX. századot.

Jünger nemrég megjelent könyvében („Kampf um Kautschuk“ Wilhelm Goldmann, Verlag Leipzig) élénk tárja azt a véres küzdelmet, mely ezért a fontos nyersanyagért Braziliában megindult. A kaucsuk elnyeréséért szörnyű harc dúlt — és folyik most is — az ó- és újvilág között.

Először a kaucsukfát írja le a szerző, ismerteti tulajdonságait, nedvének jelentőségét. Dél-Amerika őslakói — a fejlett kultúrával rendelkező Maya-indiánok — a fehérek gyarmatosítása előtt jó néhány évtizeddel már használták az ismeretlen fa levét, a kaucsukot. Bizonyított tény, hogy valami ismeretlen eljárással a kaucsukot feldolgozták használati tárgyakká, ruhát, sőt labdákat is készítettek belőle.

A kaucsuk felfedezését nyomban követte kiértékelése, használhatóvá tétele. Nagy érdemei voltak ezen a téren Thomas Melton-nak, egy londoni sörgyárosnak és Goodyear amerikai műszerésznek. E két ember életét a kaucsuk használható állapotba való hozatala töltötte be. Goodyear számtalan balsiker után, — melyek mindegyike az adóskörtönébe jutatta — felfedezte a gummi használhatóvá tételét. Korszakalkotó találmányát nemsokára a kemény gummi (ebonit) felfedezése, illetve tökéletesítése követte.

A gummi diadalútja azonban a gépkocsikhoz, illetőleg a kerékpárhoz kapcsolódik. Robert William Thompson feltalálta a gummitömlőt s először alkalmazta kocsikerékre szerelve. Noha szép sikereket, teljesítményeket ért el, találmányát nem méltatták s őt bolondnak tartották. A kerékpárok kezdtek divatba jönni, csak egy hibájuk volt, hogy vaskerékük igen kényelmetlen utazást tudott csak biztosítani. Megváltozott a helyzet, midőn Dunlop ír állatorvos levegővel töltött gummicsővet szerelt fia kerékpárjára. Rövidesen az autók nál is kezdtek alkalmazni a gummitömlőket s ezzel megindult a diadalmas út.

A legújabb közlekedési eszköz óriási mértékben indult fejlődésnek s rövid idő alatt hihetetlen módon megnövelte a gummikeresletet. Megindult a harc a kizsákmányolásért, a gazdasági koncesszióért. E harc annyira ment, hogy Dél- és Közép-Amerika államai háborúba is keveredtek a kaucsuk miatt. Az óriási fontosságú nyersanyag t. i. csak Közép-Amerikában termelt. Angliát súlyos gazdasági érdekek fűzték a gummihoz s ezért ravasz tervet eszelt ki, a középamerikai államok e téren gyakorolt egyeduralmának megdöntésére. Detektív- vagy indiánregénybe illő módon ellopatták a gummi-fa magvát, kiesempészve Amerikából, hosszú kísérletezések után sikerült azt a Szunda-szigeteken és Holland Indiában meghonosítani. Amerika gummi-hegemóniáját ezáltal megtörték. A háború folyamán, mint annyi más nyersanyagban, gummiban is nagy hiányok mutatkoztak.

Az autó, a technika nem tudta nélkülözni ezt az értékes nyersanyagot. Hosszú kutatás után — ugyan már a háború előtt — Hofmann német tudósnak sikerült szénből szintetikus úton gummit előállítania, amelynek csak két hibája volt, t. i. rossz és drága volt. 1916-ban Leverkusenben a híres Bayer vegyi gyárban (nálunk mindenütt az aspirinját hirdetik) 160 mérnök dolgozott a mesterséges gummi előállításán. Hamarosan meg is született a német gummi. Bár nem volt olyan jó, de legalább volt. Ez sorsdöntő jelentőséggel bírt a Központi Hatalmakra nézve.

A világháború után természetesen tovább folyt a kísérletek. A német vegyipar megteremtette a Buna-kaucsukot, mely tartósságában 10—30 százalékban szárnyalta túl a valódi gummit. Főelőnye az volt, hogy minden nyersanyag rendelkezésre állt, szén és mész.

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. esendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL . . . . . P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK . . . . . P 28-tól
Fotelagyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, leghőmérőváznak, ruhaszövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. esendőrség tagjainak árengedmény!

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1 Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

49 ÉV ÓTA
FENNÁLLÓ CÉG

MÁREER

UTÓDA

EGYENRUHÁZATI
INTÉZETE

BUDAPEST

VIII., BAROSS-TÉR 9. SZ.

TELEFON: 139-528

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

Szakképzett egyenruhaszabóság

Az olaj és a szén mellett a gummi a legfontosabb nyersanyag, amelyet ma már mesterségesen is elő tudunk állítani. Az emberi elme versenyfutása a természet kincsével sikeresen végződött...

nemes Suhay Imre,
ny. altábornagy.

A „Zrinyi Könyvtár“ új száma.

A napokban hagyta el a sajtót a Zrinyi Könyvtár 3. száma „Katonacél” címmel. A számos szép rajzzal illusztrált új füzet népies modorban, megkapó erővel megírt kis elbeszéléseket tartalmaz. Nagyrészt a világháború idejéből, de a mai katonacélból is sok érdekes apró mozzanatot dolgoz fel élvezetesen a szerző, hogy a magyar katona viruló vitézségét, jellemi nagyságát és lelki gazdagságát művészi ábrázolásban megtartó örökségként átvigye az új nemzedék lelkébe.

Egy-egy Zrinyi-füzet ára egy pengő, az egész sorozat megrendelése esetén 80 fillér. Kapható a könyvkereskedésekben vagy megrendelhető a Zrinyi Csoport Központi Vezetősége útján (Budapest, Üllői-út 8.).

Gyümölcstermelők 1939. évi naptára.

Elvezetett olvastuk át ezt a gyakorlati tanácsadó könyvet, amely csak annyiban naptár, hogy hónapokra tagolva adja meg a gyümölcsös, stb. tennivalóit, egyébként igen értékes gyűjteménye a hasznos tudnivalóknak. Az előszóban dr. Reichenbach Béla egyetemi ny. r. tanár, a szerkesztőbizottság elnöke ezeket írja: ... igazán ránk fér, hogy adjon a jó Isten több áldást a magyar gyümölcstermesztőkre... De nem elég a szorgalom. A mai világversenyben a termelésnél és értékesítésnél egyaránt több szaktudásra van szükség, mint a múltban.

A naptár ennek a törekvésnek céljait szolgálja. Hasznát láthatja ez útmutatásoknál a csendőr s a közgazdálkodás; az egyéni hasznon kívül azonban a csendőr a szolgálatban is értékesítheti az itt írtakat. Tájékoztatásul közöljük néhány eikk címét:

Havi munkák a gyümölcsösben, zöldségesben, díszkertben, szőlőben, liztharmat, peronoszpóra, gyökérgyökérpenész, állati kártevők havi megjelenésük szerint csoportosítva. Permetezések, oltványok telepítése. Trágyázás, metszések, Oltások. Gyümölcstárolás.

Felhívjuk a naptárra olvasóink és közgazdálkodások figyelmét. A naptár ára 1 P. Megrendelhető az Északpestvármegyei budapesti gyümölcs- és szőlőtermelők egyesületénél Budapest, IV., Gerlőczy-u. 11.

A debreceni VI. csendőrkerületi parancsnokság néhai Felsőágyuthy Körtvélyessy Árpád csendőrezredes arcképét szeretnénk lemásolás végett megkapni. (Körtvélyessy ezredes 1918. évben a debreceni VIII. csendőrkerület parancsnoka volt.) Kérjük azon bajtársunkat, akinek birtokában ez az arckép meg van, hogy — portóköltés megtérítése ellenében — a debreceni VI. csendőrkerületi parancsnokságnak mielőbb küldje el. Az arcképet — lemásolás után — a debreceni VI. csendőrkerületi parancsnokság sértetlen állapotban fogja visszaküldeni.

Március 15-i ünnepély. A szombathelyi csendőr Altiszti Kör az idén is megtartotta a szokásos március 15-i ünnepélyét, melyet nemes Szentoléry Rikárd alezredes, az őrsparancsnok iskola parancsnoka nyitott meg.

A magyar „Hiszekegy” elnéklése után, Jánossy Gyula törzsőrmester v. leendőletes szavakkal méltatta a nap jelentőségét, utána Nemes Árpád, a visszacsatolt felvidékről származó próbacsendőr szavalta el a „Nemzeti zászló” című saját költeményét. A „Himnusz” elnéklésével az ünnepély véget ért.

Meg kell említeni, hogy az őrsparancsnok iskola 2. századának a fele és a 3. század összes hallgatói a visszacsatolt felvidékről jöttek testületünkbe és mint fiatal bajtársaknak most volt első alkalmuk a magyar március idusát nyíltan ünnepelni. Megkapó volt, hogy a lelkes ünnepély befejezésével az iskola 1. százada és a 2. század fele már el is indult Kárpátalja megszállására.

A budapesti csendőr altiszti társalgóban március 25-ére tervezett műsoros est a felvidéki események miatt bizonytalan időre elmaradt.

Lendvay Zsigmond Fiai

JAPAN EZÜST
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Csendőrségi és katonai arany,
ezüst egyenruházati cikkek,
zsinórok gyára.

"GOLDIN"
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Kicsinyben eladás nincs.
Bevásárlásánál kérje a véd-
jegyünkkel ellátott árukat.

BÉLYEGZŐK,

VÉSNÖKI MUNKÁK, ZOMÁNCTÁBLÁK
KOVACS LAJOS
A M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA

MAGYAR MUNKA
BUDAPEST, VII.,
KÁROLY-KRT. 7.
TELEFON: 136-200

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Vereblyről azt írják, hogy túl a határokon ezt dalolják a magyarok:

*Horthy Miklós azt üzente,
Utban van a regimentje.
Holnap itt lesz már mindünk
S mind egy száltag mellé állunk,
Éljen a haza!*

*Horthy Miklós nehezen vár,
Pozsony, Nyitra, Kistopolcsány.
Lobogókat tűzd ki itten,
Megüld érte az Uristen
Éljen a haza!*

*A jó Isten szeret minket,
Mind letörli könnyeinket.
Sorvad már itt a cseh világ,
Pusztul itt a hazug világ,
Pusztuljon is mihamarább!
Éljen a haza!*

Csendőrségi Közlöny 7. szám. Személyes ügyek. Honvédelmi miniszteri rendeletek. Szolgálatonkívüli viszonyba helyező **Henesz Gyula** volt csendőr gazdasági főhadnagyot. Okirattal megdicsérte **Nagy Sándor III. székesfehérvári II. csendőrkerületbeli alhadnagyot** és **Tóth Vince szegedi V. kerületbeli alhadnagyot. Szabályrendeletek.** A mezőgazdasági munkások munkaejele jogosulatlan kihasználásának megállításáról szóló 1923. XXV. t. c. 2-14. §-ai hatályának az 1939. évre kiterjesztése. — A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken fuvarozást üző közhasználatú gépjárművállalatok engedélye. — Személyes jelentkezésre kötelezett külföldi állampolgárok ittartózkodásának engedélyhez kötése. — Illeték lerovása kincstári cikkek, tárgyak stb. értékesítésénél. — A csendőrgyógyházakba az 1939. évi fürdő-évdra beutaltak által fizetendő térítési díjak. — „Általános határozványok a m. kir. csendőrgyógyházak számára” újbóli kiadása. — A balatonfüredi és a hévíszentandrászi csendőrgyógyházak megnyitása. — Csendőrségi gyógyházakba való beutalás iránti kérelmek előterjesztése. — A Magyar Szent Koronához visszacsatolt Felvidéken általános határátlépő állomásokon m. kir. rendőrségi kirendeltségek szervezése. — A tűzharcos minőség igazolásáról és a Károly-csapatkeresztre való igényjogosultság utólagos elismeréséről a Magyar Szent Koronához visszacsatolt területeken. — A cseh-szlovák hatóságok által hitelesített mértékek és mérőeszközök használatának átmeneti szabályozása, valamint a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken időszakos hitelesítési központok kijelölése. — A kenyérnek és a péksüteményeknek forgalombahozatala tárgyában kiadott 93.608/1928. XI. K. M. számú rendelet (15. Cs. K. 1923.) módosítása. — A belföldi távolsági beszélgetések díjának megváltoztatása. — Az 1939. évi tavaszi állatvizsgálat. — A tej árának újabb megállapítása. — Községi és anyakönyvi kerületi szervezeti változás. — Irország gépjárműveinek nemzetközi megkülönböztető jele.

Szabó Gábort, aki Zsolnán, 1917-ben járáspanesnok volt (mezőtúri születésű, felesége: nemsői, Trencsén m.) és

Molnár Jánost, aki baranyamegyei születésű és 1917-ben alörmester volt, keresi Tóth István III. alörmester, Vágfarkasd, 868. szám alatti lakos. Aki tud valamit nevezetetről, címüket közölgék a fenti címmel.

Eladó motorkerékpár. 500 kem. oldalkocsis, D. Rad (német gyártmány), jó karban levő, chromozott, tartalék külső és belső gumikkal. Megtekinthető a helyszínen. Győri János thts-nél, Cibakháza (Szolnok m.).

Csendőrségi tollforgót árusít. köt. javít. **Várfai (Vlahina) Mihály** ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5. fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). **Dél József** ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., **Fekete Imre** ny. törzsörmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dístoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — **Papp Ferenc** ny. törzsörmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondattal készült tollforgókat 30, 25, 20 és 15 P-ért árusít. Megtekinthetőre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Doktorrá avatás. Sepsí-Szent-Györgyi **Kiss Zoltán** g. zász. lóst, a m. kir. Erzsébet Tudományegyetem rektori hivatala 1939 február 28-án az államtudományok doktorává avatta.

Külsősoportvezetői megbízatás. Dr. Zádor Antal tiszthelyettes a honvédelmi miniszter úr Budapestben a nyomozó törzsosztályánál külsősoportvezetői teendőket ellátásával megbízta.

Új őrsparancsnokok: *A budapesti I. kerületben:* Pintér István motoros tiszthelyettes, Róza József, Horváth József XV. és Holló Rezső híradó törzsörmesterek. *A szegedi V. kerületben:* Tóth Antal II., Kiss Mihály, Kemény Márton és Szállás András tiszthelyettesek. *A debreceni VI. kerületben:* Varga Gyula I. tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek: *A budapesti I. kerületben:* vitéz Dósa Gergely motoros tiszthelyettes Szökrön Juliannával Rumon, Horváth József II. törzsörmester Balázs Ilonával Rákosligetben, Birkás János tiszthelyettes Szlonkai Máriával Veregyházán, Gulyás Sándor törzsörmester Berényi Borbála-Zsófiával Kőteleken, Lakatos Dániel tiszthelyettes Zsilik Máriával Irsán, Kökényesi József törzsörmester v. Mihályi Erzsébettel Cegléden, Soós János I. törzsörmester Győri Izabellával Dunavescén. *A szombathelyi III. kerületben:* Németh József II. őrmester Mórocz Lenkével Nyíradon, Rajki József tiszthelyettes Unger Matilddal Lébényben, Oszkó István őrmester Tóth Máriával Nagykapornakon. *A pécsi IV. kerületben:* Noé

Ha petroleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyalényes kezelésmentes, lágyfóhérvilágítás. Régi lámpáját átalakítjuk
Ismertetőt díjmentesen küld:

Aladdin RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

Alapítási év: 1921

Telefon: 144-192

KOZÁK ANTAL

ezüstkoszorús mester. Kardműves- és lakatosüzem

PÉMCISZOLÁS, CHROMOZÁS, NIKKELEZÉS, AUTÓGÉNHEGESZTÉS
Budapest, VIII., Üllői-út 58. (Futó-u. sarok, villamosmegálló)

Telefon:

126-165

BÚTORVEVO

Akkor várom bútorüzletembe

Andrássy-út 33

címem jól jegyezze

FÉSZEK BÚTOR

a cég neve
bútorait innen vegye

Öskeresztény
cég

János őrmester Mislai Veronával Tamásiban, Harmat György őrmester Báraéz Annával Mohácsban, Heronyányi Pál tiszt-helyettes Kónya Máriával Nádason, Balázs József tiszt-helyettes László Pónával Nagyatádon, vitéz Csepregi István csendőr Deffend Máriával Erden, Szabó Sándor I. őrmester Forró Annával Kaposmérőn, Végh József I. őrmester Tóth Pónával Böleskén. *A szegedi V. kerületben:* Szalai József törzsőrmester Marton Juliannával Kecskeméten, Takács Károly II. törzsőrmester v. Dunszt Gizellával Balatonendrén, Cs. Papp István őrmester Nagy Gizellával Fajszon; *A debreceni VI. kerületben:* Takács Ferenc törzsőrmester Horváth Jusztiniával Szentesen, Várnagy Mihály őrmester Kiss Annával Gádoroson, *A miskolci VII. kerületben:* Bolla Mihály törzs-őrmester Kuzniák Veronával Debrecenben, Koczó József törzs-őrmester Sáfány Sarolta-Máriával Sajókázán. *A kassai VIII. kerületben:* Tökés József tiszthelyettes Zsoldos Irénnel Gyű-rén, Széles József őrmester Németh Irénnel Kisbőren.

Született: *A budapesti I. kerületben:* Horváth Lajos V. tiszthelyettes feleségének Lajos-János fia, Bodolai Kálmán tiszthelyettes feleségének Kálmán fia, Galambos Antal őrmester feleségének Antal-László fia, Kutai József tiszthelyettes feleségének Ágota-Erzsébet leánya, J. Kiss Sándor törzsőrmester feleségének Attila fia, Kővári Károly őrmester feleségének Károly-Géza fia, Kiss István II. tiszthelyettes feleségének Gyula fia, Gyarmati Imre tiszthelyettes feleségének Gabriella-Gertrud leánya. *A szombathelyi III. kerületben:* Kántor István II. törzsőrmester feleségének Magdolna-Mária leánya, Kalmár Kálmán törzsőrmester feleségének László-Kálmán fia, Kántor István III. törzsőrmester feleségének István-Zoltán fia, Halmos István I. törzsőrmester v. feleségének Matild-Julianna leánya, Krizbai András tiszthelyettes feleségének Mária-Terézia leánya, Lőránt Gyula törzsőrmester feleségének Zsuzsanna-Erzsébet leánya. *A pécsi IV. kerületben:* Szabó Mihály törzsőrmester feleségének Bálint fia. *A szegedi V. kerületben:* Pinczés István törzsőrmester feleségének Ibolya leánya, Szabados Mihály törzsőrmester feleségének Olga-Julianna leánya, Békési Pál őrmester feleségének Pál fia. *A debreceni VI. kerületben:* Angyal Ferenc törzsőrmester feleségének Ferenc-Ákos fia, Tamási József törzsőrmester feleségének Mária-Aranka leánya. *A miskolci VII. kerületben:* Szekrényes Pál törzsőrmester feleségének Erzsébet leánya, Irinyi András törzsőrmester feleségének Győző-Géza fia.

Halálozás. *Csapó Sándor* törzsőrmester Sarolta leánya, *Farkas József* I. ny. áll. tiszthelyettes Dunaharaszton, *Paál Domonkos* ny. áll. tiszthelyettes Budapesten, *Lakatos Mihály* őrmester *Mária-Julianna* leánya Domszólán, *Szabó Gábor* ny. áll. alhadnagy felesége Gyöngyösön, *Csorba Alajos* ny. áll. tiszthelyettes felesége Füzesabonyban, *Lőrincz Zsigmond* tiszthelyettes *Árpád* fia Sátoraljaújhelyben — meghalt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának, és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlannal kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre választunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyt is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzáink intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrléxikon”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és a m. kir. rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másától nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Nyugállományú legénységi olvasóink az előfizetési díjat 2 pengős részletekben is fizethetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Bőszörményi-út 21. szám.”

Mindent vissza, A gyakorlatban általában úgy van, hogy az eltávozást irodai segéd munkások is igénybe vehetik a közvetlen tiszti előjáró engedélye alapján.

IRÓGÉP (WANDERER—CONTINENTAL) ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTOLL, IMÁKÖNYV STB.

DUKESZ PAPIKERESKEDÉSBEN cégt. ZALÁN FERENC SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

KARDBOJT ÉS MÁS FELSZERELÉSI CIKKJEIT SZEREZZE BE KÖZVETLEN

PERLIK JÁNOS

Kardnikkelezést, aranyozást, ezüstözést olcsón végezzük.

CSENDŐRSÉGI ÉS HATÁRI FELSZERELÉSI ÜZEMTŐL PESTSZENTIMRE. (Postafiók)

A Magy. Kir. Osztálysorsjáték

páratlan nyerési esélyeket nyújt
A húzások 4-én kezdődnek

Legnagyobb nyerelemény szerzéses esetben

700.000 vagy **500.000** pengő

Jutalom és főnyeremények:

400.000, 300.000, 100.000

70.000	30.000	stb. pengő készpénz, össz. sen
60.000	21x20.000	9,758.000
2x50.000	32x10.000	
2x40.000	24x5.000	

44.000 biztosan kisorsoltatik, 88.000 sorsjegy közül tehát

minden második sorsjegy nyer!

A sorsjegyek hivatalos ára osztályonként:

Nyolcad 3 1/2 pengő	Negyed 7 pengő	Fél 14 pengő	Egész 28 pengő

Zárda. Ha a vevő az Ön édesapjától a ház felerészét vásárolta meg, akkor őt az egész ingatlanra a fele illeti meg. A szóbeli megegyezés, amely az ingatlanra természetben való megosztására, helyesebben használatára vonatkozott, csak bírtokállapot volt, de a tulajdonjogon nem változtatott. Legelőszerűbb volna, ha a bíróságnál a tulajdonközösség megszüntetését kérnék. Ezt bármelyik tulajdonostársnak jogában áll kérni. A tulajdonközösség megszüntetése kétféleképpen történhetik: vagy természetben való felosztással, vagy pedig az ingatlan áruba boesztatásával és a vételáron osztozással. Amint a leírásból látjuk, a természetben való megosztás az ingatlan fekvése és beosztása miatt nehézségbe ütközik, főleg, ha Nagy nem fogadja el az eddigi megosztást. Azért legjobb volna az ingatlan eladni és úgy osztozkodni, mert az új vevővel is valószínűleg ilyen surlódásai volnának. Ha ragaszkodnak az ingatlanhoz, próbálják Nagytól megvásárolni a fél tulajdonjogot. Ha azonban mégis a természetben való megosztás mellett döntenének, ne elégedjenek meg a szóbeli megegyezéssel, hanem kössenek írásban egyezséget és jegyeztessék fel a telekkönyvbe; így minden későbbi vita ki lesz zárva.

Tisza. A tárgymutatóban csak az iktatószámot kell beírni, évszámot nem. L. Csúsz, 145. p.

Felvidék. A Szut. 69. p. megmondja, hogy a szolgálat végén a laktanyában töltött pihenő alatt is „szolgálatban, illetve őrszolgálatban állók”-ként jönnek tekintetbe a csendőrök. A 288. p. szerint pedig a pihenőhelyet csak szolgálati okból szabad elhagyni. Olvassa el a Pinczés-Btk. 1556-1560. oldalain írtakat.

Csépa. A bolgár háborús emlékérem igénylésének határideje 1938 december végével lejárt.

Rába. A csendőrségre nézve a Szut. 578. p. utolsó bekezdése állapítja meg az őrsparancsnok által havonként engedélyezhető eltávozás mérvét. A Szolg. Szab. I. R. 34. §. 294. pontja ennél fogva a csendőrségre nem irányadó.

Sütéség. A Cs.-20. Határozványok 23. §. 152. p. utolsó bekezdése szerint a világitási átalányt a közgazdálkodás kapja és nem az őrsparancsnok. Az őrsiroda világitásáról is a közgazdálkodásnak kell gondoskodnia és nem az őrsparancsnoknak. Ez a szabály!

Hadiárva. (R. J.) A háborús emlékérmét a másodszületett hadiárva is megkaphatja, ha az elsősorban jogosult lemondó nyilatkozatot állít ki s ezt a kérelmező a kérvényhez csatolja. Csatolni kell az atya halotti anyakönyvi kivonátát is. A kérvényt szolgálati úton a H. M. úrhoz kell benyújtani. Időhöz kötve nincs. Olvassa el az 1929. évi 26. Cs. K.-ben közzétett vonatkozó rendeletet is.

Pered. 1. Forduljon anyaörsének őrsparancsnokához, aki bizonyára megtalálja a módját annak, hogy otthon maradt családjára a kellemetlenségektől megvédessék. Ha ez nem hozna javulást, közvetlen tisztí elöljárója bizonyosan segít. A mai viszonyok között bizony alig vehető figyelembe az, hogy a nők mentesüljenek a vezénylések alól. Akinek igen alapos oka van, kérheti a visszavezénylést, de, hogy teljesíthető-e ilyen kérés, az sok mindentől függ. Ma különösen! 2. A mező-őrök fezzelviselése terén az Ön által írt visszasságok sok helyen észlelhetők. A rendezés ügyében eljárunk. Addig is

nem kell erőszakolni az ügyet. Hatósági közegről van szó, akinek a hatóság adja a kezébe a fegyvert. Amennyiben a mezőőr megbízhatatlanságánál fogva nem lenne alkalmas fegyver (a forgópisztoly) viselésére, a csendőr jelentésére a hatóság azonnal intézkedik. 3. Általában mindenki csak azt a fegyvert viselheti, melyre az engedélye szól. Éppen ezért az engedélyben a lőfegyver ismertető jeleit részletesen és pontosan fel kell sorolni, úgy, hogy a lőfegyver azonossága kétségtelenül megállapítható legyen. Ezt mondja a 9862/1920. M. E. sz. rendelet 5. §. Ha tehát a csendőr az ellenőrzés során azt észleli, hogy a puská egyes részeit kicserélték, mert csupán a cső száma egyezik az igazolványban feltüntetett számmal, a cső azonban rongyokkal és fadarabok segítségével van felerősítve a tusára, megállapításokat kell végezni a fegyver azonosságának tisztázására. Ennek érdekében a nyilvánvalóan össze-vissza cserélgetett s így az igazolványban leírttal nem azonos fegyvert őrizetbe is kell vennie. 4. A nagyapa halála után az unoka fegyvertartási és viselési engedélyt szerez a nagyapa vadászfegyverére, hogy azt emlékként nyugodtan tarthassa. Az unoka nemsokára egy vidéki városba távozik, mint kereskedősegéd s a fegyvert otthon hagyja a szülői házában. Azt kérdezi, hogy a hozzátartozók jogosan tartják-e a fegyvert. Válaszunk az, hogy az unoka nem köteles mindenhol magával vinni a fegyvert s ha a hozzátartozók megbízhatók és megállapíthatólag nem használják jogtalanul a puskát, nincs semmi hiba. 5. Leveléből úgy látjuk, hogy a kötelességét híven teljesítő derék csendőr. Vigyáznia kell azonban, hogy a bajtársak érzékenységét a feltétlenül különbnek látszani akarással meg ne sértse. Idősebb bajtársakkal, különösen pedig előljárókkal szemben nem erőszakolhatja a dolgokat. Utasításaink és szabályaink megszabják a helyes utat. Aki aszerint él, az egyetértést nem zavarhatja meg.

99.999. 1. A „Hadiárva” jeligés üzenetünk Önnek is szól. Az ott hivatkozott Cs. K.-ben mindent megtalál. 2. A Szut. 178. p. 2. bek. vonatkoztatható a próbacsendőrökre is, de természetes, hogy a próbacsendőr nem sokat törheti a fejét a ki-

Debrecen:

MEGBIZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉssel NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

KILLER EDE ASZTALOS ÉS KÁRPITOS ÜZEME
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 68. • TELEFON: 20-12.
ÁLLANDÓ BUTORKIÁLLÍTÁS
KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!

IRÓGÉP
MARKOVITS
MÉRNÖK SZAKÜZLETÉBEN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 58.
Javítás, Karbantartás, Kellék.
Continental írógépek
kizárólagos kizetképviselete.
Telefon: 24-02.

A PONTOSSÁG CSENDŐRERÉNY!

Kiváló minőségű ezüst-, arany
ÓRÁK ÉKSZERÉK
Ajándéktárgyak nagy választékban!
Póstai szétküldés! • Méltányos árak!
SRETTÉR JÁNOS
órás és ékszerész
DEBRECEN, BATHYÁNY-U. 13.
Kedvező részletre is!

Tekercsfilmek

ismét

alcsóbbak lettek!

BÜTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.
BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok,
kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék,
6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

maradáson. Helye még hosszú ideig elsősorban a könyvek és füzetek mellett van, mert fiatalon kell hivatására felkészülnie. Különben is az igazi esendőr mindig inkább a kötelességeit firtatja, semmint, hogy jogait.

Eperjes. Helyenként más és más az a távolság, amelyre a postahivatalok a súlyosabb csomagokat még kézbesítik. A posta üzleti szabályzat 77. §. szerint általában kb. 300 m a belső kézbesítési kerület határa, de a postahivatalnak jogában áll ennél nagyobb vagy kisebb kerületet is meghatározni, sőt még ezt is megszüntetni. A küldőnedíjat a címzettnek kell fizetnie és nem a feladónak. Az ügyet a postahivatalnál tisztázhatják, szükség esetén pedig az illetékes pécsi postaigazgatóságnál. Felhívjuk figyelmüket, hogy a magyar posta személynete kiváló, szabályait ismerik és betartják.

Ozora. Az iskolát el kell végezniök. A vonatkozó helyesbítés a f. évi 7. számú Cs. K.-ben megjelent.

H. J. Somogysszentmiklós. Lekszikonban válaszolunk.

48.315. A gondolat nem rossz, de a kivétel olyan költséges lenne, hogy ezzel nem állana arányban az előny.

Szádalmás. 1. Vezénylési pótdíj csak olyan külszolgálat után jár, amelyet a esendőr 12 órán túl terjedőleg állomáshelyétől távol, illetve azon kívül teljesít. (156.600/VI. b. 1925. sz. B. M. körr. 7. §. 4. p.). Ha tehát pontosan 12 órát tölt távol az őrsállomástól s azután vonul be és tartja meg a pihenőt a laktanyában, a 12 órai külszolgálat után illetékes a vezénylési pótdíj. De ha a külszolgálat össztartama 12 óra s ebből az illetékes pihenőt a laktanyában tölti, vezénylési pótdíj már nem jár, mert a 12 órát megszakította. Erre nézve bővebb felvilágosítás található lapunk 1938. évi 1. számának 26. oldalán, a 3. lekszikon válaszban. 2. Szabadságra utazásnál csak a vasúti arcképes igazolványra igényel nem bíró esendőregénynek (prb. esendőr és esendőr) utazhatnak a katonai díjzabásban biztosított kedvezmények szerint megváltott jeggyel. (L. 1939. évi 1. Cs. K.-ben közzétett 152.896/VI. b. 1938. sz. B. M. körr. 5. pontját.) Ebből láthatja, hogy őrmestertől felfele ezután is szükséges a vasúti arcképes igazolvány megújítása, mert ellenkező esetben, szolgálati utazásokat kivéve, egész jegyet kell fizetniök.

Martos. A Szut. 16. mellékletének helyesbítését elrendelő 46.071/eln. VII. c. 1933. (13/1933. Cs. K.) sz. rendelet helyesbítő szelvénye szerint a „Járőr” és „Bizalmi egyének” címszavak alá vannak húzva. Nem lenne értelme, hogy a kihágásokról szerkesztett feljelentésekben aláhúzás nélkül maradjanak a címszavak akkor, amikor minden más feljelentésben aláhúzzuk ezeket.

Mátravidék. 1. Hogy milyen gombot viselhet a véglegesített esendőr a társasági és Boeckai-sapkán, megtalálja lapunk 1931. évi számának 890. oldalán, a 186. lekszikon válaszunkban és az 1937. évi Csendőrségi Zsebkönyv 292. oldalán. 2. Nem elég, ha csak a bevásárlási könyvben ismerteti el, mert

minden helyben teljesített pénzfizetést a kézbesítőkönyvben is igazoltatni kell. L. Csüsz. 135. p.

Hazámért. 1. Kötelezőjének megújítására nézve a Szut. 21. pontja irányadó. Katonai szolgálati ideje abban az esetben is beszámít, ha nem közvetlenül, hanem nagyobb megszakítás után lépett be a csendőrséghez. Ha pedig katonai szolgálatát is megszakításokkal teljesítette volna, a tényleg katonai szolgálatban töltött időt így is beszámíthatja. 2. Olvassa el „Mátravidék” jellegűs üzenetünk 1. pontját.

Ez az igazság. 1. A járőrvezetői tanfolyamba évfolyamonként vezénylik a hallgatókat. A járőrtárs iskolában elért eredmény a vezénylés idejére befolyással nincs. Ha azonban őrsparancsnoka közlése alapján tudomására jut, hogy a járőrtársiskolában elért „kiváló” eredmény helyett csak „jó” osztályzatot írtak be a minősítési jegyébe, őrskihallgatáson kérje a helyesbítés kieszközölését. Őrsparancsnoka a kérelmet tovább terjeszti. 2. A legközelebbi szárnyparancsnoki szemlén jelentse az illető. 3. A közigazgatás alkalmazottja (udvaros) első sorban a közigazgatás tagjainak érdekeit szolgálja. Ha végez is olyan munkát (pl. udvarseprés), amivel a kintlakó nős esendőröket is mentesíti jelentéktelen kis munkák alól, ez semmiképp sem indok arra, hogy a nős esendőrök ugyanolyan összeggel járuljanak hozzá béréhez, mint a nőtlének. Egyáltalán szép, ha önként — barátságos megállapodás alapján — bármivel is hozzájárulnak. Erre azonban nem kötelezhetőek. Nem szabad a bajtársal szemben ennyire krajeárosnak lenni.

Mór. Ha valakit elfog és átad, mint gyanúsítottat, bizonyára fel is jelenti. Ha így van, nemcsak mint elfogottat, hanem, mint feljelentettet is fel kell tüntetni. Ezt jelenti a Csüsz. 69. p.-ban az „illetve” szó.

F. S. K. 1. A hadkötelesek bevonulása és leszerelése alkalomával felmerült utazási költségeket, feltéve, hogy a megteendő út az országhatáron belül van és 15 kilométernél hosszabb, a honvédelmi tárcá viseli. Ezt mondja az 1939. évi II. t.-c. (a honvédelemről) 69. §. 2. bek. Ennek gyakorlati keresztülvitelét a hatóságnak kell rendeznie. 2. Csak tévedés lehet, hogy a „Hangya”-üzletben a cukrot sóval összekeverve árúsitják. Élelmiszerhamisításról itt szó sem lehet. Hiszen ilyen cukrot nem vesz meg senki, ha pedig később jön rá a vevő, a kereskedő bizonyára visszaveszi. Az ő érdeke is, hogy a vevőinek kifogástalan árut adjon. Ha pedig az ilyen használhatatlan árut a kereskedő mégsem lenne hajlandó visszavenni, jelentést kell tenni a főszolgabírónak, aki a továbbiakban eljár.

Tihany. Rajtunk kívülálló okok miatt csak most közölhetjük a kívánt címet: Major Imre őrnagy, beosztása Somorja.

R. Sz. L. Lexikonban felelünk.

Őrsparancsnokság, Fehérgyarmat. Az idényszolgálati teendők című kiadványunkat az őrsnek elküldtük. A Csendőrségi Lapokkal kapcsolatos dolgokban ne a nyomdához, hanem a szerkesztőséghez forduljon.

KÉZIRATOK, FÉNYKÉPEK.

Zádory eső. Még nem jó.

Vágduna. Minden felvidéki anyagot gyűjtünk, később felhasználjuk.

M i s k o l c:

ÍRÓGÉP gyári új és használt,
alkatrészek — javítás — csere
KOVÁTS JÁNOS cégnél
PÉCS, Deák-u. 4.
Megbízható, pontos kiszolgálás. Kedvező fizetési feltételek.
A m. kir. esendőrség szállítója.

Arany-Ezüst

ÉKSZERT, ÓRÁT, Ajándéktárgyat, OPTIKAI
cikket megbízható minőségben, olcsón vásároljunk
A m. kir. esendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.
Varga Imre cégnél
Kaposvár, Teleki-utca 10. sz.

Pontos óra — pontos szolgálat! **Órákat,** arany-ezüst ékszereket
Elsőrendű márkás és dísz tárgyakat, ezüst
és prina alpakka evőeszközöket, megbízható kivitelben a
m. kir. esendőrség tagjainak árengedmény mellett szállít,
Hetényi József órás és ékszerész **Miskolc, Horthy Miklós-tér 16.**
Kedvező részletfizetési feltételek.

KERÉKPÁR, ÍRÓGÉP, RÁDIÓ, FOTÓ cikkek
olcsó áron, kedvező fizetési feltételekkel
SZABÓ ANTAL
s p o r t ü z l e t é b e n,
NAGYKANIZSA, FŐ-ÚT 5.

Az összes rendszerű új és újjáépített
ÍRÓGÉPEK
Állandóan raktáron **KERTÉSZ IMRE**
TURUL ÍRÓGÉPVÁLLALATA
A m. kir. esendőrség szállítója
KEDVEZŐ RÉSZLET FIZETÉS **MISKOLC,** Széchenyi-u. 56.

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(17)

— Nézd csak, Rozika, mit csinálnak ott? — mutatott a kis Eszter a földhányók felé.

— Valamit ásna!... Vagy kiásna, vagy elásna valamit!...

— Én megnézem! — mondta Eszti.

— Ugyan mit érdekel az minket?... Menjünk, mert én reggelre az erdőn akarok lenni!...

Rosszerdőbe mennek! Hhm! Nem győzték már hazavárni az anyjukat, gyönyörű virágaim! De milyen nagyok lettek ezek a jányok, hogy megnőttek! Ezt is most vette észre Laji bátyám, ott fent a fán. Na de, csak beváljon az égi csoda! Menjetekek lelkeim anyátokhoz!

Halványultak a csillagok, nőtt a fény. Erősen virradt. Egyszer csak arra lesz figyelmes Laji bátyám, hogy a két Kocsor eszeveszettül erőlködve mászik ki a gödörből. Idős Kocsor visszaesik és kiabál:

— Nyujtsd a lapátnyelét hamar!

Ifjú Kocsor lenyújtja a lapát nyelét hamar és felrántja az apját. Magukra lökik fent hagyott gunyájukat és szaladni kezdenek a falu felé. Elöl szalad a fiatal Kocsor, Gábor bátyámon látszik, hogy ő nem akar szaladni, de magával rántja fiának az ijedsége, ő is nekiereszkeedik, kiabál.

— Ne szhaladj hát the mharha!... Mhér vagy úgy megijedve?

De csak szaladnak, szaladnak és Laji bátyám gerincén pedig a hideglelés szaladgál le s fel. Nem érti, mi van, mi lehet, de nem kis dolog, ha ezek így menekülnek. Kocsor Gábor

bátor ember, sohasem ijedt meg a maga árnyékától, tehát nem ok nélkül lohol a fia utána a csapáson.

És akkor, ugyi Laji bátyám, egyszerre erő szállta meg magát. A markába köpött és gyorsan lecsúszott a fáról. Igaz, hogy ennek megtörténtével kivette zsebéből hosszú pengéjű bicskáját és így kivont bicskával közeledett a sír — vagy izé, a kiásott gödör felé. Az is igaz, hogy mennél jobban közeledett, annál lassabban lépegetett, meg-megállt, gyanakodott, a bicskát jóerősen markolászta, hallgatózott. Semmi nesz, vagy gyanus hang. Végre a gödör szélére ért. Óvatosan előrehajolt és lenézett a mélybe.

Egy félig kiásott, rozsdás koporsót látott lent...

Már világos volt, az árnyak és lidérek, melyek éjszakánként a réteken és itt a folyópártján szoktak esatangolni, eltűntek és az emberi képzelet is visszahúzódott rejték helyébe.

— Koporsó!... Ettől ijedtek meg?

Hát igen! Koporsó! Mikor az ember éjnek idején kincseket ás, kincsekre vár és koporsót talál! Itt a vashalmi gátak táján sosem volt temető! Hhm. Koporsó. És ebben a koporsóban nyilván fekszik egy halott. Néma, fonnyadt csontváz, ki tudja ki volt, mikor élt? Mért illetődik meg az ember a koporsó látán, a sír szélén, ha fellebben előtte a vég, a sír?

Ilyen gondolatokkal állt kend ott Laji bátyám a különös lelet felett és még azt is gondolta, hogy hiszen olyan régi már ez a föld, hogy tele van mindüzt ilyen koporsókkal, csak ázni kell, ha az ember koporsót akar magának.

Bolondos kis nyúl ágaskodott fent a parton, hegyezte fülét. Játszott, egyszerre csak nekiiramodott a partról lefelé, egyenesen magának tartott és zsupsz beleesett a gödörbe. És nem volt menekvése neki.

A parton kivert kutya szűkölt utána.

A feje felett Laji bátyámnak nagy madár repült. Vérese volt, a szájában csirke lógott. Felszállt a nagy jegenyefára. Lajos nézett fel a fára, nézte a kutyát, nézett le a sírba. A kutya, a nyúl, a vérese. És távolabb sündisznó kocogott, egy gérrrel a szájában...

Viaskodás, ez az élet...

Azután koporsó. ...

Minek is szaladni a kincsek után?...

Fanyar mosoly táncolt Laji bátyámnak a száján. A hús reggeli szellő mosta az arcát, fejét. Jól esett. Úgy érezte most magát, mint mikor kábult alvás után kora reggeleken lemosta magát derékig hideg kútvízzel és azután minden egyesnek és valónak látszott. A nappal világos, az éjszaka sötét. Harmine forint, harmine forint, egy krajcárral se több és maga Vári Lajos községi rendőr ebből a harmine forintból él — élt havonta vagy húsz esztendeig. Ilyen hús reggeleken nem volt

Jön a Stühmer

Marika
csokoládé

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

lidére, kísértet, csoda, esodamese, minden, minden összefolyt rideg, széjjelszedhetetlen igazságba, abba, hogy ez a világ az ábrándok nélküli embereké.

Fürdött Laji bátyám a hús reggelben és mosolygott tiszta szemmel, tiszta szívvel mosolygott, hogy Vak Miska meséjén keresztül, át a kút histórián, túl a cigánysor zendülésén, melyért ártatlanul hat napot sóztak rá, túl most ezen a hőbortos éjszakán, ide jutott, ehhez a koporsóhoz...

A nyúl lent szűkölt, vinnyogott, tébolyultan ugrált ide-oda. Akkor Laji bátyám lassan leereszkedett, elkapta a nyakát. Valamit dünnyögött neki, szépet, kedveset, jó szóval tartotta. A gödör egyik sarkában ott maradt Kocsoréknak a lapátja. A lapát segítségével könnyen visszamászott. A holtra ijedt nyulat megsimogatta, aztán elengedte.

— Fussál, élj tovább! — súgta utána.

Majd nagy erővel hozzákézdett a föld visszahányásához. Nemsokára betemette a gödört.

A halottak aludjanak.

Hemzsegett, hullázott, locsogott a piac, mikor Laji bátyám a térre ért, vállán a Kocsor lapátjával. Tarka ruhás asszonyok álltak a sorokon egymás mellett, mint kővér szarkák billegtek magukat az ismerős nagyságuk felé, kínálták a tojást, petrezselymet, barackot, szilvát és minden égi áldást, amit az Isten a földből juttat fiai számára. Tej, túró, gomolya, sajt illata kóválygott a téren, összevegyült a szervian paprika szagával, mely Ivanescics bolgár kertésznek a sátrában virított nagy garmadába felhánnya. Nagy, érett sárgadinnyék hasalnak a földön, a mézeskalácsosok sátrában tükrös csillogtak. Ma a bazáros is kijött és a helybéli cipész és cizmadia ipar is kirakodott. Csirkék virnyogtak, rucák hápogtak, libák gáogtak, szag, hang, látma összefolyt valami nagy egyenletesen hőmpolygó zsihongásba. Mert piac volt a kollégiumtól egészen a keresztel templomig az út kétfelén s mint valami nagy kiszítt tarka szőnyeg hullámozott a tér.

(Folytatjuk.)

Pályázati megfajtések.

Kényes munka

a mende-monda alapján végzett munka, mert annak indító oka igen gyakran bosszúvágy, rosszindulat, ártaniakarás, hírbehozási szándék, de az esetek jórésztében viszont... nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél!... A csendőrnök nincs könnyű dolga a pletykák, szóbeszédék kihámozásánál mindaddig, míg perrendszerü bizonyíték birtokába nem jut. Csak ekkor léphet fel nyíltan, különben elmérgesítheti a sebet és tervszerű, óvatos, igen pontos előmunkálatok nélkül odajuttathatja az ügyet, ahová soha se kívánta s nem kívánhatja. Ezért nehéz és kényes a munka, amit végeznie kell. Tudja, hogy amint a csendőr beavatkozik nyíltan, annak hivatalos jellege lesz és ha a nyomozás nem hozza meg a teljes tisztázást, soha az érdekelt megnyugtatóst, elégtételt nem kapnak. Pályázóink munkáinak mindegyikéből az ily okos, előrelátó, helyes csendőri munkát láttuk érvényesülni. A csendőr ezen előkészítő munkájában mindig a megbízható hírszerzők nyújtják a kellő s nem nélkülözhető támogatást. A pletyka, mende-monda sohasem fog megszűnni s a csendőrnök sohasem szabad mellettük elhaladni! Pályázóink legjobbjai:

Csató József tőr. (Debrecen), Dákai Péter thts. (Perkáta), Dobó István eső. (Nagykanizsa), Dobos György thts. (Poresalma), Gazdag Miklós eső. (Méhkerék), Illés Mihály tőr. (Bihartorda), Kovács Kálmán eső. (Krasznokvajda), Kürti Gergely thts. (Budapest), Mázsári Mihály eső. (Méh-

kerék), Molnár József tőr. (Veresegyház), Németh Sándor II. tőr. (Andocs), Takács Imre III. tőr. v. (Méhkerék), Tiszay László eső. (Bogács), Varga Alajos eső. (Buzita).

A jutalmat, szép asztali órát, Illés Mihály tőr. és Kovács Kálmán eső. kapták.

Miesoda értékek

c. pályázatunkra a legjobb munkát: Juhász József tőr., Kerekes Pál thts. és Szabó Dénes csendőr küldték be, jutalmul művészi képet, fényképezőgépet, illetve finom töltőtöltalt adtunk. Résztvevő pályázatunkon közel száz olvasónk, közülök, mint legjobbakat, a következőket említjük meg:

Barcsi-Gábor Lajos thts. (Budapest), Bérczes József II. eső. (Osgyán), Bertók Pál alldgy. (Sarkad), Bíró János tőr. (Gödöllő), Bódi Sándor eső. (Dunaszerdahely), Csetneki Antal eső. (Dunaszerdahely), Dobó István eső. (Nagykanizsa), Elek János tőr. (Naszvad), Fagyal József tőr. (Osökmő), Gaál Béla II. thts. (Tura), Gyulai Tibor prb. eső. (Sarkad), Illés Mihály tőr. (Bihartorda), Juhász József tőr. (Sarkad), Kerekes Pál thts. (Rákosszabab), Koncsag Kálmán szv. thts. (Szeged), Monostori Márton eső. (Budapest), Németh Sándor II. tőr. (Andocs), Szabó Dénes eső. (Perkáta), Szabó Sándor tőr. (Váchartyán), Székely Sándor tőr. (Alsódabas), Tátrai István eső. (Cigánd), Tiszay László eső. (Bogács), Tóth Béla tőr. (Budapest).

Sorshúzás után Szabó Dénes csendőr munkáját közöljük.

A még idegen kézen levő értékeink.

Nagy-Magyarország a világ legtökéletesebb földrajzi és gazdasági egysége. A gyönyörű Kárpát-hegylánc termékeny, gazdag alföldet ölel. A síkságot egyetlen vízrendszerhez tartozó folyók öntözik. Még egy ilyen csodálatosan egymásbaillő hegy- és vízrendszer nincs a világon. Nem túlzott a költő, amikor azt mondta, hogy hazánk bokréta az Isten kalapján. S amellet, hogy ilyen egyetlen, ilyen gyönyörű volt az ország, elmondhatjuk: gazdagok voltunk! Földjeinken fölösen termelt a kenyér, hegyeinkben gazdag bányák sokasága, rajtuk végtelen erdőségek. Számát sem tudtuk aranyunknak, kincseinknek. Istenem, de szép, de nagy, büszke boldogság lehetett akkor magyarnak lenni!

De, ha ránézünk most arra a nagy térképre, elnézzük ezt a szép országot, drágát, örököt, szentet, magyart, valami kimondhatatlan, mélyseges bánkódás és szomorúság fog el mindnyájunkat, akik magyarok vagyunk. Bánkódunk, szomorkodunk, Istenem, de nehéz így magyarnak lenni, ekkora sebbel.

Nyiregyháza:

KERÉKPÁR — RÁDIÓ — CSILLÁR
villanszerelési cikkek olcsón
Kedvező részletfizetésre.
Csendőröknek a lapra hivatalossal, a márkás áruegységek kivételével 5% készpénzengedményt adok.
Horváth Jánosnál
Nyiregyháza, Bethlen-u. 2.

VÁSÁROLJUNK!

kiváló minőségű Szabolcs m. legnagyobb keresztény cég raktárában
Ó r á t MAYER ISTVÁN
arany-ezüst órák és ékszerész, aranyérmes
Ékszer mester-nél. Törv. hites szakértő
ezüst és alpacca, dísz és ajándéktárgyakat
NYIREGYHÁZA
Kedvező fizetési feltételek.

Új és újjáépített **ÍRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező hordozható és irodai **ÍRÓGÉPEK** fizetési feltételekkel
Ifj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49.
Telefon: 131-632.

BÚTOR LEGJOBBAN az évtizedek óta közismert
Bog-Mil bútorkészben VI., **VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 43.** vásárolhat (Báthory-utóval szemköst).
Hálószobák, ebédlők és kombinált bútorok nagy választékban. — Olcsó árak! — Kívánatra fizetési kedvezmény

BÚTORAIT **SUHANESZ L.**
Kárpitos és bútortáru csarnok
SZAKEMBERTŐLVÁSÁROLJA
Aranyérmes többszörösen kitüntetve.
Nyiregyháza, Vay Ádám-u. 4

ekkora fájdalommal. Sóvárgó keserűséggel szorítjuk öklünket, fogunkat, hogy még meddig így!?! Es mikor a fájdalom kifacsar szemünkből egy-egy égő könnyet, az Igazságos Istenre gondolunk és hiszünk Benne és hiszünk abban az örök, százszorszép, százszordrága Országban...

Ha van megbocsájtathatlan, levezekelhettelen bűn, akkor amit ezzel az országgal elkövettek — százszor az! Trianonért száz pokolban sem lehet eleget bünhődni.

De nem felejtünk, nem felejtethetünk! Hittük, tudtuk mindig, hogy a Kárpátok most is úgy ölel minket, mint amikor Árpád apánk Pusztaszerezen nemzetgyűlést tartott. Mindig hittük, mindig tudtuk ezt, de az őszi ünnepnapok óta szent bizonyossággá vált ez a hit, ez a tudat. Szent István évében, Imre herceg napján, mikor a magyar ezredek csattogó zászlók alatt, virághímest utakon, örömtől zokogó magyarok sorai között átlépték a trianoni vonalat, diadalmas, öröms, édes bizonyosság lett, hogy Feltámadunk! Feltámadunk, nemcsak északon a bécsi vonalig, hanem a Tátráig, Beszkidekig, feltámadunk Keleten, Délen és Nyugaton, végesvéig az örök magyar határokig! Ebben a hittel hitt bizonyosságban járjuk végig a még túl levő drága földeket, hegyet, völgyet, folyót, tengerszemet és vegyük számba, mi mindenünk van még odaát. Nekünk, fiatal magyaroknak, akik Trianon óta nőttünk fel, ez különös öröm, de kötelesség is! Mert mi ezt az országot csak a térképen láttuk még egészben, de legyünk rajta, hogy a valóságban is megláthassuk! Induljunk hát!

Nagy-Magyarország területe Horvát-Szlavonországgal együtt 325.411 négyzetkilométer. Ebből Trianon meghagyott 92.833 négyzetkilométert. Ez a tavaly visszakerült, körülbelül 12.400 négyzetkilométerrel, kerekesszámmal, 105.000-re emelkedett. Idegen kézen van még kereken 220.000 négyzetkilométer. Ebből a cseheknek 51.000, az oláhoknak 102.000, a szerbeknek 63.000 négyzetkilométer van. Az utóbbiban benne van Horvát-Szlavonország is 42.540 négyzetkilométerrel. Ausztria kapott 4000 négyzetkilométert.

Elvesztettük a Kárpátok egész hegláncát, Erdélyt, Bácskát, Bánátot és társországainkat. A csehek, mint tudjuk, hadászati okokból lejöttek a Dunáig. Hála Isten, innen már kibrudaltuk őket. Az oláhok ugyancsak hadászati céllal lejöttek az Alföldre, gondosan ügyelve arra, hogy a szatmárnémeti—aradi vasútvonal végig nekik jusson. Ez a vasút Halmítól Aradig végig a trianoni határ közelében van. Ha megyünk, ezt érzjük először!

Most következnek a még odaát levő értékek, főbb csoportok szerint.

Ercbányászat.

A Kárpátokkal elvették majdnem minden ércbányánkat. Vasércbányánk egyedül Rudabányán maradt. Nemesércbányánk a Gömör-Szepesi Érchegységben, az Erdélyi Érchegységben és a szatmárnémeti bányavidéken vannak. Aranytermelésünk a háború előtt — az urali orosz bányákat nem számítva — első volt Európában. Ezüstöt és rezet is jelentős mennyiségben bányásztunk, de volt ólom-, mangán- és higanybányánk is.

Fontosabb nemesfém-bányáink:

1. az Erdélyi Érchegységben: Abrudbánya, Zalatna, Verespatak, Brád;

2. a Gömör-Szepesi Érchegységben: Selmec- és Bőlabánya, Körmöcbánya, Gölncibánya, Ujbánya, Hodrusbánya, Bakabánya, Alsóhámar, Felsőhámar;

3. Szatmárban: Nagybánya, Felsőbánya, Kapnikbánya. Alsófernezev: mangánérc. (Jelenleg aranybányánk csak Recsken van.)

Az Erdélyi Érchegységben volt legjelentősebb az aranybányászatunk. De ezenkívül ezüstöt, ólmot, higanyt, rezet és jelentékeny mennyiségben vasat is bányásztunk itt.

Vasércet termeltünk ezenkívül a Gömör-Szepesi Érchegységben és Krassó-Szörénymegyében.

Bányák az előbbi helyen: Nagyrőce, Alsósajó, Libetbánya, Breznóbánya, Szerk, Szomolnok. (A gömői vasércvidék kisebb része — Jolsva, Rozsnyó — visszakerült!)

Krassó-Szörényben: Oravicabánya, Ruzskabánya, Bogsbánya, Vaskoh, Alsótelek, Resicabánya. Utóbbi két helyen vasgyár is van. Resicabányán volt legnagyobb vasgyárunk háború előtt. Ruzskabányán ezüstöt és szenet is bányásznak és nagy hámarok is vannak.

Köszén.

Legnagyobb szénvidékünk a Zsil-völgyi szénmedence. (Petrosény). Ez Európa leggazdagabb barnaszénmedencéje. Gazdag feketeszénbányák vannak Krassó-Szörénymegyében: Resicabánya, Mehádia, Stájerlakánina. Vasiparunk itt volt legvirágzóbb, mert itt vas és szén együtt található.

A Gömör-Szepesi Érchegységben jelentéktlenebb a szénbányászat. (Nyitrabánya.)

Só.

Sóbányáink vannak:

1. Máramarosban: Aknaszlatina, Aknasugatag. A máramarosi bányák átlagos évi termelése a háború előtt 600.000 métermázsa volt.

2. Erdélyben: Marosújvár (hazánk leggazdagabb sóbányája!) Désakna, Vizakna, Parajd.

3. Kisebb sóbányák vannak még Sárosmegyében. (Tótsóvár, Kolossó!)

Évi sótermelésünk a háború előtt 2.400.000 mm volt.

Jelenlegi területünkön sóbánya egyáltalán nincs.

Földgáz, kőolaj.

Gazdag földgázforrások vannak Erdélyben: Kissármás és Medgyes (Nagy-Küküllőmege), továbbá Máramaros vármegyében.

Kőolajforrások Nyitra- és Máramarosmegyében. (Kisebb teljesítményűek, mint a lispei kutak.)

Erdő.

Kerekesszámmal 16 millió katasztrális hold erdőnk van még idegen kézen. Legnagyobb erdők az Északnyugati Kárpátokban, az Erdős-Kárpátokban, a Máramarosi havasokban, Er-

"GAMMA"

finommechanikai gépek és készülékek gyára Rt.
Budapest, XI., Fehérvári-út 81-85.
T e l e f o n : * 2 5 - 8 8 - 9 0 .

Értnöki és katonai műszerek és mérőszközök, finommechanikai és optikai munkák.

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

DIVATÁRÚ és CSENDŐRSÉGI CIKKEK ÜZLETE
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

délyben — az erdélyi medence kivételével — és Horvát-Szlavonországnak nyugati felén vannak.

Jelenleg olyan kevés fánk van, hogy behozatalunkban légnagyobb lételével a fa szerepel.

Vasút, víziút, vízierő.

A még idegen kézen levő vasútvonalaink hossza kereken 12.500 kilométer. A budapest—fiúmei vasút Horvátországon át óriási költséggel épült.

A Duna Mohács-szigettől Orsováig szerb és oláh kézen van. Az Alduna szabályozása a kilencvenes években 45 millió aranykoronánkba került. A Dunának idegen kézen levő szakasza kereken 500 kilométer.

A Tisza Szeged alatt (kb. 130 km), a Dráva a baranyai szögél (csak mint víziút!), a Száva egészen a szerbek kezén van. A Dráva és Száva szerb kézen levő víziútja megközelítően 500 kilométer.

Kihasználható vízierőnk 1.400.000 lóerő van idegenek birtokában. Nekünk jelenleg körülbelül 150.000 lóerő van, mert a sebességhelyi folyók még más kezében vannak.

Termőföld.

Az erdélyi medence és az Alföld keleti széle oláh kézen van. Legértékesebb termőterületünk azonban a szerbeknél levő Bácska-Bánát és a baranyai háromszög. Ez körülbelül 20.000 négyzetkilométer, tehát csaknem kétszer akkora, mint a visszacsatolt felvidéki terület. Zala- és Vas megye déli része még a szerbeké, a nyugati végeken pedig egy jó megyényi termőföld a németeké.

Természeti ritkaságok.

Legmagasabb hegyesünk, a Ferenc József-esücs a Magas Tátrában, Erdély déli határvidékén pedig a Negoj. Előbbi 2663, utóbbi 2544 méter magas.

Az aggteleki cseppkőbarlang cseh kézen volt része is visszakerült. A dobsinai jégbarlang (Gömör megye), mint ilyen, legnagyobb a világon, sajnos, ezidőszerint még odaát van.

Híresek: a Csorba-tó a Magas Tátra déli lejtőjén. 1351 méter magasságban, a Szent Anna-tó Csikmegyében 950 méter, a Gyilkos-tó a székelyföldi Békáspatak völgyében 995 méter magasan fekszik. Szép vizesés van a torda-aranyos megyei Alsóvidra közelében. Ugyanitt van a kövületeiről híres Csigahegy. Egyedülálló a maga nemében a torjai (Háromszék megye) bűdösbarlang és a tordai hasadék, amelyhez Szent László királyunk legendája fűződik.

Gyógyfürdők, források.

Az elszakított területeken igen sok fürdő van. Felsorolok jónéhányat, ahogy a térképen nyugatról kiindulva az óramutató irányában következnek:

Pöstyén, Thurzófürdő, Trencséntelep, Stubnyafürdő, Tátrafürdő, Tátralomnic, Malompatak, Bártfa, Szklénófürdő, Korynica, Boroznó, Majorka, Márkusfalva, Szliás, Józsa, Ubrecs, Ránkfürdő, Dobortelek, Kékesfürdő, Hársfalva, Gyertyánliget, Budfalva, Bikszád, Tiszaborkút, Vámfalu, Zalnok, Szilágynagyfalva, Borszék, Előpatak, Homoród, Málnás, (utóbbi négy: székely források), Tusnádfürdő, Szentlélek, Szováta, Kápolnásfalva, Nádpatak, Olthévíz, Marosújvár, Maroshévíz, Vízakna, Biharfürdő, Boholt, Herkulesfürdő, Csernahévíz, Buziásfürdő, Temesfüves, Taresa.

Ipar, állattenyésztés.

Gyáripárunk természetszerűleg a hegyvidékeken volt fejlettebb, részint mert itt voltak meg a szükséges bányatermék, nyersanyagok, másrészt pedig a kormányzat is elősegítette az iparosodást, hogy a lakosságnak megélhetést nyújtson. 1913-ban az elszakított területre 2161 gyár esett, 236.000 munkással. Az általuk előállított iparcikkek értéke 2500 millió aranykorona volt. (Ebben a visszacsatolt Felvidék is benne van.)

Nagy-Magyarország állattenyésztésének évi tiszta jövedelme 1400 millió aranykorona volt. Ma egész állatállományunk értéke ennek fele. Trianonban elvesztettük lovaink 60, szarvasmarháink 68, sertéseink 55, juhaink 74 százalékát.

Községek, városok, intézmények.

Az elszakított részen megközelítőleg 14—15 ezer helység (község, város) van. (A bécsi döntés kereken 900 helységet adott vissza!)

Még idegen kéz alatt levő nagyobb városaink: Pozsony, Eperjes, Kolozsvár, Marosvásárhely, Gyulafehérvár, Brassó, Nagyszeben, Szatmárnémeti, Nagyvárad, Arad, Temesvár, Szabadka, Eszék, Zágráb, Fiume.

Az elcsatolt területeken megszámlálhatatlan állami, felekezeti és egyéb intézmény maradt. (Közhatóságok, egyházak, templomok, iskolák, múzeumok, könyvtárak, színházak, kórházak, katonai (esendőr) intézmények stb., stb.). Ezeket mind felsorolni lehetetlen. Példaként felhozom, hogy az oláhoknak jutott területen 1932-ben 5527 elemi iskola volt, továbbá, hogy Fiumével és Horvát-Szlavonországgal együtt 43 vármegyei székhely van még elszakítva.

Népesség.

Nagy-Magyarország 21 millió lakójából 13 milliót vett el Trianon. Magyar volt 3.500.000. Ebből visszatért 1 millió. A még idegen hatalom alatt levők száma — figyelembevételül 20 évi természetes szaporodást (kb. 15 százalék) — körülbelül 14 millió. Ebből magyar 3 millió, Magyarok legnagyobb számában Erdélyben élnek. (Kb. 2 millió.) A székelyek Erdély keleti felén, a négy székely megyében: Csík, Háromszék, Udvarhely és Maros-Torda. Számuk körülbelül 1 millió. A mai határ mentén, a szatmárnémeti—nagyvárad—aradi vonalban is összefüggő magyar nyelvterület van. A városok lakóinak többsége szintén magyar.

A szerbeknél van 600.000, a csehknél maradt körülbelül 400.000 magyar testvér. A szerbeknél összefüggő tömbben Szeged alatt a Tisza két partján élnek legnagyobb számmal (130.000).

Ezzel végére értem munkámnak. Nemcsak ennyi kincsünk, mindenünk van, mert azt mind leírni senki sem tudná. Hiszen annyi drágakincs van ott, amit számmal kifejezni nem is lehet, megmérni sem lehet semmivel, csak érezni lehet igaz magyar szívvel, hogy senki a világon nem olyan gazdag, mint mi vagyunk.

Higyük és tegyük, hogy újra úgy legyen. Adja a magyarok Istene!

Szabó Dénes esendőr.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

FORBÁTH
Patria svájci mesterművű oca 4 kg. súlyban,
HUNGARIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben messzemenő jótállással.

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V. Bálvány-u. 26. Tel.: 110-219

A m. kir. esendőség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

BUTOR BERTALAN-né
bevásárlását bizalommal eszközölje

KERESZTÉNY BUTORSZALON-nál

BUDAPEST,

VIII., Rákóczi-út 71. Emelet.

Polgári és luxus kivitelű butorok készpénzárban - kedvező fizetési feltételekkel.

A m. kir. esendőség tagjai kedvelt, elismert bevásárló helye

Képes árajánlatot küldünk!

KAUFMANA. ÉS TÁRSAI BUDAPEST, II., Margit-krt 52.
Telefon: 167-097.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktrára. Árjegy éket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról ógunk régi jó hírneve kezkeszkedik.